

Holder partiene det de lover?

En undersøkelse av Høyres løftegjennomføring 2001-2005

Inger Sandvold

Masteroppgave ved Institutt for Statsvitenskap

UNIVERSITETET I OSLO

November 2008

FORORD

Når jeg nå sitter med den ferdige masteroppgaven er det flere som fortjener en takk. Først og fremst vil jeg takke Hanne Marthe Narud som har vært min veileder i løpet av denne prosessen (V08-H08). Det var hun som tipset meg om det spennende temaet som valgløfter er. I løpet av det siste året har hun også kommet med konstruktive tilbakemeldinger på det jeg har skrevet og fått meg inn på riktig spor.

En stor takk går også til Stine E. Grøndahl og Anne Marit Olsen som har lest gjennom oppgaven min flere ganger på ulike stadier i prosessen og kommet med mange gode tips og oppmuntring når ting har gått trådt. Uten dere ville jeg ikke klart å levere oppgaven så raskt – tusen takk for det! Det sosiale livet i niende har vært til stor hjelp for motivasjonen, takk for alle lunsj-, middags- og kaffepausene. Til slutt vil jeg også takke Magnus Wines for uvurderlig datahjelp og for at han har gått sammen med meg opp bakkene til SV-fakultetet hver dag de to siste årene.

Inger Sandvold

Oslo, 20.november 2008

Antall ord med vedlegg: 36 902

Antall ord uten vedlegg: 20 101

INNHALDSFORTEGNELSE

1.0	INNLEDNING.....	5
1.1	Om valget av problemstilling.....	6
1.2	Metodediskusjon.....	8
1.2.1	Begrepene.....	8
1.2.2	Valg av metode.....	10
1.2.3	Validitet og reliabilitet.....	12
1.3	Oppgavens oppbygging.....	13
2.0	TEORI.....	15
2.1	Det betingede partimandat.....	15
2.1.1	Den politiske konfliktstrukturen.....	17
2.1.2	Det betingede partimandat og det norske politiske system.....	18
2.1.3	Høyres partiprogram.....	21
2.1.4	Kristelig Folkeparti og Venstre.....	23
2.2	Tidligere forskning.....	24
2.3	Hypoteser.....	27
2.4	Stortingsvalget 2001.....	29
3.0	LØFTER OG GJENNOMFØRING.....	35
3.1	Løfte.....	35
3.2	Gjennomføring.....	39
3.2.1	Gjennomførte programløfter.....	40
3.2.2	Delvis gjennomførte programløfter.....	42
3.2.3	Ikke gjennomførte programløfter.....	45
4.0	FRA HØYRES PARTIPROGRAM TIL SEM-ERKLÆRINGEN.....	49
4.1	Fokus i Sem-erklæringen.....	49
4.1.1	Hjertesakenes betydning.....	51
4.2	Oppsummering av analysens første del.....	54
5.0	FRA HØYRES PARTIPROGRAM TIL POLITISK VEDTAK.....	57

5.1	Hva kan ha påvirket løftegjennomføringen?	59
5.1.1	Programløfter i Sem-erklæringen.....	59
5.1.2	Programløfter og ministerposisjon.....	61
5.1.3	Programløfter og sakseierskap	67
5.2	Oppsummering.....	69
6.0	AVSLUTNING.....	71
6.1	Videre forskning	73
7.0	LITTERATUR.....	75
8.0	VEDLEGG 1	81

FIGURER

FIGUR 2.1 Illustrasjon av retningsteorien	19
FIGUR 2.2 Illustrasjon av hva partiets program må gjennom før det blir til gjennomført politikk	27
FIGUR 2.3 Mandatfordeling på Stortinget etter Stortingsvalget i 2001.....	30
FIGUR 4.1 Oversikt over hvor stor andel av Høyres programløfter som har kommet med i Sem-erklæringen.	50
FIGUR 4.2 Oversikt over andel av Høyres programløfter som er kommet med i Sem-erklæringen. Prosent for hvert politikkområde.....	51
FIGUR 4.3 Hva påvirker hvilke programløfter som kommer med i Sem-erklæringen.....	52
FIGUR 5.1 Hva påvirker hvilke programløfter som blir gjennomført med politiske vedtak	57
FIGUR 5.2 Gjennomføringsgrad av Høyres programløfter med politiske vedtak	59
FIGUR 5.3 Oversikt over helt og delvis gjennomføring av Høyres programløfter med politiske vedtak 2001-2005 etter departementsområde, i prosent..	64

TABELLER

TABELL 2.1 I hvilken grad oppfylles valgløfter? Resultater fra studier av ulike land.	25
TABELL 2.2 Partienes oppslutning ved Stortingsvalget 2001	30
TABELL 3.1 Kategorisering av utsagnene i Høyres partiprogram.....	37
TABELL 3.2 Kategorisering av Høyres programløfter etter ulik gjennomføringsgrad.....	39
TABELL 5.1 Forholdet mellom programløftenes gjennomføring og hvorvidt de har kommet med i Sem-erklæringen.....	60

1.0 INNLEDNING

I media blir det nærmest daglig satt fokus på regjeringenes brutte løfter. Dersom man bare forholder seg til det som fokuseres på i media, kan man fort få inntrykk av at partier i regjering får gjort minimalt av de tingene de lovte under valgkampen. Overskrifter som *”Lang vei til Soria Moria”* (Aftenposten 05.10.2007) gir inntrykk av at den rødgrønne regjeringen ikke har fått til så mye i løpet av de to første årene i posisjon.

Dersom situasjonen er slik som medieoppslagene gir inntrykk av, kan det virke som at demokratiet i Norge ikke fungerer slik det skal. Det vil ikke være mulig for velgerne å stole på at partiene vil klare å holde det de lover. Gjennom stortingsvalget får et parti mandat til å danne regjering og styre landet. Dette innebærer at partiet har en plikt til å oppfylle de lovnadene som det ga til velgerne. Ved hvert valg presenterer alle partiene sine programmer, som velgerne så skal ta stilling til og velge det partiet de mener følger deres interesser best. Det er derfor viktig at det er en sammenheng mellom partiprogrammene og den politikken som føres i den etterfølgende stortingsperioden (Thomson 2001).

I denne oppgaven skal jeg undersøke sammenhengen mellom partienes politiske grunnlag og deres arbeid for ”sine” saker i regjering: I hvilken grad klarer partiene å gjennomføre valgløftene når de kommer i regjering? I hvilken utstrekning er det et samsvar mellom det enkelte partis standpunkter før valg, og den politikk partiet får gjennom i den politiske beslutningsprosessen? Spørsmålet skal analyseres i lys av teorien om ”det

betingede partimandatet” (Narud og Valen 2007). Jeg har valgt Samarbeidsregjeringen som empirisk case, som satt i regjering i perioden 2001-2005.

I korthet går teorien om det betingede partimandat ut på at forholdet mellom velgere og representanter vil være betinget av et lands konfliktstruktur, det vil si de motsetninger som til enhver tid gjør seg gjeldende mellom konkurrerende partier, og hvilke saker partiene har eierskap til (Narud og Valen 2007: 16). Tanken er at velgerne delegerer makt til partiene, som står ansvarlig for sine programløfter og den politikken som blir ført. Partiene fungerer som agenter for velgerne. Velgerne vil, i tråd med det betingede partimandatet, pålegge partiet ansvar i de sakene som er innenfor partiets kjerneområder (Narud og Valen 2007: 25).

1.1 Om valget av problemstilling

I oppgaven min skal jeg undersøke følgende problemstilling:

”I hvilken grad klarte Høyre å gjennomføre sine programløfter som del av Samarbeidsregjeringen 2001-2005?”

Å analysere i hvilken grad partier gjennomfører programløftene sine når de sitter i regjeringssposisjon er et stort og omfattende tema. Det har derfor vært nødvendig å avgrense oppgavens tema til den overnevnte problemstillingen.

Jeg har valgt å se på en stortingsperiode der man har hatt én regjering sammenhengende i hele perioden. Dette velger jeg fordi det gir partiene en sjanse til å gjennomføre også de noe mer langsiktige målene. Den politiske situasjonen har de siste tiårene vært preget av mindretallsregjeringer og koalisjonsregjeringer. Dette gjør det mer aktuelt å undersøke denne typen regjeringer, og jeg velger derfor å se på Samarbeidsregjeringen, som dannet regjering etter valget i 2001. Tidsbegrensningen på masteroppgaven vil ikke gjøre det mulig å se på alle de tre partiene som regjeringen besto av (Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre). Jeg vil derfor velge et av partienes programmer, og valget har da falt på Høyre.

Dette partiet var det største i regjeringen. Det hadde de viktige postene som finansministeren og utenriksministeren. I tillegg klarte partiet å få ministrene til politikkområder som lå innenfor partiets hjertesaker, her kan skattepolitikken nevnes som et spesielt viktig område. Høyre markerte seg også sterkt i valgkampen, spesielt med partiets fokus på de to viktigste sakene i valgkampen, skatt og skole. Partiet er derfor en god kandidat for å teste teorien om det betingede partimandat. Denne teorien vil jeg komme tilbake til i neste kapittel.

Å fokusere på en koalisjonsregjering gjør det også mulig å gi et svar på hvor mye et parti kan få gjennomført av løfter ved å gå inn i en slik regjering. Ved å være medlem av en koalisjonsregjering i mindretall må partiene inngå en rekke kompromisser. For det første må partiene som er medlem av regjeringen bli enige seg imellom om hvilken politikk de skal føre. Dette skjer ofte ved at de blir enige om en politisk plattform, enten før eller etter valget. Denne plattformen er da førende for den politiske retningen som regjeringen skal følge. Siden regjeringen i tillegg er i mindretall må de også inngå kompromisser med de partiene som er i opposisjon på Stortinget. For å klare å få til sin egen kurs kan regjeringspartiene samarbeide med ett parti, eller de kan søke støtte fra ulike partier, etter hvilken sak det gjelder. Dette er også avgjørende for hvor mye regjeringen klarer å få gjennom av sine egne programfestede løfter fra regjeringsavtalen. I denne oppgaven vil ikke voteringer på Stortinget bli undersøkt, men disse ligger til grunn for at jeg kan si noe om hvilke politiske vedtak som har blitt fattet. Makt- og demokratiutredningen (Østerud, Engelstad og Selle 2003) tegnet i sin sluttrapport et dystert bilde av hvordan mindretallsregjeringer påvirker det politiske systemet. Det vises til at det blir uklart for velgerne hvilket parti som er ansvarlig for den politikken som føres, at den parlamentariske styringskjeden mellom velger og utøvende makt er brutt, siden regjeringsdannelsen ikke er koblet til valgresultatet (Østerud, Engelstad og Selle 2003: 87). I Norge hadde det, før den rødgrønne regjeringen i 2005, ikke vært flertallsregjering siden flertallskoalisjonen i 1983-85. Studier av verdens parlamentariske systemer har vist at cirka 1/3 av regjeringene etter andre verdenskrig har vært mindretallsregjeringer

(Strøm 1990: 8). Dette gjør det interessant, også ut fra et bredere perspektiv enn bare det norske, å studere denne typen regjeringer nærmere.

Valgresultatet i 2001 gjorde det klart at sentrumsalternativet, med Kristelig Folkeparti, Venstre og Sp, ikke hadde grunnlag til å danne regjering. Kristelig Folkeparti og Venstre gikk derfor inn i forhandlinger med Høyre om å danne regjering. Regjeringsforhandlingene ble langvarige og kompliserte. Dette fordi partiene ikke hadde blitt enige om en felles plattform *før* valget. Alt måtte skje i etterkant. Forhandlingene ble brutt tidlig i prosessen på grunn av uenigheter om posisjoner og om politiske prioriteringer (Narud 2003: 185). Da forhandlingene var avsluttet sto de igjen med Semerklæringen, som ga et politisk grunnlag for regjeringens arbeid. Det er klart at det var nødvendig med mange kompromisser for å få avtalen i havn.

1.2 Metodediskusjon

Oppgaven har en deduktiv tilnærming, der jeg skal teste noen viktige sider ved teorien om det betingede partimandat. Det å undersøke i hvilken grad partier gjennomfører sine programløfter er noe som nesten ikke har blitt gjort tidligere i Norge. Det er derfor en del nybrottsarbeid knyttet til arbeidet med oppgaven. I stor grad vil jeg trekke på erfaringene fra de få utenlandske studiene som er gjort på området.

For å analysere problemstillingen har jeg valgt å bruke innholdsanalyse som metode. I denne delen av innledningen vil jeg komme nærmere inn på hvorfor denne metoden er valgt. I tillegg vil jeg kort kommentere de viktige begrepsdefinisjonene som danner grunnlaget for å foreta en innholdsanalyse. Jeg vil også si noe om datamaterialet som har blitt brukt, og til slutt kommentere reliabiliteten og validiteten i analysen.

1.2.1 Begrepene

Som grunnlag for analysen ligger Høyres løfter om hvilken politikk de skulle føre i regjeringsperioden 2001-2005. Jeg har valgt å kun se på det som står i partiets

partiprogram for stortingsvalget i 2001. Dette er gjort fordi partiprogram anses for å gi den beste dokumentasjonen på partiets valgløfter (Narud og Valen 2007: 137). Slike programmer blir til gjennom en langvarig prosess innad i partiet, og vedtas på partiets landsmøte. Alle deler av partiet er engasjert i denne prosessen ved at de bidrar med forslag til ulike punkter i programmet. Partiprogrammet har en ekstern funksjon, ved at det blir en form for kontrakt mellom partiet og dets velgere. Internt sett er partiprogrammet et uttrykk for partiets kollektive vilje¹ (Narud og Valen 2004: 34).

Ved å velge å se på partiprogrammet får jeg fram hvilken politikk Høyre ønsker å føre i den etterfølgende regjeringsperioden. Et problem er at de fleste velgere ikke leser partienes programmer i forbindelse med valg². De får dermed mye av sin informasjon om partienes politikk gjennom media, først og fremst fra fjernsyn og aviser. Det som jeg ut fra min definisjon av et programløfte velger å ha med i analysen er derfor ikke nødvendigvis det samme som velgerne ser på som et valgløfte. Velgernes ”løftedefinisjon” vil også kunne inkludere utsagn fra enkeltpolitikere i media. Dersom slike typer utsagn også skulle inkluderes ville oppgaven gått utover de rammer som er satt. Til tross for at det her kan være en forskjell i hva man legger i begrepet, vil partienes programmer gi det beste bildet av hvilken politikk partiet som helhet vil føre.

I kapittel tre vil jeg diskutere nærmere hvilke kriterier et utsagn må fylle for å klassifiseres som et programløfte. På samme måte vil jeg der også klargjøre hva som skal til for at et løfte har kommet med i Sem-erklæringen og/eller blitt gjennomført med

¹ Det må imidlertid understrekes at i prosessen med å skrive et partiprogram er det mye tilfeldigheter som spiller inn for hva som kommer med i sluttproduktet. Selv om flere deler av partiet bidrar med ideer for hva som skal være med vil det helt fram til på selve landsmøtet kunne komme benkeforslag (Heidar og Saglie 2002).

² I en undersøkelse fra 1957 om velgernes interesse for valgprogrammene var andelen som oppga å ha lest programmene så liten at det ikke ga grunnlag for en meningsfylt analyse (Narud og Valen 2004: 33). I valgundersøkelsen fra 2005 svarte over halvparten av de spurte at de hadde lest eller kikket i partienes programmer. Det antas at det er en viss overrapportering av positive svar i utvalget (Narud og Valen 2007: 137).

politisk vedtak. Også når det gjelder gjennomføring av løftene vil det jeg i denne analysen klassifiserer som et gjennomført løfte kunne skille seg fra hva velgerne legger i det. For å holde oppgaven innenfor rammene av en masteroppgave har det vært nødvendig å begrense definisjonen av hva gjennomføring innebærer. Den begrensningen jeg har valgt er å kun se på om løftet har blitt vedtatt i Stortinget i løpet av perioden 2001-2005³. Det betyr at jeg ikke vil komme inn på iverksettelse av programløfter som har blitt vedtatt, og dermed heller ikke evaluering av om tiltakene har gitt de ønskede konsekvensene. Det kan argumenteres for at dette er en legitim begrensning, siden det er slik at implementering av politiske vedtak blir overlatt til byråkratiet av den enkelte minister (Strøm 1994: 36). Til tross for denne begrensningen vil analysen fortsatt belyse problemstillingen. Fokuset er på om Høyre har fått gjennom sine programløfter til tross for hindringer som at regjeringskollegaene har et annet politisk ståsted, og at regjeringen var i mindretall på Stortinget. Spørsmålet om de politiske vedtakene har blitt gjennomført på en tilfredsstillende måte ligger ikke innenfor dette fokuset.

1.2.2 Valg av metode

Innholdsanalyse er en metode som velges når det er store mengder tekst som skal analyseres. Gjennom bruk av klare kategoriseringer blir det mulig å trekke ut informasjon og systematisere den slik at man kan dra nytte av den. Denne kategoriseringen baserer seg i dette tilfellet på begrepsdefinisjonen som blir nærmere beskrevet i kapittel tre. En innholdsanalyse kan være kvantitativ eller kvalitativ. Kvantitativ tilnærming innebærer at man lager en oversikt over hvor ofte et ord eller et begrep forekommer i en tekst. Dette gjør det mulig å foreta en statistisk analyse, og det åpner også for å bruke større mengder data. Siden fokuset i analysen er på det politiske innholdet i partiprogrammet, og enkeltløfter fra det, er det ikke mulig å bruke en ren kvantitativ tilnærming siden man der ikke vil få frem det latente innholdet i teksten. For å fange opp også dette innholdet har jeg valgt en mer kvalitativ tilnærming. I likhet med en kvantitativ analyse tar jeg i bruk

³ Enkelte programløfter vil spesifikt indikere hvilke resultater som skal oppnås. I disse tilfellene har jeg derfor undersøkt om hovedpoenget i programløftet har blitt oppnådd.

klare kategoriseringer, og denne systematiseringen gjør at informasjonen i materialet kommer klarere frem.

Tidligere studier av løftegjennomføring har tatt i bruk ulike varianter av en innholdsanalyse, både kvalitativ og kvantitativ tilnærming. Det har vært vanlig å starte med en kategorisering av hva som skal inkluderes i analysen som "løfter", og hvilke utsagn som ikke skal analyseres videre. I prosessen velger de fleste å søke gjennom politiske dokumenter for å finne svar på om løftene har blitt gjennomført eller ikke (jf Pomper 1968; Rallings 1987; Kalogeropoulou 1989; Royed 1996; Thomson 2001). Naurin (1999: 30) velger i motsetning til disse å foreta intervjuer av politikere for å finne svar på hva som har blitt gjennomført. Argumentet hennes er at det å søke i stortingsmeldinger og lignende dokumenter er en omfattende prosess, og at det vil kreve at man begrenser hvilket materiale man skal se på. I tillegg mener hun at det er vanskelig å skape seg et nyansert bilde av hvilken politikk som har blitt ført ut fra et politisk dokument. Jeg har som sagt valgt å ikke bruke intervju for å besvare problemstillingen. Dette er valgt fordi et intervju baserer seg på at politikeren man intervjuer har full informasjon om det enkelte løftet og hva som har blitt gjort i forhold til det. Ved å bruke stortings- og regjeringsdokumenter kan jeg være sikker på at informasjonen er riktig, og heller ikke har blitt skjævt fremstilt av politikeren. I tillegg har denne tilnærmingen den fordel at andre kan kontrollere de konklusjonene jeg har tatt for de ulike løftene.

Ved å bruke den tilnærmingen som jeg har valgt blir det også mulig å kvantifisere noe av dataene etter at de kvalitative dataene er samlet inn og systematisert. Dette innebærer at det er enklere å formidle informasjonen som ligger i datamaterialet (Grønmo 1998: 104). Derfor kan jeg besvare problemstillingen med i *hvilken grad* Høyre har fått gjennomført sine programløfter i løpet av stortingsperioden 2001-2005.

Første del av analysen ser på hvilke av Høyres programløfter som har kommet med i Sem-erklæringen. I del to av analysen flyttes blikket fra Sem-erklæringen til de politiske vedtakene. For å finne svar på om Høyres programløfter har blitt gjennomført med

politiske vedtak har det vært nødvendig å se på en rekke stortingsmeldinger, stortingsproposisjoner og odelstingsproposisjoner. Disse har jeg funnet fram til gjennom søk i dokumentarkivet som ligger på nettsiden regjeringen.no. Der ligger alle regjeringens dokumenter tilgjengelig, og det er mulig å søke på nøkkelord for å finne ut om det har blitt gjort noe på de ulike politikkområdene i løpet av regjeringsperioden. For å gjøre dokument søkingen lettere har jeg også benyttet meg av statusrapporten for Samarbeidsregjeringen (Statusrapporten 2005). Denne har blitt utformet mot slutten av regjeringsperioden, og alle departementene har bidratt med svar. Utgangspunktet for denne rapporten er Sem-erklæringen, og den er derfor en systematisk gjennomgang av hva som har blitt gjort på de ulike løftene som blir fremsatt i regjeringsavtalen. Rapporten er ikke brukt som en fasit, men heller som et hjelpemiddel.

1.2.3 Validitet og reliabilitet

Det er viktig å vurdere validiteten og reliabiliteten i en vitenskapelig undersøkelse, fordi man da kan sjekke om det har sneket seg inn tilfeldige eller systematiske feil i analysen (Hellevik 2002: 183). Reliabiliteten handler om nøyaktigheten i kategoriseringen av teksten. Hvor høy grad av reliabilitet man har avhenger av hvordan målingene er utført. Validiteten avhenger av hva det er som er målt – er de dataene som er brukt relevante for å kunne svare på problemstillingen.

Grad av reliabilitet er avhengig av stabilitet og reproduserbarhet. I en innholdsanalyse er kravet til stabilitet tilfredsstillt dersom de samme dataene blir kodet på samme måte flere ganger av samme koder (Weber 1990: 17). Dette kalles også intrasubjektivitet, og er den svakeste formen for reliabilitet. Reproduserbarhet kalles også intersubjektivitet, og innebærer at det er flere forskere som gjør den samme kodingen. Reliabilitetsproblemer oppstår når det er usikkerhet rundt betydning av ord, kategoridefinisjoner eller andre koderegler. I min analyse har jeg kodet hele Høyres partiprogram to ganger, der de to kodingene fant sted med flere måneders mellomrom slik at jeg ikke skulle huske for mye av den første kodingen. Når jeg sammenlignet disse to kodingene fant jeg en

sammenheng på 90 %, noe som indikerer en høy grad av reliabilitet⁴. Dette betyr at de kriteriene for kategorisering som jeg har satt opp er klare og tydelige.

Valide data oppnås når det er samsvar mellom de teoretisk definerte variablene og de data som benyttes. Er det som er målt de egenskapene som problemstillingen gjelder? Det er ikke mulig å teste validiteten i en innholdsanalyse på samme måte som med reliabilitet. Som nevnt tidligere, i punkt 1.2.1, vurderer jeg partiets partiprogram som å gi et riktig bilde av den politikken som partiet står for. Derfor vil en analyse av den teksten gi valide mål av de standpunkter som partiet tar i politiske saker. Ved at dataene er gode operasjonelle mål på det som studeres er begrepsvaliditeten høy.

1.3 Oppgavens oppbygging

Oppgaven er delt i to hoveddeler. I første del vil jeg gå nærmere inn på teorien om det betingede partimandat, de tre regjeringspartienes partiprogrammer og en kort gjennomgang av konteksten rundt stortingsvalget i 2001. I tillegg vil jeg komme inn på tidligere forskning på dette feltet. Den tidligere forskningen og teorien om det betingede partimandat danner grunnlaget for å trekke ut de hypotesene som skal analyseres videre i oppgaven.

I del to av oppgaven er fokuset på selve analysen. Den starter i kapittel tre med en grundig definisjon av begrepene ”løfte” og ”gjennomføring”. Her vil jeg gi mange eksempler, slik at det ikke er noen tvil om hvordan de ulike løftene har blitt kategorisert. I kapittel fire vil jeg ha en kort og generell gjennomgang av hvilke programløfter Høyre fikk med i Sem-erklæringen. Dette skal så sees i sammenheng med hypotesen for denne delen av beslutningskjeden. I det siste analysekapittelet er fokuset på programløftene og i

⁴ Reliabiliteten er testet ved at antallet løfter som ble kodet den første gangen er sammenlignet med den andre kodingen (Holsti 1969). Disse tallene er så satt inn i en formel for å finne reliabilitetsprosenten. Formelen er som følger: $R = 2M / (N1 + N2)$. R er reliabilitetsprosenten, M er hvor mange løfter som er kodet likt de to gangene, N1 er antall løfter kodet første gang, N2 er antall løfter kodet andre gang.

hvilken grad de har blitt vedtatt i løpet av regjeringsperioden. Oppgaven avsluttes med en gjennomgang av de viktigste funnene i analysen.

2.0 TEORI

Denne oppgaven har en deduktiv tilnærming der jeg tar utgangspunkt i teorien om det betingede partimandat. I dette kapitlet vil jeg komme nærmere inn på denne teorien, og jeg vil begrunne hvorfor jeg har valgt dette teoretiske rammeverket. En gjennomgang av teorien gjør det også nødvendig å beskrive den politiske konfliktstrukturen i Norge. Videre vil jeg komme inn på tidligere forskning på løftfeltet. Ut fra teorien om det betingede partimandat og tidligere forskning vil jeg trekke ut de hypotesene som skal belyses i analysen.

2.1 Det betingede partimandat

Teorien om det betingede partimandat har følgende forutsetninger:

- 1) Partiene må tilby velgere ulike politiske alternativer (formulert i partiprogrammene).
- 2) Partidisciplinen må være såpass stor at partiene er i stand til å gjennomføre sine politiske programmer.
- 3) Velgerne må ha preferanser, og de stemmer på det partiet de oppfatter at viser dem retningen i en sak som er viktig for dem. Dette betyr at:
 - a) Velgerne må ha en oppfatning av sakens relative betydning knyttet opp mot en flerdimensjonal konfliktstruktur.
 - b) Velgerne må være på samme side som partiet i saken.

(Narud og Valen 2007: 24).

I punkt tre skiller modellen seg fra den tradisjonelle partimandatmodellen⁵. Fokuset i den tradisjonelle modellen er på at velgerne vil stemme på det partiet som ligger nærmest deres eget politiske ståsted. Man kan tenke seg at man har en høyre-venstredimensjon, og at velgeren vil stemme på det partiet som ligger nærmest på denne dimensjonen (politisk *nærhet* er styrende på stemmegivning). Dette er i tråd med Downs teori om medianvelgeren (Downs 1957), og at partiene vil legge seg nærmest mulig sentrum for å maksimere antall stemmer (Narud og Valen 2007: 22).

I teorien om det betingede partimandat legges det i større grad vekt på at partiene spiller en aktiv rolle i utforming av den offentlige opinionen, og ikke bare følger strømmingene i velgermassen. Punkt tre i betinget mandatteori innebærer at politisk nærhet ikke lenger er den viktigste faktoren for stemmegivning. I tillegg er det ikke bare kun langs én konfliktdimensjon at konkurransen om stemmene foregår. I Norge har flere ulike studier vist at i tillegg til høyre-venstredimensjonen har man motsetninger mellom sentrum og periferi, en moralsk-religiøs akse og en vekst-verndimensjon. På grunn av dette vil partiene appellere til velgerne langs ulike konfliktdimensjoner, og de vil ha ulike kjernesaker. Mange empiriske undersøkelser har vist at representantene har mer ytterliggående synspunkter enn velgerne, og at man dermed må avvise en av grunnforutsetningene i den tradisjonelle partimandatmodellen (Holmberg 1989; 2000, Matthews og Valen 1999; Narud og Skare 1999). Dersom man i stedet for Downs nærhetstese, ser på *retningsteorien* til Rabinowitz og Macdonald (1989) kan man få fram hvordan konkurransen om stemmene foregår langs flere dimensjoner. Det å innta et mer ytterliggående standpunkt enn velgerne innebærer en tydeliggjøring av hva partiet mener i en sak, noe som gjør det lettere for velgerne å forstå hvor partiene står i saken. Jeg kommer tilbake til retningsteorien, men først er det viktig å få et klart bilde av det politiske rommet partiene opererer i.

⁵ For eksempler på studier som har brukt den tradisjonelle partimandatmodellen se Esaiasson og Holmberg (1996), Holmberg (1999; 2004), Thomassen (1994; 1999).

2.1.1 Den politiske konfliktstrukturen

I politiske systemer der det er flere konkurrerende partier er det for enkelt å bruke et éndimensjonalt bilde. Her vil den politiske konfliktstrukturen være mer kompleks. I det norske politiske system snakker man om ulike skillelinjer (Rokkan og Valen 1964; Lipset og Rokkan 1967; Valen 1981; Aardal 1994; 2003a, Narud og Valen 2003; 2007):

- 1) En territoriell konflikt mellom sentrale strøk og utkantstrøkene og mellom by og land.
- 2) Tre kulturelle konflikter definert ved norske motkulturer: Målsak, avholdssak og religiøs lekmannsbevegelse (om kontrollen over statskirken). De tre motkulturene danner en opposisjon mot de tilsvarende bykulturene.
- 3) To økonomiske motsetninger: Konflikt i arbeidsmarkedet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Konflikt i varemarkedet mellom produsenter og konsumenter av varer fra primærnæringene – jordbruk, skogbruk og fiske.

(Hentet fra Narud og Valen 2007: 125)

De tradisjonelle skillelinjene har dannet grunnlaget for konstruksjonen av ulike saksdimensjoner – slik disse kommer frem gjennom surveyanalyser (jamfør for eksempel Aardal 2003a). Partiene vil appellere til velgerne langs disse ulike saksdimensjonene, og det er den politiske dagsorden som er avgjørende for hvilke dimensjoner som er mest aktuelle (Narud og Valen 2007: 22). Det er velgernes posisjon i en sak (*retningen*) som er avgjørende for stemmegivningen. I teorien legges det til grunn at saker kun har to sider, man er enten for eller mot. I tillegg vil det ha betydning hvor viktig saken er for velgeren. Partiene vil få mer støtte for sin politikk ved å signalisere sterke standpunkter på de dimensjonene som er av størst betydning for dem. Slike stridsspørsmål som velgeren vil ha et syn på kan knyttes sammen i noen relativt stabile holdningsdimensjoner.

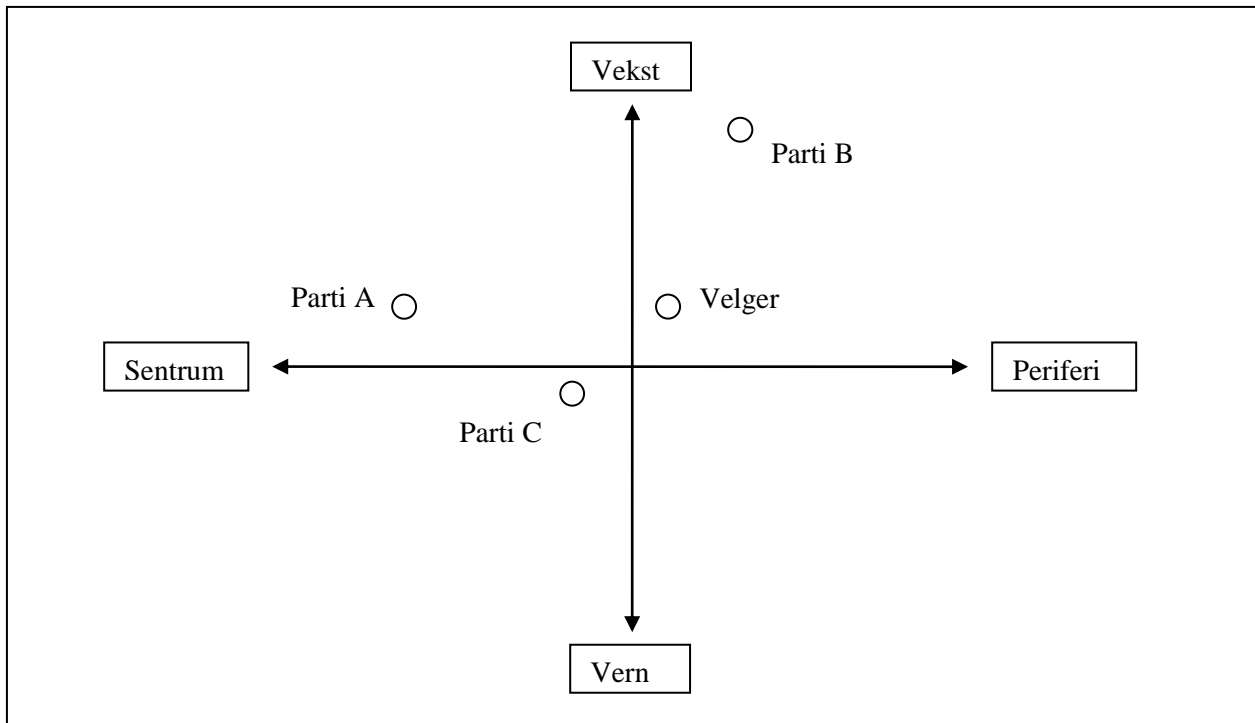
De tre regjeringspartiene plasserer seg i ulike dimensjoner ut fra hvilke saker de setter mest fokus på. I valgundersøkelsen i forbindelse med stortingsvalget i 2001 har det blitt

undersøkt hvor velgerne plasserer seg i forhold til de ulike saksdimensjonene (Aardal 2003a: 84). Høyres velgere er blant de som plasserer seg lengst mot høyre i venstre-høyredimensjonen. Dette betyr at de vektlegger markedsliberalisme, lavere skatter og avgifter, mindre statlig kontroll og en mer effektiv offentlig sektor. På denne dimensjonen har Kristelig Folkepartis velgere lite overlappende synspunkter med Høyres velgere. Venstres velgere plasserer seg i en midtposisjon mellom de to regjeringskollegaene. Kristelig Folkepartis velgere skiller seg ut ved å være ha den mest religiøse orienteringen på moralsk-religiøs dimensjonen. De politiske sakene som er viktig for disse velgerne er at et samfunn skal bygges på kristne verdier, abort skal begrenses og kristendomsundervisning skal være obligatorisk på skolen. Denne dimensjonen er mindre viktig for Høyre og Venstre velgere, de legger seg i en midtposisjon der. Venstres velgere markerer seg ved å være mest for vern på vekst-verndimensjonen. Dette kommer i stor grad av velgernes fokus på miljøspørsmål. Høyre og Kristelig Folkeparti plasserer seg her i henholdsvis en vekstorientering og en mer nøytral posisjon. For de andre dimensjonene, sentrum-periferi, innvandring-solidaritet og global-nasjonal skiller ikke de tre partienes velgere seg ut i noen spesiell retning sett i forhold til resten av partiene.

Valgundersøkelsens ulike holdningsdimensjoner bekrefter altså at den politiske konfliktstrukturen i det norske politiske systemet er kompleks. Hvilken retning partienes standpunkter har på de ulike ideologiske dimensjonene, får betydning for stemmegivningen til velgerne. Å ha et klart og sterkt standpunkt i en dimensjon vil gi partiet støtte fra velgere som er enige i deres syn.

2.1.2 Det betingede partimandat og det norske politiske system

I et flerdimensjonalt ”politisk rom” vektlegger partiene de ulike dimensjonene ulikt, den relative betydningen av en dimensjon er viktig (Narud og Valen 2007: 24). For å illustrere hvilken betydning dette har for hvilket parti velgeren vil stemme på er det laget et fiktivt eksempel i figur 2.2.

Figur 2.1 Illustrasjon av retningsteorien

I figuren har velgeren tre ulike partier å velge mellom: parti A, B og C. Det politiske systemet, slik jeg har illustrert her, innebærer to ulike konfliktdimensjoner, sentrum versus periferi og vekst versus vern. Når det gjelder vekst-verndimensjonen er velgeren på samme ståsted som parti A. Parti C er plassert mer i verneretning, mens parti B er mer vekstorientert enn velgeren og parti A. Når det gjelder sentrum-periferidimensjonen er det stor forskjell mellom parti A og velgeren. Forskjellen er ikke fullt så stor når det gjelder parti C og velgeren, men parti C er mer sentrumsorientert enn velgeren. Når det gjelder denne dimensjonen plasserer parti B og velgeren seg ganske likt. Dersom man skal følge retningsteorien til Rabinowitz og Macdonald (1989) vil velgeren stemme på parti B. Partiet har meninger som går i samme retning som velgerens, selv om de er mer ekstreme på vekst-verndimensjonen. Det er altså *retningen* i det politiske ståstedet som avgjør. Partienes rolle blir her mer aktiv, enn den passive rollen som partimandatmodellen tilsier at de skal ha.

Velgerne har en oppfatning av partienes ”sakseierskap”. At et parti innehar sakseierskap på et politikkområde betyr at det har troverdighet blant velgerne om at de har den beste politikken på det området (Karlsen og Aardal 2007:111). Sakseierskap henger sammen med de skillelinjene man har i politikken, men det kan også være av mer kortsiktig og forbigående karakter. Det sakseierskapet som har bakgrunn i skillelinjene kan kalles et langvarig sakseierskap. Et eksempel på det er Kristelig Folkepartis sakseierskap på abortspørsmålet. Mer kortsiktig sakseierskap kan oppstå i forbindelse med en valgkamp, og er da ikke koblet til skillelinjene. I en valgkamp vil det være viktig for et parti at den saken som det har eierskap til blir satt på dagsorden, det er først da at sakseierskapet får en effekt for stemmegivningen (Karlsen 2004: 614; Petrocik 1996: 826). Valgresultatet er altså ikke avhengig av hvilke standpunkter velgerne har, men hvilke saker som er fremtredende i valgkampen. Velgerne vil holde partiene ansvarlig for den politikken som føres på bakgrunn av deres oppfatning av partienes sakseierskap, og deres plass i den politiske konfliktstrukturen (Narud og Valen 2007: 25).

Hvilke saker er det de tre partiene fokuserer på i sine partiprogrammer for stortingsvalget i 2001? Dette kan man se nærmere på ved å bruke de såkalte Manifesto-dataene som gir kvantifiserte innholdsdata av partiprogrammene (Budge m. fl 1987; 2001). Ved valget i 2001 var det store sprik mellom de tre regjeringskollegaene når det gjelder plassering på venstre-høyredimensjonen (Narud og Valen 2004: 37f). Høyre plasseres langt ut mot høyre, mens Kristelig Folkeparti og Venstre begge har mer nøytrale posisjoner, men fortsatt svakt mot høyre. Når det gjelder den moralsk-religiøse dimensjonen finner forskerne at Kristelig Folkeparti ligger for seg selv i en religiøs orientering, mens de andre partiene har en mer nøytral posisjon. Det er Venstre av de tre regjeringspartiene som ligger lengst i retning av den sekulære orienteringen. Høyre har en sentrumsorientering på sentrum-periferidimensjonen. Kristelig Folkeparti og Venstre ligger noe lenger i en desentraliseringsretning. Venstre er lengst i periferorientering av de tre regjeringskollegaene. Hovedtrekket er at de tre partiene skiller seg fra hverandre på

de fleste dimensjonene. Presentasjonen av de tre partienes partiprogrammer som følger under gir et enda bedre bilde av hva som er i fokus i deres politikk.

2.1.3 Høyres partiprogram

De viktigste saksområdene i Høyres partiprogram for 2001 er skole, utdanning og forskning, helse- og sosialspørsmål, økonomi og miljø. Programmet preges av tanker om frihet, og da spesielt valgfrihet for både privatpersoner, bedrifter og offentlige virksomheter. Partiet trekker frem stikkordene frihet, ansvar og mangfold som grunnleggende for deres politikk (Høyre 2001b). De tre hovedpunktene som Høyre presenterer i sitt partiprogram for 2001 er:

”[...] å gi våre barn den beste skolen – satse på kunnskap og kreativitet. [Å] ha godt utbygde velferdstjenester – høyere kvalitet og større valgfrihet. [Å] gjøre Norge til et attraktivt land å bo, investere og utvikle ideer i – lavere skatter og mindre byråkrati.”

(Høyre 2001a: 3).

Fokuset på skole og utdanning er klart allerede i innledningen. Det er kunnskap som skal gjøre det mulig å utnytte de mulighetene som et mer åpent samfunn og ny teknologi gir. For å oppnå en bedre skole satser Høyre på å gi skolene økt valgfrihet når det gjelder undervisningsopplegg og pedagogikk. I tillegg vil de likestille offentlige og private skoler. Gjennom konkurranse skal kvaliteten bli bedre i skolene.

Innenfor helse- og sosialpolitikken ønsker Høyre at det skal brukes konkurranse for å gi økt kvalitet. Det offentlige skal fungere som bestillere av tjenester, noe som også innebærer at de skal sette krav til kvalitet og innhold i tjenestene. Denne kombinasjonen av markedsmekanismer og offentlig finansiering skal sikre alle adgang til elementære velferdsgoder, ifølge Høyre (2001a: 64). Det er brukerens perspektiv som skal være i fokus for offentlig sektor. Dette gjenspeiler seg også i partiets fokus på å gjøre Norge enklere. Et enklere Norge innebærer både at de offentlige kontorene skal bli mer tilgjengelige, og at offentlige lover og forskrifter skal bli færre og enklere å forholde seg

til. Gjennom å få et slankere og mer effektivt byråkrati vil ressurser bli frigitt til å brukes på offentlige kjerneoppgaver (Høyre 2001a: 79).

Under overskriften "*Verdiskapning – nytt arbeidsliv*" settes fokus på næringslivets rammevilkår (Høyre 2001a: 47). Mye av det som nevnes henger sammen med fokuset på utdanning, og på målet om et enklere Norge. I tillegg må infrastruktur gjøre det mulig å drive effektivt. Skatter og avgifter må reduseres slik at det blir mer attraktivt å investere samtidig som det i større grad vil lønne seg å arbeide. Det legges vekt på å legge til rette for konkurranse og markedsøkonomi på de fleste områder i samfunnet. Et eksempel her er at partiet ønsker en nedbygging av statens eierskap i næringslivet.

De sakene som Høyre har satt mest fokus på i partiprogrammet er også de man vil kalle partiets hjertesaker – skole/utdanning og skatter/avgifter. Høyres sakseierskap på skattepolitikken kan knyttes til konfliktdimensjonene i den norske politikken, og da spesielt til venstre-høyredimensjonen. Partiet har over lengre tid hatt et markert standpunkt til høyre i denne dimensjonen, og har derfor opparbeidet seg et langvarig sakseierskap på dette området (Aardal, Krogstad, Narud og Waldahl 2004: 24). Skolepolitikken på den andre siden er et kortvarig sakseierskap for Høyre i forbindelse med valget i 2001. I valgundersøkelsen i 2001 svarte 28 % av de spurte at Høyre hadde den beste politikken på skole, mens 41 % mente at partiet hadde den beste skattepolitikken (Aardal 2003b: 22). Både når det gjelder skole og skatt var det flere velgere som mente at Høyre hadde best politikk på dette feltet enn for noen av de andre partiene. I tillegg var skatt og skole de to viktigste sakene i valgkampen. 34 % av de spurte i valgundersøkelsen nevnte skatt som viktigste eller nest viktigste sak, og 34 % nevnte skole som viktigste eller nest viktigste sak (Aardal 2003b: 16). Her dro partiet nytte av valgkampeffekten siden sakseierskapet ble aktualisert i valgkampen.

2.1.4 Kristelig Folkeparti og Venstre

Hva skiller så de to regjeringskollegaene, Kristelig Folkeparti og Venstre, fra Høyre? Kristelig Folkeparti var det nest største partiet i regjeringen, og partiet fikk i tillegg den viktige statsministerposten. I partiets program for 2001-05 er det kristne verdigrunnlaget en bærebjelke. Fokuset er på det partiet kaller verdipolitikk, og partiet presenterer seg selv som et tredje alternativ i politikken (Kristelig Folkeparti 2001: kapittel 1). Når det gjelder det politiske ståstedet som partiet inntar er det i stor grad en sentrumsposisjon. I helsepolitikken er partiet varsom med å gå inn for kommersialisering. Imidlertid åpner partiet for større bruk av frivillige organisasjoner, og at enkelte tjenester kan settes ut på anbud. I tillegg går Kristelig Folkeparti inn for at man må stramme inn sykelønnsordningen, og at det settes inn tiltak for å få ned antallet uføretrygdede.

I skole og utdanningspolitikken er målet et likeverdig tilbud. Det skal bli bedre lokale tilbud, og den kristne formålsparagrafen skal beholdes. Foreldre skal få muligheten til å velge hvilken skole barnet skal gå på. Partiets plassering når det gjelder offentlig versus privat virksomhet kan kalles en gylden middelvei. Det går inn for at det er viktig med en forsvarlig styring av markedskreftene. I tillegg skal det nasjonale eierskapet i næringslivet sikres.

Det minste partiet i samarbeidsregjeringen, Venstre, fokuserer i sitt partiprogram på det de kaller sosialliberalisme (Narud og Valen 2004: 52). Det blir lagt vekt på personvern, kamp mot byråkrati og formynderi (Venstre 2001). Valgfrihet er et viktig stikkord i Venstres politikk. Partiet fokuserer på småbedriftenes kår, og gjør seg til talsmann for denne gruppens behov. Partiet har tro på at markedliberalismen skal skape velferd og verdier for innbyggerne i Norge. En avvikling av det statlige eierskapet bør finne sted – partiet er for en delprivatisering og børsnotering. Arbeidsmarkedet bør bli mer fleksibelt, ved at eldre kan jobbe lenger og det er mindre restriktive regler for overtidsarbeid og midlertidige ansettelser.

Når det gjelder helsepolitikken er Venstres politikk at sykehusene skal eies og drives på regionalt nivå (Venstre 2001). I skole- og utdanningspolitikken er fokuset på selvstyrte skoler og et fritt skolevalg. Venstre har markert seg i miljøpolitikken, og partiet mener at skatte- og avgiftspolitikken skal legge miljøpolitiske hensyn til grunn.

2.2 Tidligere forskning

Som nevnt har det vært gjort få undersøkelser om gjennomføring av valgløfter i Norge før⁶. Imidlertid har det blitt utført enkelte studier i andre land (Kalogeropoulou 1989; Pomper og Ledermann 1980; Rallings 1987; Rose 1980; Royed 1996; Thomson 2001), og jeg vil trekke veksler på disse undersøkelsene for å formulere noen hypoteser som kan være relevante for den norske konteksten. De landene som tidligere er undersøkt er USA, Storbritannia, Canada, Hellas, Nederland og Sverige. Målet til disse studiene er å måle koblingen mellom valgløfter og styresmaktenes adferd, ved å se på hvor mange prosent av løftene partiene klarer å gjennomføre. Generelt sett viser alle de ulike studiene en høy grad av gjennomføring, mellom 60-86 %.

Tabell 2.1 viser resultatene fra ni ulike undersøkelser av løftegjennomføring. Tallene er ikke direkte sammenlignbare, siden det er brukt ulike definisjoner av hva et løfte er, og hva som kreves for at et løfte skal anses som gjennomført. I tillegg vil forskjeller i det politiske systemet ha betydning. Men generelt sett kan man si at resultatene indikerer at partiene i større grad enn det man kan få inntrykk av fra mediene klarer å gjennomføre løftene sine.

⁶ Jeg har bare funnet en norsk undersøkelse. Den så på forskjellene mellom Høyre og Arbeiderpartiet i Oslo kommune (Thoresen 2000).

Tabell 2.1 I hvilken grad oppfylles valgløfter? Resultater fra studier av ulike land. Hentet fra Naurin (1999:47)

	Pomper og Ledermann USA 1944-78	Terry Royed USA 1980-84	Terry Royed GB 1980-84	Richard Rose GB 1970-79	Collin Rallings GB 1945-79	Collin Rallings Canada 1945-79	Kalogeropoulou Hellas 1981-85	Robert Thomson NL 1986-98	Elin Naurin Sverige 1994-98
Andel helt eller delvis oppfylte løfter	67 %	60 %	84 %	82 %	64 %	71 %	70 %	61 %	86 %

De fleste av de tidligere undersøkelsene er gjort i USA eller i Storbritannia. Dette er land som skiller seg fra Norge når det gjelder valgsystem, og dermed også partisystem. Derfor vil det være vanskelig å sammenligne disse studiene med den mindretalls- og koalisjonsregjeringen som Samarbeidsregjeringen var. I både Storbritannia og USA er det flertallsvalg, og det er i hovedsak bare to partier som har mulighet til å danne regjering. Disse studiene vil derfor først og fremst bli brukt for å finne gode definisjoner på begreper.

Gerald Pomper (1968; Pomper og Ledermann 1980) var en av de første som forsket på valgløfter og gjennomføring av disse. Pomper undersøkte løftegjennomføring i USA over en lengre tidsperiode. Han satte fokus på to av forutsetningene i den tradisjonelle mandatteorien: at partier må utgjøre klare alternativer med spesifikke budskap, og at de må gjennomføre de løftene som de har i sitt program. Siden undersøkelsene hans finner at partiene oppfylder en stor del av løftene sine, betyr det at partiprogrammene har stor betydning for den politikken som føres i perioden etter valget.

Terry Royed (1996) har gjort en omfattende studie der hun har sammenlignet USA og Storbritannia. Grunnen til at denne tilnærmingen ble valgt var for å undersøke om institusjonelle forskjeller har noe å si for løftegjennomføringen. Når hun finner at det er stor forskjell mellom de to landene (60 % gjennomføring i USA og 84 % i Storbritannia),

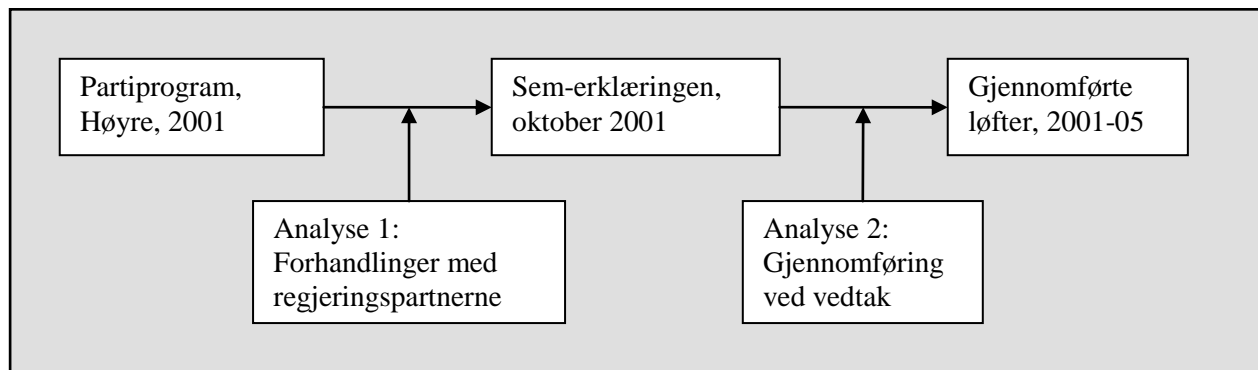
konkluderer hun med at det har stor betydning for gjennomføringen hvordan det politiske systemet er. I Storbritannia er det et parti som har kontroll over de politiske beslutningene, mens i USA er makten noe mer fragmentert ved at det kan være forskjellige partier som innehar presidentembetet og som har flertall i Kongressen.

Pomper og Ledermann (1980) og Royed (1996) har undersøkt politiske systemer som er veldig forskjellige fra Norge. I motsetning til disse studerer Thomson (2001) nederlandske partiers gjennomføring, og gir et inntrykk av i hvilken grad partier får igjennom løftene sine i koalisjonsregjeringer. I Nederland har regjeringene, som i Norge, ofte vært koalisjonsregjeringer, men de har alltid hatt flertallsstatus (Heidar og Berntzen 2008: 169). Når det gjelder definisjon av begreper har Thomson valgt i stor grad å følge Royed, slik at det er mulig å sammenligne de to undersøkelsene. Han finner en lavere grad av gjennomføring enn Royed gjør i sin undersøkelse. Dette begrunnes med forskjellene i de politisk systemene.

Tilnærmingen jeg har valgt for å kunne besvare problemstillingen min, går ut på at man først identifiserer hvilke løfter som er gitt, for så å undersøke om de har blitt gjennomført. Denne tilnærmingen gir et godt innblikk i hva partiene faktisk får til. Den gir rom for nyansering mellom brutte, delvis oppfylte og faktisk gjennomførte løfter. Et problem er at man ikke kan sammenligne forskjellige studier av ulike land direkte. De resultatene man kommer fram til hviler i stor grad på skjønn fra forskerens side. Dette vil jeg komme mer tilbake til i definisjonen av begrepene ”løfte” og ”gjennomføring” i kapittel 3. I tillegg vil forskjellene i representasjon i de politiske systemene gi ulikt grunnlag for gjennomføring. Dette vil svekke mulighetene for generalisering, men undersøkelsen vil likevel være nyttig i debatten rundt det norske demokratiet og koalisjonsregjeringer generelt.

2.3 Hypoteser

Ut fra teorien om det betingede partimandat, og tidligere studier av løftegjennomføring, har jeg trukket ut noen hypoteser. Fokuset er på hva det er som vil virke inn på gjennomføringen. Figur 2.4 (under) illustrerer hva partiets programløfter må gjennom før de eventuelt blir politiske vedtak. Et parti i en koalisjonsregjering må inngå en rekke kompromisser, både med regjeringspartnerne og med opposisjonen.

Figur 2.2 Illustrasjon av hva partiets program må gjennom før det blir til gjennomført politikk

Analysen er delt i to deler. Programløftene skal gjennom to nivåer i beslutningskjeden før de eventuelt blir ferdige politiske vedtak. Den første delen er utformingen av regjeringserklæringen, mens den andre gjennomføring ved politiske vedtak. I den første delen av beslutningskjeden må regjeringskollegaene bli enige om hvilken politikk som skal føres i den følgende regjeringsperioden. Dette skrives ned i regjeringsavtalen. Slike regjeringsavtaler har en intern og en ekstern funksjon (Narud og Valen 2007: 225). Den interne funksjonen er å redusere usikkerhet mellom regjeringskollegaene, og dermed klare å holde dem sammen. Eksternt er avtalen av stor betydning fordi den viser hvilken politikk regjeringen vil føre. Det er viktig for partiene at avtalen ikke blir for detaljert, slik at de kan bli straffet dersom de ikke klarer å gjennomføre det de har satt seg fore. I tillegg vil for spesifikke avtaler gi mindre handlefrihet. I norsk sammenheng er det vanlig at avtalene konsentrerer seg om politikken, og lite om regler for prosedyre, eller fordeling av statsrådsposter (Narud og Strøm 2000: 178).

Hva som vil påvirke den ferdige avtalen, og dermed hvilke programløfter partiet får med, avhenger av de politiske avstandene og i hvilken grad partiene klarer å bli enige om en felles politikk. Som jeg viste tidligere i kapittelet er det forskjeller i regjeringspartienes plassering i den politiske konfliktstrukturen. Spørsmålet er i hvilken grad Høyre har fått med sine programløfter, sett i forhold til de ulike saksdimensjonene. Hypotesen for den første delen av analysen er som følger:

Hypotese I:

De programløftene som er Høyres hjertesaker vil komme med i Sem-erklæringen.

Fokuset vil være på de sakene som partiet har eierskap til. Antagelsen er at disse sakene vil Høyre ha jobbet ekstra hardt for å få gjennom, kanskje til og med satt som betingelse for at partiet skulle være med i regjeringen. Det er derfor stor sannsynlighet for at disse sakene har kommet med i Sem-erklæringen.

Det neste nivået, etter regjeringsavtalen, er altså gjennomføring ved politisk vedtak. I denne fasen har det stor betydning hvor de andre partiene på Stortinget står i de ulike politiske sakene. Ut fra teorien om det betingede partimandat vil man kunne forvente noe om hvilke programløfter som blir gjennomført, og hvilke som ikke vil bli gjennomført. Koalisjonsplattformen legger føringer på hvilken politikk regjeringspartiene skal arbeide for i regjeringsperioden. Det ligger sterke normative bindinger knyttet til dette dokumentet om å gjennomføre de løftene som står der. Den første hypotesen for denne delen av beslutningskjeden er derfor formulert på denne måten:

Hypotese IIa:

Programløftene som blir støttet eksplisitt i koalisjonsplattformen (Sem-erklæringen) vil ha større sannsynlighet for å bli gjennomført enn de som ikke er med.

Ulike studier av danning av koalisjonsregjeringer har vist viktigheten av ministerfordelingen mellom partiene. Medlemmer av koalisjonen som ikke innehar ministerpost på et område vil ha lite å si i saker som omhandler det politikkområdet (Laver og Sheple 1996; Strøm 1994). Statsrådene holdes ansvarlig for sitt eget politikkområde. På bakgrunn av dette er neste hypotese som følger:

Hypotese IIb:

Programløfter vil ha større sannsynlighet for å bli gjennomført dersom partiet som støtter dem får ansvaret for den relevante ministerposten.

Den neste hypotesen henger sammen med betydningen av statsrådpostene. Partiene vil være mest interessert i å få ministerposten på de politikkområdene der de har sakseierskap. Dette vil kunne være med på å forsterke sjansen for at de får gjennomført sine saker. Hypotesen er formulert på følgende måte:

Hypotese IIc:

De programløftene som omhandler saker der partiet har sakseierskap vil i større grad bli gjennomført enn andre.

Hypotesene som jeg nå har presentert vil bli besvart i analysekapittel fire og fem. Før analysedelen skal først redegjøre for hvordan situasjonen var før og etter valget i 2001. I hvilken kontekst var det Høyres politikk eventuelt skulle gjennomføres i?

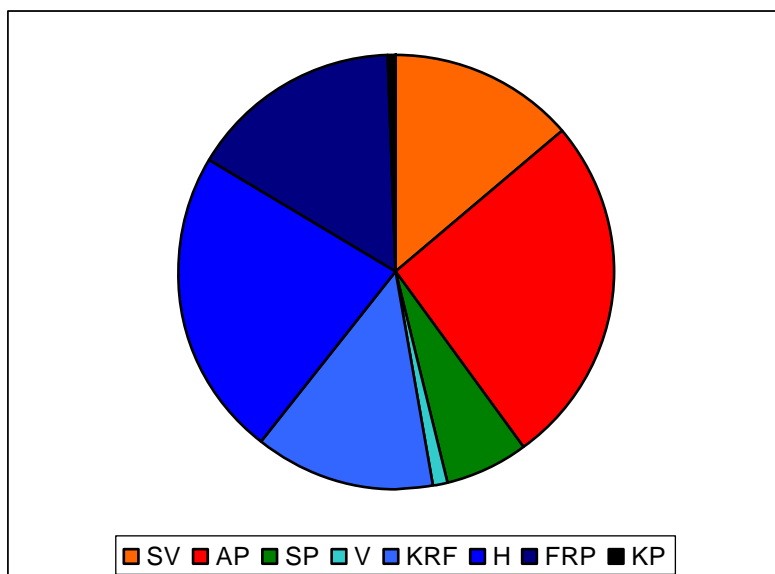
2.4 Stortingsvalget 2001

Under valgkampen i 2001 var regjeringalternativene en sentrumsregjering bestående av Kristelig Folkeparti, Venstre og Senterpartiet, i tillegg til at Arbeiderpartiet og Høyre ønsket å danne hver sin ettpartiregjering. Den regjeringen som ble resultatet til slutt var altså ikke et alternativ for velgerne da de gikk til stemmeurnene. Den politiske situasjonen før valget var at Jens Stoltenberg hadde dannet en ny Arbeiderpartiregjering i

mars 2000, da Bondeviks første regjering (Sentrumsregjeringen) led nederlag i kabinettspørsmålet om gasskraftverk. Stoltenbergs regjering fikk hard medfart i den litt over ett år lange perioden den satt. Synkende støtte fra meningsmålingene og omstridte politiske saker ga partiet et vanskelig utgangspunkt før valget. I tillegg økte Høyre og FrP sin oppslutning på meningsmålingene (Aardal, Krogstad, Narud og Waldahl 2004: 15) Det var stor debatt i valgkampen om de ulike regjeringsalternativene. Dette ble aktualisert enda mer da meningsmålingene viste at sentrumsalternativet ville få færre mandater enn Høyre alene. Tidlig i valgkampen (juni 2001) hadde Høyre en rekordhøy oppslutning på nesten 30 % i meningsmålingene. Partiet klarte ikke å holde på alle disse stemmene, men valgresultatet (21,2 %) viste at partiet hadde økt sin oppslutning siden stortingsvalget i 1997 (14,3 %). I tabell 2.2 og figur 2.4 (under) er valgresultatet i 2001 presentert.

Tabell 2.2 Partienes oppslutning ved Stortingsvalget 2001.

	RV	SV	AP	SP	V	KrF	H	FrP	KP	Andre	Totalt KrF, H, V
Oppslutning i prosent	1,2	12,5	24,3	5,6	3,9	12,4	21,2	14,6	1,7	2,6	37,6 %

Mandatfordeling	
SV	23
AP	43
SP	10
V	2
KRF	22
H	38
FRP	26
KP	1

Figur 2.3 Mandatfordeling på Stortinget etter Stortingsvalget i 2001.

Valget i 2001 handlet i hovedsak om skatt, skole og utdanning, og helse- og eldreomsorg. Dette gjaldt både for den lange (månedene før valget) og den korte (de fire siste ukene) valgkampen. Spesielt utmerket skatter og avgifter seg med å få 12,6 % treff i en analyse av hva media satte fokus på (Narud og Waldahl 2004: 169). I en undersøkelse av partienes politiske ledere har Valen og Narud (2004: 63) sett på hva de mente var de viktigste sakene for partiet valgkampen i 2001. Høyres ledere har her satt opp skattelette, utdanning og satsing på kompetanse som de viktigste sakene i sitt partiprogram. Dette betyr at Høyre i stor grad fikk "sine" saker på dagsorden i valgkampen. I tillegg fikk partiet mye omtale av disse sakene i kombinasjon med omtale av seg selv i løpet av den korte valgkampen (Waldahl og Narud 2004: 192f). Når det gjelder hvilken betydning dette fikk for Høyres oppslutning må man både se på den lange og den korte valgkampen. I valgundersøkelsen for 2001 har Aardal gått gjennom meningsmålinger fra januar 2000 og fram til valget for å se hvilken utvikling partiene har hatt (Aardal 2003b: 11). For Høyres del hadde partiet en jevn økning i oppslutning helt fra september 2000. Toppen ble nådd i juni 2001, da var partiet Norges største parti med en oppslutning på meningsmålingene på 29,4 %. De siste ukene før valget tapte partiet mye, og endte som nevnt opp med et valgresultat på 21,2 %.

Høyre har lenge hatt sakseierskap på skattepolitikken (Aardal, Krogstad, Narud og Waldahl 2004:24). Dette er derfor en sak som velgerne forbinder med partiet, og mange mener at de fører en god politikk på området. Sakseierskapet på skoleområdet var kortvarig, og gjaldt for valgkampen i 2001. I sin studie av valgkampen i 2001 finner Aardal og Waldahl (2004: 282) at velgernes prioritering av skole- og utdanningssakene øker mot slutten av valgkampen, mens prioriteringen av skatter og avgifter synker. Høyre mistet mye av sin oppslutning i denne perioden. Det kan tyde på at partiet mistet velgere når fokuset ikke lenger var på deres hjertesak med langvarig sakseierskap. Kanskje var det slik at partiet ikke hadde et så godt grep på dets andre hjertesak, skole og utdanning?

Forhandlingene mellom de tre regjeringspartiene etter valget ble langvarige. Spesielt var det stor uenighet når det gjaldt fordeling av ministerpostene mellom partiene ved forhandlingene etter valget. Særlig var partiene uenige om hvilket parti som skulle få statsministerposten. Både Kristelig Folkeparti og Høyre ønsket å ha statsministeren, men det endte med et kompromiss der Bondevik ble statsminister, og Høyre fikk utenriksministerposten og finansministerposten. I tillegg til disse to viktige postene fikk Høyre også ansvaret for blant annet Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet (senere Utdannings- og forskningsdepartementet). I følge en kommentar i Aftenposten ble resultatet av forhandlingene at *"Høyre fikk makten, Kristelig Folkeparti statsministeren, og Venstre fikk lov til å være med"* (Aftenposten 20.10.2001).

Samarbeidsregjeringen hadde et mindretall i Stortinget som grunnlag. Regjeringen måtte søke støtte fra FrP for å kunne danne regjering. For å få denne støtten fikk FrP komitélederskap i finanskomiteen og sosialkomiteen på Stortinget. Med det lovet FrP å sikre samarbeidsregjeringens parlamentariske grunnlag, med en prøvetid på ett år (Narud og Valen 2007: 307).

Det er ikke bare de politiske forholdene som vil kunne påvirke løftegjennomføringen. Vel så viktig er de eksterne faktorene, som økonomiske situasjon i landet, arbeidsledighet og den internasjonale situasjonen (se Rose 1980; Esaiasson og Homberg 1996). I regjeringsperioden som er i fokus i denne oppgaven var den økonomiske situasjonen meget bra, BNP økte mens inflasjonen holdt seg lav. I tillegg var arbeidsledigheten lav. Når det gjelder den internasjonale situasjonen startet perioden turbulent for den nye regjeringen. Terrorangrepene i New York fant sted dagen etter stortingsvalget, noe som forsinket starten på regjeringsforhandlingene. Disse eksterne faktorene vil jeg ikke komme inn på, men det er viktig å ha i bakhodet at disse tingene også kan påvirke.

DEL II

-

ANALYSE

3.0 LØFTER OG GJENNOMFØRING

I oppgaven min vil definisjon av begrepene ”løfte” og ”gjennomføring” ha stor betydning for analysen og de resultatene jeg kommer fram til. Dette hviler mye på skjønn fra forskerens side. Det er derfor viktig at de valgene som blir tatt er godt begrunnet og dokumenterte. I dette kapittelet skal eksemplifisere de valgene som er tatt i vurderingen av hva et løfte er, og hvilken grad det er gjennomført. Alle løftene ligger i vedlegg 1, der det også er indikert om de er kommet med i Sem-erklæringen, og i så fall gjennom hvilket utsagn. I tillegg står det beskrevet på hvilken måte de eventuelt har blitt gjennomført ved politisk vedtak.

3.1 Løfte

Et problem med studier av løftegjennomføring er at det er vanskelig å sammenligne med tidligere studier. Som nevnt tidligere kan dette komme av forskjellene i politisk system, men først og fremst er det på grunn av at den viktige definisjonen av begrepene. Det er gjennom begrepsdefinisjonen at en forsker plasserer seg i forhold til tidligere forskning. I denne typen undersøkelser er det vanskelig med sammenligning fordi definisjonene av begrepene ”løfte” og ”gjennomføring” er så forskjellige. Royed (1996) tar utgangspunkt i denne definisjonen av et løfte:

”... en forpliktelse til å handle på en måte eller skape et utfall, der det er mulig å foreta en objektiv bedømmelse av om handlingen har blitt gjort, eller utfallet har blitt skapt”

(Royed 1996: 79)

Denne definisjonen blir brukt i andre studier, som hos Thomson (2001). Det er flere elementer i denne definisjonen som gjør den fruktbar å bruke, også i min undersøkelse. Den inkluderer både de løftene som lover en handling (handlingsforpliktelse), og de løftene som kun sier noe om hvilket resultat man ønsker å oppnå (målsettinger). I tillegg må det være mulig for noen utenforstående å måle om løftet har blitt gjennomført. Løfter som ikke inkluderes i denne definisjonen er selvfølgeligheter, for eksempel:

”Høyre mener at fornyelse er en forutsetning for en positiv samfunnsutvikling”

(Høyre 2001a: 3).

”Tryggheten må også sikres ved at den enkelte har en forankring i noe mer enn det tidsaktuelle. Det er enda viktigere nå enn tidligere, fordi forandringene skjer raskere”

(Høyre 2001a: 4)

Slike typer utsagn er for vage til å kunne måles. Selvfølgeligheter er ikke spesifikke for partiets politikk og er ofte noe ”alle” kunne ha sagt. For å ”avsløre” om et løfte er en slik selvfølgelighet kan man se om utsagnet vil ha noen mening dersom det går motsatt vei (Naurin 1999). For å illustrere dette kan man bruke det første utsagnet over: ”Høyre mener *ikke* at fornyelse er en forutsetning for en positiv samfunnsutvikling”. Dersom utsagnet da blir absurd, som i dette tilfellet, er det ikke noe ordentlig løfte, men heller en selvfølgelighet. I tillegg må et løfte ha en retning, utsagnet må si noe om hvilken vei partiet ønsker å gå. Løftet kan altså ikke være for allment.

Det blir brukt ulike måter å kategorisere løftene på i de tidligere undersøkelsene av valgløfter. Pomper (1968) delte løftene inn etter hvor konkrete de er, mens Royed (1996) deler løftene inn i myke og harde løfter. Det å vurdere alle løftene på et slikt detaljnivå for å klassifisere dem i ulike grupper tar tid, og jeg har derfor valgt å ikke inkludere mange kategorier i min undersøkelse. På samme måte som Royed (1996) gjør vil løftene deles inn i tre grupper: ”selvfølgeligheter”, ”målsettinger” og ”handlingsforpliktelser”. Naurin (1999) argumenterer for at Royeds definisjon av løfte ikke gjør det mulig å ha med

målsettinger. Begrunnelsen er at det objektivt sett skal være mulig å kontrollere om løftet er gjennomført eller ikke, og da kan ikke målsettinger inkluderes i analysen. Jeg har valgt å ta med alle de løftene som er mulig å kontrollere om de er gjennomført eller ikke, selv om de er målsettinger. Det er bare løftene i de to siste kategoriene som vil bli vurdert i forhold til gjennomføringsgrad (se tabell 3.1). Disse kalles programløfter, for å markere at det er løfter fra partiets partiprogram som undersøkes.

Tabell 3.1 Kategorisering av utsagnene i Høyres partiprogram.

	Kategori	Analyse
Høyres partiprogram 2001	Selvfølgeligheter	Inkluderes ikke i analysen
	Målsettinger	Inkluderes i analysen, kalles programløfter
	Handlingsforpliktelser	

I Høyres valgprogram fra 2001 er det litt over 300 løfter som ikke kan plasseres i kategorien ”selvfølgeligheter”, men forteller om hvilke målsettinger partiet har, og hva de forplikter seg til å arbeide for i kommende stortingsperiode. De faktiske løftene utgjør ca 37 % av partiprogrammet⁷. Løftene berører de fleste politikkområdene: Økonomi, utdanning, internasjonal politikk, kultur og mangfold, kriminalitet, verdiskapning, offentlig sektor og miljø.

For å illustrere de to løftekategoriene ”målsettinger” og ”handlingsforpliktelser” skal jeg gi noen eksempler på disse. Målsettinger er løfter som viser til hvilket resultat partiet ønsker å oppnå:

”Høyre vil la folk bestemme over mer av sin egen inntekt og føre en skattepolitikk som fremmer verdiskapning i norsk næringsliv. Høyre mener det samlede skatte- og avgiftsnivået må reduseres.”

(Høyre 2001a: 51)

⁷ Tallet er regnet ut ved hjelp av Word Count i Microsoft Office Word.

”Skolemiljøet skal være rusfritt. Høyre vil styrke kampen mot bruk av rusmidler på skolen og i ungdomsmiljø for øvrig. Samfunnets straffereaksjoner på alvorlig narkotikakriminalitet må fortsatt være kraftige.”

(Høyre 2001a: 31)

I det første programløftet kommer det klart fram at Høyre ønsker å redusere skatter og avgifter, men det kommer ikke klart fram hvordan de skal få dette til. Hvor det skal kuttes kommer fram i andre programløfter. Når det gjelder det andre programløftet viser dette også til et klart mål, om å ha et rusfritt skolemiljø. Høyre ønsker å styrke kampen mot rusmidler på skolen, men de viser ikke til hvordan dette skal gjøres, bortsett fra en opprettholdning av dagens praksis. For å finne ut om denne typen programløfter har blitt gjennomført må man, når det gjelder det første utsagnet, for eksempel undersøke om det har blitt en faktisk nedgang i skatte- og avgiftsnivået eller ikke. For noen av disse programløftene kan målsettingen være såpass vag at det er vanskelig å finne ut om programløftet har blitt gjennomført. Dette er tilfellet for det andre eksempelet, som da ikke blir inkludert i analysen. Handlingsforpliktelsene vil ofte starte med en målsetting, men skiller seg fra disse ved å si noe om hvordan dette målet skal oppnås. Dette er de to utsagnene under gode eksempler på:

”Friheten til å velge må også gjelde private skoler. Høyre vil endre privatskoleloven slik at alle som ønsker det, og som oppfyller generelle nasjonale krav, får lov til å starte private skoler.”

(Høyre 2001a: 42)

”Det er store gevinster å hente på energiøkonomisering både i offentlige bygg, i industrien og i husholdningene. Høyre vil derfor øke bevilgningene til forskning og stimulere til ENØK og økt energieffektivitet.”

(Høyre 2001a: 89)

Disse eksemplene er en mer konkret type programløfte, som det er enklere å kontrollere om har blitt gjennomført. Det første løftet innebærer at Høyre skal endre privatskoleloven for å gi mer frihet i å starte private skoler. For å undersøke om dette programløftet har

blitt gjennomført må man se på om det har vært gjort noen lovendringer i den retningen i løpet av regjeringsperioden 2001-2005. Det andre programløftet kan sjekkes ved å se på statsbudsjettene i den gjeldende perioden, har ENØK-prosjekter fått økt bevilgning?

De aller fleste av Høyres programløfter i stortingsvalgsprogrammet for 2001-2005 er handlingsforpliktelser, med en målsetting først. Dette vil gjøre det lettere å undersøke om programløftene har blitt gjennomført eller ikke.

3.2 Gjennomføring

Om et programløfte er gjennomført eller ikke er på samme måte som løftedefineringen noe som ikke er en helt klar sak å ta stilling til. Mange av de tidligere studiene av dette temaet deler ikke gjennomføringen strengt inn i to kategorier – ”gjennomført” eller ”brutt”. De har med mellomkategorien ”delvis gjennomført” (Thomson 2001; Naurin 1999). Mellomkategorien ”delvis gjennomført” er nødvendig for å få med de politiske beslutningene som har blitt gjort som går i riktig retning, men som ikke innebærer full gjennomføring. Denne kategorien vil også inkluderes i dette studiet. Noen løfter er det rett og slett ikke mulig å gjennomføre på en regjeringsperiode, og denne kategorien gjør det også mulig å få fram gradforskjeller (Thomson 2001: 180). De ulike kategoriene er indikert i tabell 3.2.

Tabell 3.2 Kategorisering av Høyres programløfter etter ulik gjennomføringsgrad.

Høyres programløfter	Fra Høyre til Sem-erklæringen	Fra Høyre til politisk vedtak
	Kommet med i Sem-erklæringen	Gjennomført
	Delvis kommet med	Delvis gjennomført
	Ikke kommet med	Ikke gjennomført

Det å bestemme om et programløfte er gjennomført vil, på samme måte som med selve løftedefineringen, være avhengig av forskerens skjønn. Vurdering av om det er *rimelig* å si at dette løftet har blitt gjennomført eller ikke står sentralt her. Thomson (2001: 180) vurderer et løfte som gjennomført når det har blitt foretatt en samsvarende handling fra regjeringshold i den aktuelle regjeringsperioden. Kriteriet for å si at et programløfte er

gjennomført eller ikke vil dermed følge av hva partiene har skrevet i partiprogrammet. Jeg velger å følge Thomsons definisjon på dette punktet. Bedømmingen av de ulike programløftenes grad av gjennomføring er det viktig at gjøres åpen og klar, siden dette hviler så mye på meg som forsker. Jeg starter med å gå gjennom hva som skal til for at et løfte er gjennomført.

3.2.1 Gjennomførte programløfter

For å klargjøre hva jeg legger i at et programløfte har blitt gjennomført har jeg noen eksempler. Her vil jeg både kommentere i hvilken grad programløftet har kommet med i Sem-erklæringen, og i hvilken grad det har blitt gjennomført med politiske vedtak. Siden jeg har sett på begge disse tingene, er det en rekke av programløftene som kommer forskjellig ut i de to delene av analysen. Noen har ikke kommet med i Sem-erklæringen, men har blitt gjennomført i løpet av stortingsperioden, og motsatt. Det første programløftet som jeg skal bruke som eksempel omhandler utdanningspolitikk som var et viktig politikkområde for Høyre ved valget i 2001:

”For å sikre at lærerne er faglig oppdatert, vil Høyre satse på systematisk og målrettet etterutdanning og kompetanseutvikling for lærere.”

(Høyre 2001a: 40)

Denne handlingsforpliktelsen innebærer at det må bli gjort en sterkere satsing på etterutdanning i løpet av regjeringsperioden for å bli ansett som gjennomført. I Sem-erklæringen har programløftet kommet med i dette punktet:

”Det må satses på systematisk og målrettet etterutdanning og kompetanseutvikling.”

(Sem-erklæringen 2001: 28)

I dette tilfellet er Høyres programløfte nærmest ordrett kommet med i samarbeidsregjeringens felles politiske plattform. Programløftet er derfor i kategorien ”kommet med” i denne delen av analysen. Når det gjelder den videre oppfølgingen i form av politisk vedtak blir det nødvendig å undersøke om regjeringen har kommet med noen

konkrete tiltak for å få til denne økte satsingen på etterutdanning og kompetanseutvikling. I dette tilfellet har regjeringen kommet med en stortingsmelding, St.meld. nr. 16 (2001-2002). Denne stortingsmeldingen tar for seg en ny lærerutdanning, og lover iverksetting av mer etter- og videreutdanning. Dette har blitt gjort, spesielt når det gjelder nettbaserte tilbud. Høyres programløfte anses derfor for å være gjennomført, siden det har blitt gjort en handling som samsvarer med Høyres programløfte i løpet av regjeringsperioden 2001-2005. Et annet programløfte viser at Høyres politikk hadde bred støtte hos de andre regjeringspartiene:

”Antall regler og skjemaer som belaster småbedriftene, må reduseres.”

(Høyre 2001a: 49)

Dette programløftet er en del av det Høyre har kalt for målsettingen om ”Et enklere Norge”. Denne målsettingen er også noe som Sentrumsregjeringen (Bondevik I) arbeidet for. I samarbeidsregjeringens politiske plattform står det at:

”Samarbeidsregjeringen vil forsterke innsatsen for å redusere skjema- og forskriftsveldet.”

(Sem-erklæringen 2001: 31)

Programløftet anses derfor for å ha kommet med. For å finne ut om programløftet har blitt fulgt opp med politiske vedtak kan man se på de rapportene som har blitt utgitt i forbindelse med arbeidet for et enklere Norge. Disse viser at arbeidet med å redusere antallet lover og forskrifter har gått framover, og at mange av de målsettingene som regjeringen har satt seg har blitt nådd. I tillegg viser tall fra Oppgaveregisteret at bedriftenes samlede belastning når det gjelder lover og forskrifter som skal følges har blitt mindre (Brønnøysundregisteret 2005). Spesielt i samarbeidsregjeringens siste år, 2005, ble den samlede belastningen minsket med 580 færre oppgaveplikter. I Høyres programløfte står det kun at skjemaveldet skal reduseres, uten noen krav om hvor mye. Dette har regjeringen oppnådd, og programløftet anses derfor som gjennomført.

Et programløfte må ikke være med i Sem-erklæringen for å bli gjennomført. Det neste eksempelet viser dette.

”Høyre støtter derfor opprettelsen av en internasjonal straffedomstol for brudd på menneskerettigheter.”

(Høyre 2001a: 14)

Dette programløftet er ikke kommet med i Sem-erklæringen. Til tross for det har det blitt gjennomført i løpet av regjeringssperioden. I st.prp. nr. 1 (2001-2002) ble det bevilget 5 millioner kroner til FN for å bygge opp den internasjonale straffedomstolen. Programløftet er derfor gjennomført. Neste kategori er de delvis gjennomførte programløftene.

3.2.2 Delvis gjennomførte programløfter

Kategorien ”delvis gjennomført” inkluderer også veldig mange programløfter, tilnærmet like mange som de gjennomførte programløftene. Et eksempel på et slikt delvis gjennomført programløfte er:

”Høyre vil bygge statens eierskap i næringslivet kraftig ned. I selskaper hvor staten fortsatt har eierinteresser, vil Høyre skille mellom statens rolle som eier, og statens rolle som regulerings- og kontrollmyndighet.”

(Høyre 2001a: 51)

Høyre ønsker altså at staten skal redusere sitt eierskap i næringslivet. Dette er en del av partiets ønske om å styrke det private eierskapet, og stimulere næringslivet til vekst. I Sem-erklæringen står det følgende på dette feltet:

”I de fleste tilfeller kan fellesskapets interesser ivaretas like godt eller bedre gjennom utforming av lovverk, rammebetingelser og utøvelse av kontrollmyndighet. For flere statsselskaper vil det være positivt å få private inn på eiersiden, og få mulighet til å skaffe seg strategiske partnere.”

(Sem-erklæringen 2001: 15)

Den retningen som Høyre ønsker å få fram, om et mindre statlig eierskap, har kommet med i Sem-erklæringen. Imidlertid er ikke styrken i Høyres programpunkt kommet med. De ønsket at det skulle bli en kraftig nedbygging. I Sem-erklæringen er dette budskapet nedtonet til å innebære at det er positivt å få private inn på eiersiden, men uten den kraftige nedbyggingen av eierskapet. Derfor anses dette programløftet kun som delvis kommet med i Sem-erklæringen. Når det gjelder de politiske vedtak i denne saken er de også kun delvis gjennomført. St.meld. nr. 22 (2001-2002), "Et mindre og bedre statlig eierskap", ble vedtatt på Stortinget med kun noen mindre endringer. Statens eierandeler i Telenor, Statoil, Yara og DnB Holding har blitt redusert med ca 10 % for hvert selskap. Selv om det er vanskelig å bedømme hva Høyre legger i å "*bygge statens eierskap i næringslivet kraftig ned*", så er ikke dette noen stor nedbygging i eierskap i forhold til det man har gått gjennom i tidligere regjeringer. Det at det har skjedd en nedtrapping av eierskapet, og på grunn av stortingsmeldingen har det imidlertid skjedd noe på dette punktet i den retningen Høyre ønsket. På bakgrunn av dette anses programløftet som delvis gjennomført. Det neste eksempelet viser også at Høyres programløfte kommer i en nedtonet variant i Sem-erklæringen:

"Høyre vil styrke brukernes innflytelse over tilbudet, og legge til rette for et mer variert og mangfoldig tilbud gjennom å slippe private og frivillige organisasjoner til i konkurranse om bedre og mer kostnadseffektive tjenester."

(Høyre 2001a: 64)

Dette programløftet er et av mange som går ut på at det skal bli mer valgfrihet i offentlig sektor, og at private aktører i større grad skal komme med i tjenesteproduksjonen. I Sem-erklæringen er det et mer moderat utsagn enn i Høyres partiprogram:

"Publikum må gis større muligheter til å velge hvem som skal utføre tjenester som det offentlige betaler."

(Sem-erklæringen 2001: 32)

Konkurransen mellom ulike private og offentlige aktører er ikke med her som i Høyres programløfte. Derfor vurderes dette programløftet til bare delvis å ha kommet med i Sem-

erklæringen. For å vurdere om programløftet har blitt gjennomført med politisk vedtak har jeg undersøkt om det har blitt vedtatt endringer med målsetting om å gi økt brukervalg i kommunal sektor. I den gjeldende perioden har det blitt satt i gang enkelte prøveprosjekter, men det har ikke blitt gjennomført noen større reform eller omlegging. Enkelte kommuner har altså åpnet for større konkurranse i noen sektorer, men det gjelder langt fra hele landet. Fordi det har vært igangsatt prosjekter, og at departementene har visst initiativ i den retningen som programløftet har, anses det som delvis gjennomført. Det neste eksempelet er hentet fra Høyres økonomiske politikk:

”Høyre vil arbeide for lavere skatter og avgifter, slik at familiene får beholde mer av egen inntekt. Høyre vil forbedre ordningen med inntektsfradrag for pass og stell av barn slik at det gis tilnærmet det samme fradrag for hvert barn ved skatteutmålingen.”

(Høyre 2001a: 72)

I Høyres programløfte er det spesifisert hvordan ordningen med inntektsfradrag skal endres. I Sem-erklæringen står følgende:

”Øke foreldrefradraget for legitimerede utgifter til pass og stell av barn for flerbarnsfamilier.”

(Sem-erklæringen 2001: 14)

Dette er et vagere og mindre spesifisert programløfte enn Høyres. Det står ingenting om hvor mye foreldrefradraget skal økes, og programløftet er derfor bare delvis kommet med i Sem-erklæringen. Når det gjelder politisk vedtak kan man i St.prp. nr. 1 (2004-2005) finne at foreldrefradraget har økt med inntil 5000 kr for hvert barn utover det andre barnet. Det har med andre ord blitt en økning, men ikke i like stor grad som Høyre lovet i sitt partiprogram. Til tross for at det har blitt gjort vedtak i løftets politiske retning, er programløftet derfor kun delvis gjennomført. Det neste eksempelet viser et programløfte som har kommet med i Sem-erklæringen, men kun har blitt delvis gjennomført:

”Selskapsbeskatningen må forbedres, blant annet ved å forbedre avskrivningsreglene.”

(Høyre 2001a: 52)

Dette programløftet er en del av Høyres skatte- og avgiftspolitik, der det argumenteres for at lettelser i beskatningen vil styrke norsk næringsliv. I Sem-erklæringen har dette programløftet kommet med nærmest ordrett:

”Samarbeidsregjeringen vil forbedre avskrivningssatsene i selskapsbeskatningen.”

(Sem-erklæringen 2001: 15)

Til tross for at programløftet har kommet med i Sem-erklæringen har det ikke blitt gjennomført helt. Av politiske vedtak som tar for seg dette temaet har kun avskrivningssatsene for maskiner økt. Dette kommer fram i St.meld. nr. 1 (2002-2003). Programløftet anses derfor kun som delvis gjennomført, siden det ikke har vært en større endring her. Programløftene kan også være delvis gjennomførte, selv om de ikke har kommet med i Sem-erklæringen. Et eksempel på dette er:

”Høyre vil at arbeidet overfor fremmedspråklige langtidsledige skal være høyt prioritert for arbeidsmarkedsetaten”

(Høyre 2001a: 58)

Dette programløftet har ikke kommet med i Sem-erklæringen. Imidlertid er det blitt gjort en innsats i løpet av regjeringperioden som gjør at programløftet blir kategorisert som delvis gjennomført. Det har blitt satt i gang et prosjekt som heter ”Ny Sjanse”. Det innebærer 13 ulike prosjekter der syv kommuner i 2005 fikk midler til å prøve ut lønnet kvalifisering for denne gruppen langtidsledige. Siden prosjektene ikke har blitt landsdekkende er ikke programløftet helt gjennomført, men delvis gjennomført.

3.2.3 Ikke gjennomførte programløfter

Ikke gjennomførte programløfter har ikke blitt fulgt opp av et politisk vedtak. Et klart eksempel på et slikt programløfte er:

”Høyre mener det bør være samme tilgjengelighet for vin som for øl, og vil tillate salg av vin og sterkøl i dagligvarebutikkene. Kommunene må få tilbake retten til å bestemme skjenketider for alkoholholdig drikke uten å være bundet av tidsrammer fastsatt av Stortinget.”

(Høyre 2001a: 72)

Dette programløftet har ikke kommet med i Sem-erklæringen. Dette er ikke overraskende, siden Kristelig Folkeparti er en av regjeringspartene. Kristelig Folkeparti skiller seg ut i den politiske konfliktstrukturen når det gjelder den moralsk-religiøse konfliktdimensjonen. Partiet plasserer seg alene med en sterk vektlegging av religiøse spørsmål, mens de andre partiene har en mer nøytral posisjon i forhold til disse spørsmålene (Narud og Valen 2004: 39). Heller ikke med politiske vedtak har dette programløftet blitt gjennomført. Et annet eksempel, denne gangen innenfor utdanningspolitikk, viser at enkelte av programløftene blir gjennomført i motsatt retning av hva partiet ønsket:

”For å øke valgfriheten og mangfoldet vil Høyre legge til rette for flere grunnkurs.”

(Høyre 2001a: 39)

Høyres programløfte har ikke kommet med i Sem-erklæringen. I St.meld. nr. 30 (2003-2004) er det blitt fremmet forslag om at det skal bli færre og bredere yrkesfaglige utdanningsprogram. Dette forslaget fikk også tilslutning i Stortinget. Her har de politiske vedtak gått i motsatt retning av hva programløftet inneholdt, det er derfor ikke gjennomført. Det neste eksempelet viser at programløfter som kommer med i Sem-erklæringen ikke nødvendigvis blir gjennomført med politisk vedtak:

”Det må også bli lettere å kombinere pensjon og deltidsarbeid.”

(Høyre 2001a: 75)

Å kunne kombinere pensjon og deltidsarbeid er en del av Høyres politikk for å få flere eldre ut i arbeid. I Sem-erklæring står det følgende:

”Gjøre det lettere å kombinere alders- og uførepensjon med deltidsarbeid.”

(Sem-erklæringen 2001: 33)

Samarbeidsregjeringen er altså enig om å jobbe med å gjøre dette lettere. I Odelstingsproposisjon nr. 22 (2001-2002) la de fram forslag om kombinasjon av deltidsjobb og trygd. Dette fikk ikke tilslutning på Stortinget, og programløftet ble derfor ikke gjennomført.

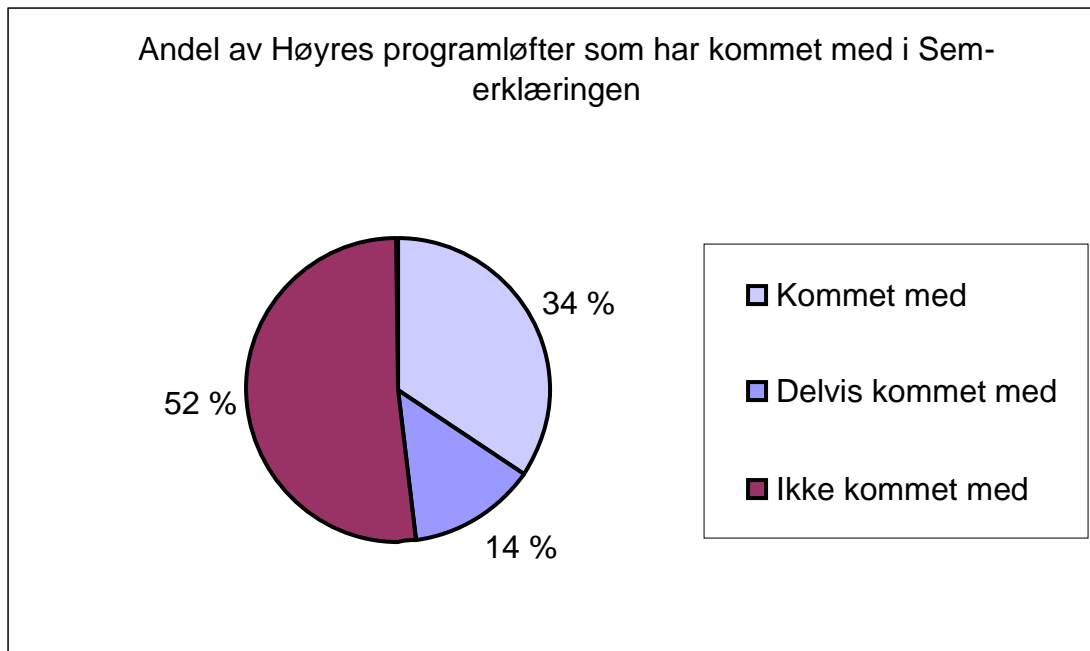
Denne begrepsdefinisjonen danner grunnlaget for den videre analysen av de fire hypotesene som ble gjort rede for i kapittel to. Analysen starter med å undersøke den første delen av beslutningskjeden, overgangen fra Høyres programløfter til Sem-erklæringen.

4.0 FRA HØYRES PARTIPROGRAM TIL SEM-ERKLÆRINGEN

Dette kapittelet vil bygge på analysen av hvorvidt Høyres programløfter har kommet med i Sem-erklæringen, som jeg viste eksempler på i kapittel tre. Jeg vil ikke kommentere hvert enkelt løfte, men heller gi et generelt inntrykk av hva som har kommet med, spesielt sett i lys av hypotese I. Av den grunn vil det følgende ha en mer deskriptiv karakter. Aller først skal jeg kort kommentere generelt hvilke programløfter Høyre fikk med i Sem-erklæringen.

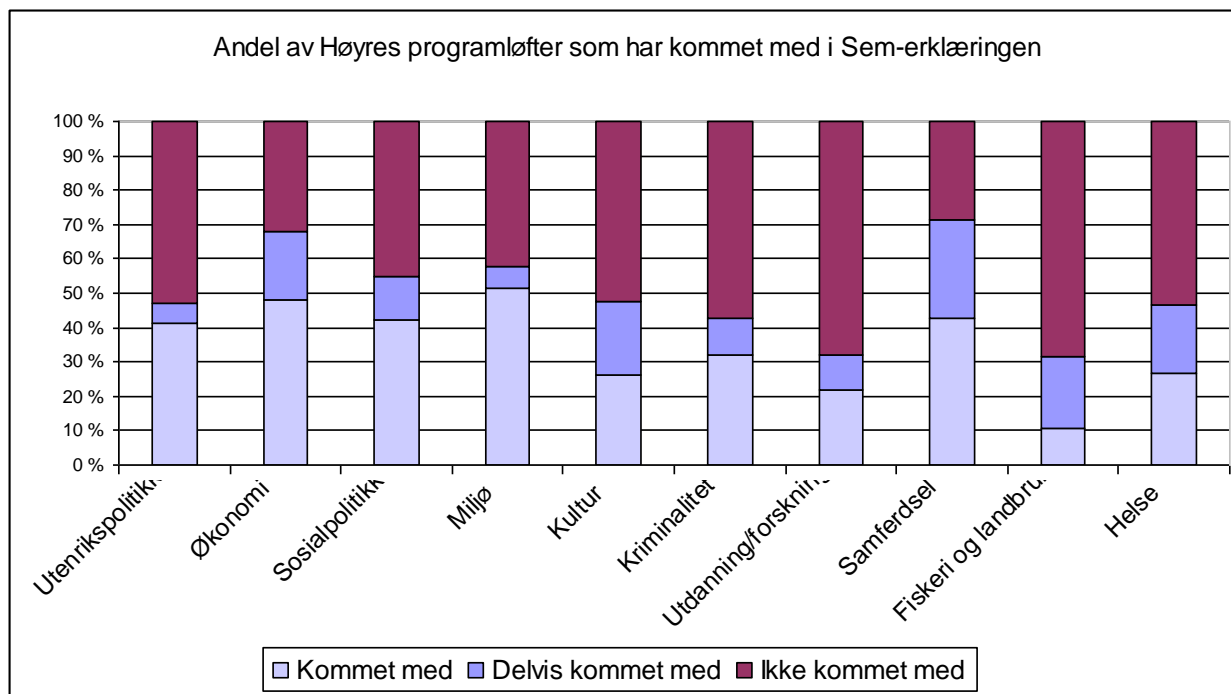
4.1 Fokus i Sem-erklæringen

Sem-erklæringen ble resultatet av forhandlingene de tre regjeringspartiene hadde på Sem Gjestegård etter stortingsvalget i september 2001. I figur 4.1 (under) illustreres i hvilken grad Høyres politikk har kommet med i Sem-erklæringen. Totalt har 48 % av Høyres løfter i stortingsvalgsprogrammet kommet delvis eller helt med i regjeringsavtalen. Dette er en relativt sett stor andel av partiets program. Før valget var det ingen planer om at de tre partiene skulle gå sammen i regjering, slik at forhandlingene foregikk helt fra grunnen av da valgresultatet var klart. Høyre var det største partiet i regjeringen, og stilte i utgangspunktet til valg med tanke på å danne regjering alene. Det at partiet gikk med på et samarbeid med Venstre og Kristelig Folkeparti kan ha gitt Høyre et overtak i forhandlingene.

Figur 4.1 Oversikt over hvor stor andel av Høyres programløfter som har kommet med i Sem-erklæringen (Se vedlegg 1 for oversikt over alle løftene).

På hvilke områder har Høyre fått med sine programløfter i størst grad? For å gjøre informasjonen som dataene i vedlegg 1 gir lettere tilgjengelig illustrerer jeg i figur 4.2 i hvilken grad Høyres programløfter har kommet med i Sem-erklæringen. Løftene har blitt delt inn i ti politikkområder som er basert på ulike viktige områder i norsk politikk. Hovedinntrykket man får av denne figuren er at det er store forskjeller mellom politikkområdene. Det området der Høyre har fått med færrest andel programløfter er fiskeri/ landbruk og skole/utdanning, der 32 % av programløftene har kommet med helt eller delvis. De områdene der Høyre i størst grad har fått med sine egne programløfter er på samferdsel, med 71 %, og økonomi med 68 % helt eller delvis kommet med programløfter.

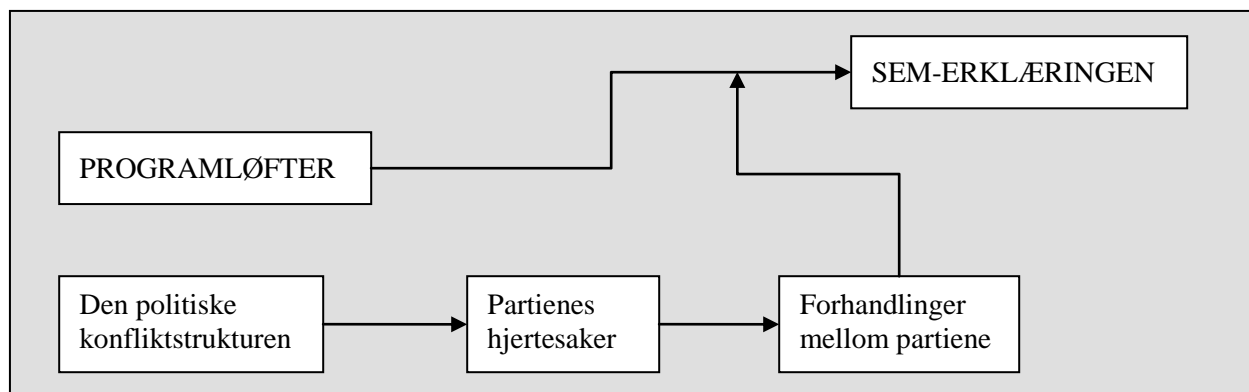
Figur 4.2 Oversikt over andel av Høyres programløfter som er kommet med i Sem-erklæringen. Prosent for hvert politikkområde (Se vedlegg 1 for fullstendig oversikt over løftene).

4.1.1 Hjertesakenes betydning

Figur 4.3 illustrerer hva jeg ut fra teorien om det betingede partimandat antar at påvirker hvilke løfter som kommer med eller ikke i Sem-erklæringen. Den politiske konfliktstrukturen er grunnlaget for hvilke hjertesaker partiene har. Disse vil igjen ha større sannsynlighet for å komme med i regjeringserklæringen, fordi dette er saker som partiet er mer interessert i å få til løsninger på enn andre. Hypotesen er som følger:

Hypotese I:

De programløftene som er Høyres hjertesaker vil komme med i Sem-erklæringen.

Figur 4.3 Hva påvirker hvilke programløfter som kommer med i Sem-erklæringen.

Undersøkelsen av hvilke av Høyres programløfter som har kommet med i Sem-erklæringen viser at på temaet skatter og avgifter har en stor andel av dem kommet med. Det som kanskje var det viktigste målet for Høyre var at skatte- og avgiftsnivået skulle senkes. Dette blir det tatt til orde for i Sem-erklæringen. Et programløfte her er at regjeringspartiene skal arbeide for at skatter og avgifter skal reduseres med 25 mrd kroner innen 2005, noe som skal oppnås gjennom å reformere skattesystemet og ved å fjerne mange avgifter. Blant annet skal bunnfradraget økes og toppskaten reduseres. Det man ønsker at skal være en konsekvens av denne endringen er at det norske næringslivet skal bli mer konkurransedyktig.

Alt i alt viser analysen av skatte- og avgiftspolitikken at Høyre i stor grad har fått med sine hjertesaker i Sem-erklæringen. For politikkområdet økonomi har 68 % av Høyres programløfter kommet med eller delvis kommet med i koalisjonsplattformen. Grunnen til det gode resultatet for Høyres del kan henge sammen med at partiet har en så klar plassering til høyre i venstre-høyredimensjonen. Kristelig Folkeparti hadde ikke en klart uttrykt politikk på økonomiske området, mens Venstre og Høyre var enige om hovedtrekkene. Når de andre partiene i koalisjonen er enige med partiets politikk, eller ikke har noen sterke motforestillinger blir det enklere å få gjennom sine egne hjertesaker.

Høyres sterke fokus på at statens eierskap må begrenses har også kommet med i Sem-erklæringen. Det skal bli foretatt en opprydning i det statlige eierskapet i næringslivet, og det blir sett på som positivt å få inn flere private på eiersiden i flere statselskaper. Et fokusområde i forbindelse med dette er at staten ikke skal blande seg for mye inn i næringslivet. Høyre tar til orde for "Et enklere Norge". Dette har også Venstre og Kristelig Folkeparti satt som et viktig felt å jobbe med, dermed har temaet blitt vektlagt i Sem-erklæringen.

Den andre av Høyres viktigste hjertesaker i forbindelse med stortingsvalget i 2001 var skole og utdanning. Den politikken som Høyre sto for på dette området var en satsing på kunnskap og kompetanse (Høyre 2001a: 37). For å få dette til skal det bli mer valgfrihet, både for elever og lærere. For elevene er det i følge Høyre viktig at de har muligheten til å velge mellom flere valgfag på ungdomstrinnet, og at det skal være fritt skolevalg for foreldrene i forhold til hvilken skole barnet skal gå på. På videregående skal elevene få velge selv hvilken skole de skal gå på, og opptaket skal skje på bakgrunn av karakterer. Denne friheten skal gi større konkurranse mellom skolene, noe som igjen vil gi et bedre tilbud for elevene. Satsingen på skole innebærer også at lærerne må få et kompetanseløft – lærerutdanningen må bli bedre i tillegg til at det må bli mer etterutdanning.

Når det gjelder høyere utdanning er fokuset her på mye av det man kan finne igjen i Kvalitetsreformen for utdanning. I tilfellet Kvalitetsreformen ble denne iverksatt etter valget, i 2003. Imidlertid ble vedtaket fattet før valget, i stortingsperioden 2000-2001. Hvorfor Høyre har valgt å ha med disse programløftene som det allerede er vedtatt at skal gjennomføres kan være fordi de ønsker å sende politiske signaler om hvilken politikk de ønsker. En virkning av dette er at disse programløftene ikke har kommet med i Sem-erklæringen, slik at tallene ikke viser en god statistikk for Høyre på dette politikkområdet. Innenfor skole- og utdanningsløftene har 68 % av programløftene ikke kommet med i Sem-erklæringen, noe som er den største andelen bare slått av fiskeri- og landbrukspolitikken. I tillegg til at programløftene som har tilknytning til

Kvalitetsreformen ikke har kommet med i koalisjonsplattformen er det en rekke andre programløfter som ikke er med. Høyres ønske om å innføre nasjonale prøver og nasjonale faglige mål i barne- og ungdomsskolen har ikke kommet med. Verken en todeling av kristendoms- og livssynsfag har ikke kommet med, eller utvidning av antall grunnkurs på videregående skole for å skape mer valgfrihet og mangfold.

De programløftene som har kommet med er blant annet at privatskoleloven skal endres slik at det blir mer valgfrihet, timetallet skal økes, og lærerutdanningen skal styrkes. Det er flere av Høyres programløfter som implisitt betyr at man skal ha konkurranse mellom skolene, som for eksempel at pengene som skal finansiere skolen følger elevene (Høyre 2001a: 42). Når ikke konkurranseelementet er med i Sem-erklæringen har heller ikke dette programløftet kommet med.

4.2 Oppsummering av analysens første del

I dette kapittelet har jeg analysert hypotesen om at partiets hjertesaker vil komme med i Sem-erklæringen. Analysen har ikke entydig forsterket eller avkreftet denne hypotesen, men viser heller at det må en nyansering til. Det er på de saksdimensjonene der Høyre har sine hjertesaker at partiet har fått med sine programløfter. Det ser ut til at Høyres langvarige sakseierskap på skattepolitikken har gitt seg uttrykk i at partiets programløfter i stor grad har kommet med i Sem-erklæringen på dette området. Det kortvarige sakseierskapet som partiet hadde på skole- og utdanningspolitikken i 2001 har ikke hatt innvirkning på hvor stor andel av partiets programløfter som har kommet med.

De resultatene jeg har kommet fram til i analysen forsterker noen av betingelsene i teorien om det betingede partimandat. Det er viktig å skille mellom at et parti har en retning i en dimensjon, og hvilken relativ betydning dimensjonen har for partiet.

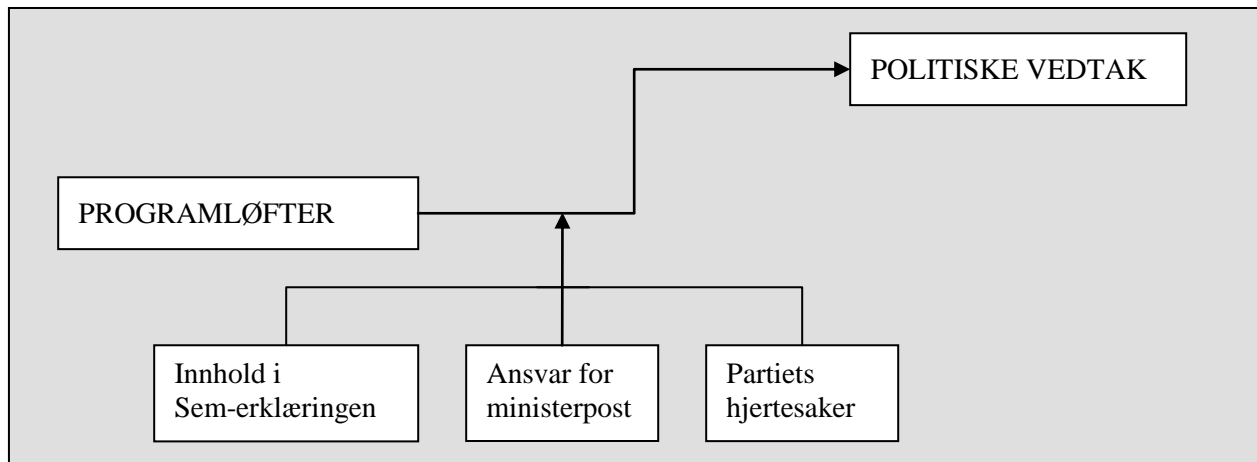
Det er ikke gjort mye forskning på hvilken grad antall programløfter som kommer med i regjeringserklæringen blir påvirket av partienes ulike vektlegging av saksdimensjoner og

sakseienskap. Thomson (2001: 193) har undersøkt dette i Nederland og funnet at de løftene som er mest fremtredende (saliency) hos partiet vil mer sannsynlig bli støttet i koalisjonsavtalen enn de løftene som det ikke er knyttet slik saliency til. Narud og Valen (2007: 309f) har i sin sammenligning av Sem-erklæring og de tre regjeringspartienes partiprogrammer kommet fram til at når det gjelder de tre partienes hjertesaker har de alle fått med sine saker, og den vinklingen som de ønsket.

I neste del av analysen skal jeg se nærmere på hvordan gjennomføringen av Høyres programløfter har vært i neste del av beslutningskjeden, de endelige politiske vedtakene. Er det kun det som står i Sem-erklæringen som har blitt gjennomført, eller har partiet hatt makt til å gjennomføre flere programløfter i kraft av å være i regjeringsposisjon?

5.0 FRA HØYRES PARTIPROGRAM TIL POLITISK VEDTAK

Fram til nå har jeg analysert den første delen av beslutningskjeden, fra Høyres partiprogram til Sem-erklæringen. I denne neste delen av analysen er fokuset på hvilken grad Høyres programløfter har blitt gjennomført med politiske vedtak i løpet av regjeringperioden. Det er flere aspekter som vil påvirke dette, både eksternt og internt. De eksterne faktorene er ikke tema i denne oppgaven. Fokuset i dette kapittelet er på de mekanismene som spiller inn når det er en koalisjonsregjering som har makten, og hva som påvirker hva et parti får gjennomført av egne løfter som medlem av en slik type regjering. I figur 5.1 illustrerer jeg hva jeg vil sette fokus på i denne analysedelen.

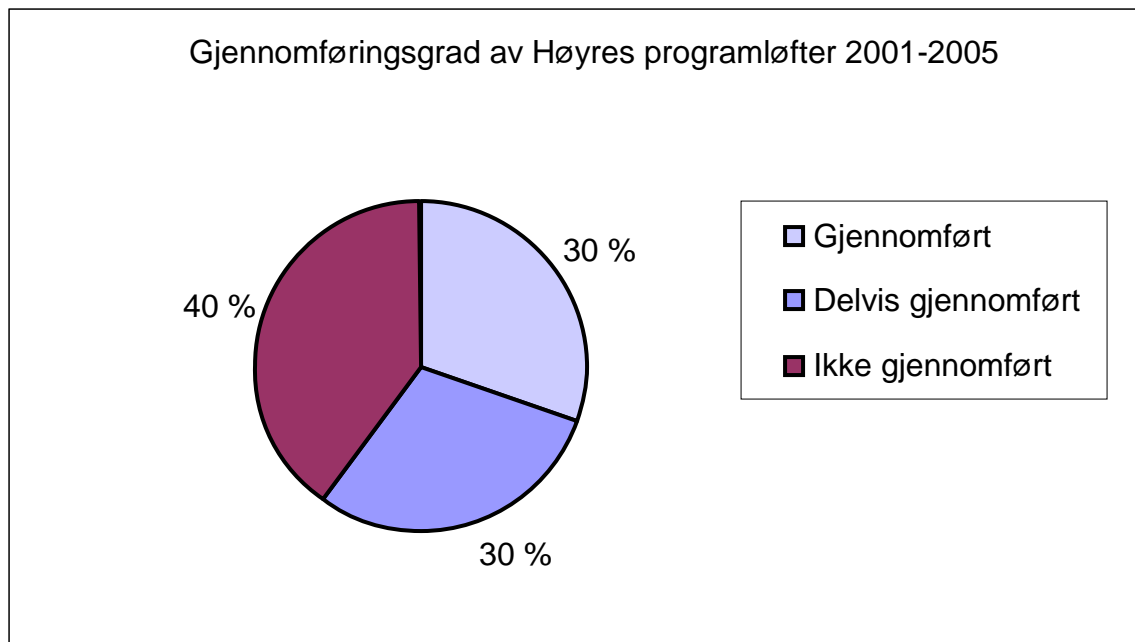
Figur 5.1 Hva påvirker hvilke programløfter som blir gjennomført med politiske vedtak.

De tre hypotesene som ble presentert i kapittel 2 danner grunnlaget for analysen. For det første skal jeg trekke tråden til den forrige analysen, der jeg så på hva som påvirket hvilke

av Høyres programløfter som kom med i Sem-erklæringen. Er det slik at det kun er de løftene som har blitt støttet eksplisitt i denne avtalen som blir gjennomført med politiske vedtak, eller er det mulig for partiet å gå utenom den delen av beslutningskjeden? Den andre hypotesen som skal undersøkes setter fokus på hvor stor betydning det har for partiet å få ansvaret for en ministerpost i forhold til å få gjennomført sine programløfter. Det å fordele hvilket parti som skal få hvilket departementsansvar er en viktig del av forhandlingene når det skal dannes en koalisjonsregjering, og det er derfor interessant å se på om dette gir seg uttrykk i gjennomføringen av egen politikk. Til slutt skal jeg undersøke om partienes hjertesaker i større grad blir gjennomført enn andre saker.

Før jeg går nærmere inn på disse tre hypotesene skal jeg presentere de generelle trekkene når det gjelder hva Høyre har fått gjennomført av egne programløfter i løpet av regjeringperioden 2001-2005⁸. Som figur 5.2 viser har Høyre gjennomført eller delvis gjennomført 60 % av sine programløfter som medlem av koalisjonsregjeringen sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti. Denne andelen gjennomførte løfter er meget stor dersom man sammenligner med tidligere undersøkelser i andre land (Naurin 1999; Royed 1996; Thomson 2001). Til sammenligning med resultatene fra forrige analyse, der den første delen av beslutningskjeden ble undersøkt, har flere av Høyres programløfter blitt helt eller delvis gjennomført i denne andre delen. Imidlertid er det også slik at det er en større andel som kun er delvis gjennomført med politiske vedtak. Disse programløftene har derfor ikke gitt politiske vedtak som går like langt som det Høyre i utgangspunktet hadde ønsket. Det å få gjennomført et programløfte i denne delen av beslutningskjeden er i utgangspunktet vanskeligere, siden regjeringen hadde mindretallet bak seg på Stortinget.

⁸ Se vedlegg 1 for fullstendig gjennomgang av disse programløftene.

Figur 5.2 Gjennomføringsgrad av Høyres programløfter med politiske vedtak (Se vedlegg 1 for oversikt over alle programløftene).

5.1 Hva kan ha påvirket løftegjennomføringen?

Ved å undersøke alle de 306 løftene i Høyres partiprogram og hvorvidt de har blitt gjennomført med politiske vedtak er det mulig å gi noen svar rundt de tre hypotesene som ble fremsatt i kapittel 3.0. Den første hypotesen henger sammen med forrige kapittel, om Sem-erklæringens innhold bestemte hvilke løfter Høyre fikk gjennomført.

5.1.1 Programløfter i Sem-erklæringen

Den første hypotesen som jeg skal undersøke handler om regjeringsavtalen som koalisjonsregjeringen forhandler seg fram til når de danner regjering. Som nevnt er det sterke normative bindinger knyttet til dette dokumentet om å gjennomføre de løftene som står der. På bakgrunn av dette har følgende hypotese blitt formulert:

Hypotese IIa:

Programløftene som blir støttet eksplisitt i koalisjonsplattformen (Sem-erklæringen) vil ha større sannsynlighet for å bli gjennomført enn de som ikke er med.

For å analysere denne hypotesen har jeg gått gjennom alle Høyres programløfter, og sett på om de har blitt gjennomført med politiske vedtak (se vedlegg 1 for fullstendig oversikt over programløftene). Dette er så sammenlignet med om løftene var kommet med i Sem-erklæringen eller ikke. For det første er det flere programløfter som er gjennomført enn som er kommet med i Sem-erklæringen. Det er altså ikke slik at et løfte må være med i regjeringsavtalen for å bli gjennomført i løpet av regjeringsperioden. Av alle Høyres programløfter var 48 % kommet helt eller delvis med i Sem-erklæringen, mens 60 % har blitt helt eller delvis gjennomførte med politiske vedtak. Er de programløftene som har blitt gjennomført de samme som var kommet med i Sem-erklæringen, eller har de programløftene som har blitt gjennomført ikke vært med i regjeringsavtalen? Dette vil gi svar på hvor mye regjeringsavtalen har hatt å si for regjeringens politikk. I tabell 5.1 er denne sammenligningen blitt gjort, og som vi ser så er de fleste løftene enten både med i Sem-erklæringen og gjennomførte med politiske vedtak, eller de er ikke med i Sem-erklæringen og ikke gjennomførte. Til sammen gjelder dette for 80 % av løftene.

Tabell 5.1 Forholdet mellom programløftenes gjennomføring og hvorvidt de har kommet med i Sem-erklæringen

	Sem-erklæringen, delvis eller helt med	Sem-erklæringen, ikke med
Politisk vedtak, delvis eller helt gjennomført	134 (44 %)	49 (16 %)
Politisk vedtak, ikke gjennomført	13 (4 %)	110 (36 %)

Dette resultatet viser at det har stor betydning for den videre gjennomføringen om programløftet har kommet med i regjeringsavtalen eller ikke. I tillegg viser dette at man kan forvente at den politikken som føres i den påfølgende regjeringsperioden i stor grad

stemmer overens med det som er beskrevet i avtalen. Den bindende karakteren som slike avtaler har var derfor tilstede også når det gjelder Sem-erklæringen.

Analysen viser imidlertid at man ikke kan avskrive et programløfte helt, selv om det ikke har kommet med i regjeringsavtalen. 16 % av Høyres programløfter som ikke var med i Sem-erklæringen har blitt helt eller delvis gjennomført i den påfølgende regjeringsperioden. Spesielt gjelder dette for politikkområdene utenrikspolitikk, kriminalitet og utdanning/forskning (der henholdsvis 29 %, 21 % og 19 % av programløftene ikke er med i Sem-erklæringen, men har blitt gjennomført helt eller delvis med politiske vedtak⁹). Den siste kategorien, de programløftene som var med i Sem-erklæringen, men ikke ble gjennomført med politiske vedtak er liten, kun 4 %. Disse programløftene har enten blitt gjennomført før Samarbeidsregjeringen kom i posisjon, eller de har ikke fått tilslutning på Stortinget. Dette betyr at sannsynligheten for å få gjennomført et programløfte når det først har kommet med i regjeringsavtalen er stor, slik at hypotesen forsterkes. Resultatene kan også tyde på at regjeringen jobber ut fra regjeringsavtalen gjennom de fire årene de sitter med makten. Dermed er det forholdsvis forutsigbart hvilken politikk regjeringen vil følge.

5.1.2 Programløfter og ministerposisjon

Analysen av forrige hypotese viser at det meste av løftegjennomføringen hviler på hva partiet får med i regjeringsavtalen. Spørsmålet i resten av analysen setter fokus på hva som påvirker gjennomføringen uavhengig av denne avtalen. I første omgang skal jeg se nærmere på hvilken innvirkning det har for partiets gjennomføring av programløfter å ha ministerposten på de enkelte politikkområdene. Hypotesen som skal analyseres er følgende:

⁹ Andelen programløfter som er blitt gjennomført helt eller delvis uten å være med i Sem-erklæringen er følgende for de andre politikkområdene: Økonomi: 8 %; Sosialpolitikk: 17 %; Miljø: 9 %; Kultur: 11 %; Samferdsel: 0 %; Fiskeri/landbruk: 16 %; Helse: 17 %.

Hypotese IIb:

Programløfter vil ha større sannsynlighet for å bli gjennomført dersom partiet som støtter dem får ansvaret for den relevante ministerposten.

Ulike studier av danning av koalisjonsregjeringer har vist viktigheten av ministerfordelingen mellom partiene. Medlemmer av koalisjonen som ikke innehar statsrådspost på et område vil ha lite å si i saker som omhandler det politikkområdet. Laver og Shepsle (1996: 42) skriver at regjeringens policy-output for et bestemt departementsområde best predikeres av hvilket parti ministeren kommer fra, og den politiske posisjon partiet har på dette området. Grunnen til dette er det komplekse arbeidet som det politikken er på regjeringsnivå. Det er vanskelig, om ikke umulig, for en statsråd å ha oversikt over hva som skjer på andre politikkområdene enn eget departement.

En statsråd er den administrative lederen av sitt departement (Strøm 1994: 43). I Regjeringsinstruksen, § 3 (2008) står det beskrevet hvilket ansvar dette innebærer for statsrådene. Enhver sak som kommer inn til departementet skal behandles og det skal fattes en beslutning, staten og borgernes interesser og behov skal bli ivaretatt, de offentlige regnskapene skal legges frem, revideres og godkjennes, og statsrådene skal påse at embetsmennene overholder sine plikter. Når en sak legges fram for Kongen i statsråd skal statsråden redegjøre for de ulike sidene ved saken, og han eller hun skal gi forslag til hva som bør besluttes. Statsråder har også myndighet til å fatte beslutninger i saker som har med deres eget departement å gjøre. I stor grad er den beslutningsretten knyttet til at Stortinget allerede har vedtatt en lov på forhånd, slik at det i seg selv gir ikke stor frihet for den enkelte statsråd. Det er i presentasjonen av nye saker at statsråden indirekte får makt. De ulike alternativene som presenteres i regjeringens felles møter vil på forhånd være utviklet av departementet (Laver og Shepsle 1996: 38). Dette innebærer at det vil kunne ha stor betydning for politikutfallet hvilket parti som har statsråden.

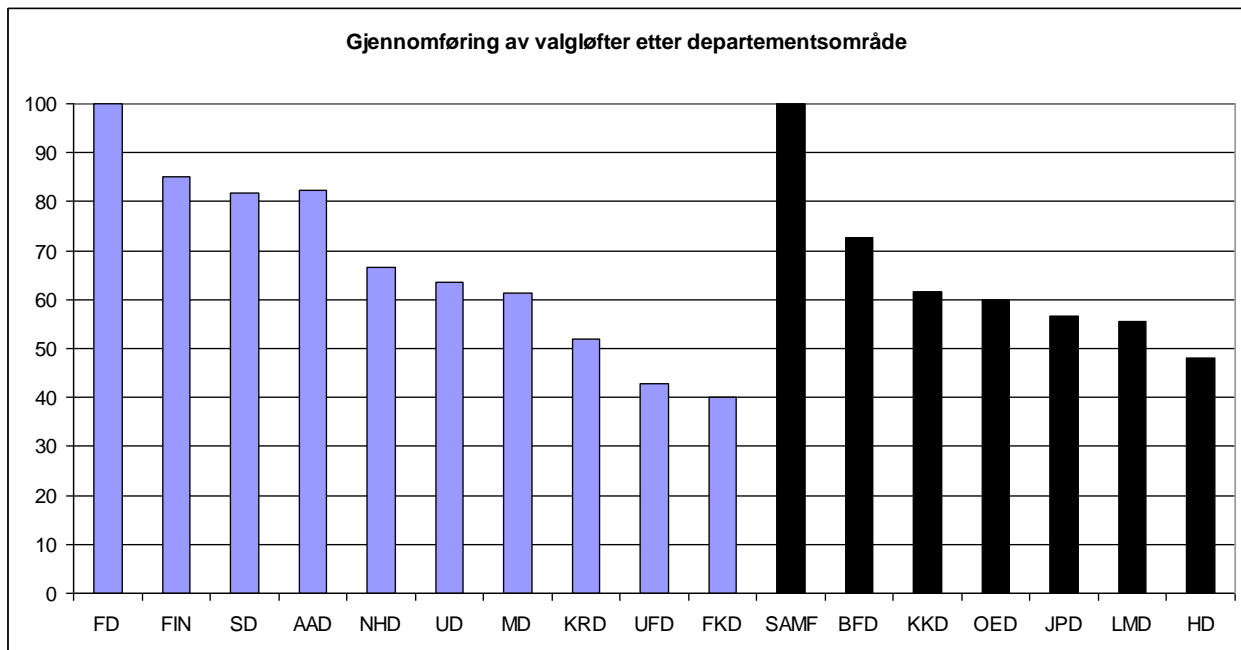
I tillegg til å være administrativ leder for et departement har statsrådene tre andre roller, spesialist, generalist og partirollen. De er spesialister på det området som departementet dekker. Generalister må de være som medlem i regjeringen, der de må delta i beslutninger fra alle de ulike departementene. I en koalisjonsregjering som Samarbeidsregjeringen var blir også partirollen viktig. Statsråden må som representant for sitt eget parti følge partilinjen (Strøm 1994: 45). I koalisjonsregjeringer vil det også være slik at statsministeren, som er sjef for regjeringen, ikke kan velge medlemmene som representerer andre partier. Dette gir mye makt til de ulike partiene. Strøm (1994: 54) konkluderer i sin gjennomgang om norske statsråders rolle med at de utgjør en politisk forskjell. Dette baserer seg på at det er forskjell i politikk mellom en sosialistisk og en borgerlig regjering, som betyr at det ikke er slik at byråkratiet styrer. Samtidig er det vanskelig for statsministeren i en koalisjonsregjering å kontrollere statsråder fra et annet parti. Selv om både Strøm (1994) og Laver og Shepsle (1996) konkluderer med at statsrådets partitilknytning har betydning er det ingen av dem som tester om dette stemmer. Denne følgende analysen kan gi noen svar rundt dette.

I Samarbeidsregjeringen fikk Høyre ansvaret for disse departementene¹⁰:

- Utenriksdepartementet (minus utviklingsakene)
- Finansdepartementet
- Utdannings- og forskningsdepartementet
- Arbeids- og administrasjonsdepartementet (omgjort til Arbeids- og sosialdepartementet 18.06.2004, og Moderniseringsdepartementet 01.10.2004)
- Sosialdepartementet (delt opp og lagt under Arbeids- og sosialdepartementet 18.06.2004)
- Nærings- og handelsdepartementet
- Kommunal- og regionaldepartementet
- Forsvarsdepartementet
- Fiskeridepartementet
- Miljøverndepartementet (til 18.06.2004)
- Olje- og energidepartementet

¹⁰ I tillegg til de som er listet opp her fikk Høyre ansvaret for Helse- og omsorgsdepartementet fra 18.06.2004. Dette er ikke inkludert siden det var en så liten del av regjeringensperiode.

Figur 5.3 viser gjennomføring av Høyres programløfter fordelt etter de ulike departementene som Samarbeidsregjeringen besto av.

Figur 5.3 Oversikt over helt og delvis gjennomføring av Høyres programløfter med politiske vedtak 2001-2005 etter departementsområde, i prosent. Svart stolpe er departementer Høyre ikke hadde ministeransvar i.¹¹

Som man kan se er det spesielt Forsvarsdepartementet, Samferdselsdepartementet, Sosialdepartementet, Arbeids- og administrasjonsdepartementet og Finansdepartementet der Høyres programløfter har blitt gjennomført. De departementene der partiet i mindre grad har fått gjennomført programløftene sine er Kommunal- og regionaldepartementet, Helsedepartementet, Utdannings- og forskningsdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet.

¹¹ Forklaring på forkortelsene i figur 5.3: FD = Forsvarsdepartementet, SD = Sosialdepartementet, AAD = Arbeids- og administrasjonsdepartementet, FIN = Finansdepartementet, NHD = Nærings- og handelsdepartementet, UD = Utenriksdepartementet, MD = Miljøverndepartementet, KRD = Kommunal- og regionaldepartementet, UFD = Utdannings- og forskningsdepartementet, FKD = Fiskeri- og kystdepartementet, SAMF = Samferdselsdepartementet, BFD = Barne- og familiedepartementet, KKD = Kultur- og kirke departementet, OED = Olje- og energidepartementet, JPD = Justis og politidepartementet, LMD = Landbruks- og matdepartementet, HD = Helsedepartementet.

Når det gjelder det som ligger under Forsvarsdepartementets (FD) ansvarsområde har Høyre fått gjennomført alle sine programløfter helt eller delvis. Forsvarsministeren var fra Høyre. På dette området hadde partiet kun seks løfter, der flere gikk ut på å opprettholde dagens status, som for eksempel å beholde verneplikten og at de transatlantiske bånd (NATO) skal styrkes. I utgangspunktet er det derfor ikke så vanskelig å få gjennomført løftene. Det andre området der Høyre har fått helt eller delvis gjennomført alle sine programløfter er Samferdselsdepartementet (SAMF), der det var Venstre som hadde ministerposten. Også på dette området hadde Høyre få programløfter, kun fire. Bare ett av disse løftene er helt gjennomført, resten er kun delvis gjennomførte. Programløftene fokuserer på en satsing på kollektivtrafikken i byene, og at private selskaper i større grad skal komme inn i vedlikehold og bygging av infrastrukturen i landet.

De tre nest beste departementsområdene er Sosialdepartementet (SD), Arbeids- og administrasjons-departementet (AAD) og Finansdepartementet (FIN), når det gjelder gjennomføring av Høyres programløfter. Alle disse departementene hadde en Høyreminister. Hovedfokuset for politikkområdene som dekkes av både Sosialdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet er på at flere skal ut i arbeid. Dette fordi, som Høyre skriver i sitt partiprogram (2001: 57): *"Norge vil i de nærmeste årene oppleve knapphet på arbeidskraft"*. Programløftene som omhandler dette har i stor grad blitt vedtatt med politiske vedtak. Når det gjelder Finansdepartementet er det i hovedsak redusering av skatt- og avgiftsnivået som har blitt gjennomført. Dette kommer jeg nærmere inn på i analysen av neste hypotese. Med over 80 % helt eller delvis gjennomføring av programløftene for de tre departementsområdene har mye av Høyres politikk blitt utrettet. Antall programløfter tilknyttet disse tre departementene var henholdsvis 11, 17 og 27, noe som gjør prosessen med å få gjennomført løftene vanskeligere.

For de resterende departementsområdene, og gjennomføring av Høyres programløfter er det heller ikke store forskjeller mellom de to kategoriene: ”Høyre hadde ministeransvar”, eller ”Høyre hadde ikke ministeransvar”. Gjennomføringen, helt eller delvis, varierer mellom 67 % og 40 %. Et gjennomgående trekk er at de områdene med lavest gjennomføring har relativt sett høyere antall løfter. På disse områdene ønsket Høyre å få gjort flere endringer i politikken, og det er derfor en mer omfattende jobb å nå dette målet.

Totalt sett har i gjennomsnitt 67 % av Høyres programløfter blitt helt eller delvis gjennomført der partiet hadde ministerposten. De departementene der Høyre ikke hadde ministeransvar ble i gjennomsnitt 68 % av partiets programløfter blitt helt eller delvis gjennomført med politiske vedtak. Det er derfor ikke store forskjeller mellom de to kategoriene når det gjelder gjennomføring. Dette sier i mot antagelsene fra forskerne (Laver og Shepsle 1996; Strøm 1994). En nyansering her er at det er store forskjeller i hvor mange løfter det er i hver kategori. For de departementsområdene der Høyre hadde ministeransvar var det i gjennomsnitt 20,7 programløfter per departement, mens der partiet ikke hadde ministerposten var dette tallet 12. Det høyeste antall løfter var for Utdannings- og forskningsdepartementet med 63 programløfter, mens i kategorien der Høyre ikke hadde statsrådpost var det høyeste antallet programløfter 30, for Justis- og politidepartementet.

Fordelingen av ministerpostene viser at Høyre har fått ansvar for en rekke av de områdene som de har sakseierskap på. Utdannings- og forskningsdepartementet ga partiet ansvar for skole- og kompetansepolitikk, som var så viktig under valgkampen. Ved å ha Finansminister, i tillegg til Nærings- og handelsminister og Arbeids- og administrasjonsministeren fikk Høyre ansvaret for mange viktige sider ved den økonomiske politikken, og da spesielt skattepolitikken.

5.1.3 Programløfter og sakseierskap

Analysen av Sem-erklæringen i kapittel fire viste at Høyre hadde fått med en rekke av de sakene som var partiets viktigste saker i valgkampen i 2001. Først og fremst gjaldt dette skattepolitikken, men også noe i skolepolitikken. Partiet klarte også å få ministerpostene i de departementene som har ansvaret for disse politikkområdene. I denne siste analysen skal jeg se nærmere på enkeltsakene som Høyre har sakseierskap på. Hypotesen som skal undersøkes er følgende:

Hypotese IIc:

De programløftene som omhandler saker der partiet har sakseierskap vil i større grad bli gjennomført enn andre.

Som nevnt i kapittel fire var det viktig for Høyre å redusere skatte- og avgiftsnivået, noe som også har blitt lagt vekt på i Sem-erklæringen. Regjeringen har i løpet av perioden klart å redusere dette nivået med 23,5 mrd kroner. Reduksjonen i skatter og avgifter har blitt gjort på en rekke områder. Høyres programløfte om å øke bunnfradraget og senke toppskatten har blitt gjort. I tillegg har investeringsavgiften blitt fjernet, flypassasjeravgiften og utbytteskatten og fordelsbeskatningen av bolig også. Reduksjon i skatt på arbeidsinntekt og for avgiften på brennevin har også bidratt til det samlede lavere skatte- og avgiftsnivået. Det har i tillegg blitt gjort endringer som vil gi reduksjoner etter regjeringsperioden, som å legge opp til en halvering av formueskatten, og gjøre det mulig å fjerne delingsmodellen. Alle disse handlingene er i tråd med hvilken retning Høyre ønsket for politikkområdet. På dette området er det ikke stor forskjell mellom antallet programløfter som kom med i Sem-erklæringen versus hvor mange programløfter som ble gjennomført med politiske vedtak. Det er kun fire flere løfter fra Høyres partiprogram som ble gjennomført helt eller delvis i denne siste delen av beslutningskjeden, slik at antallet løfter som har blitt vedtatt helt eller delvis til slutt ble 24 av 27 løfter. Totalt for programløftene som har med Finansdepartementet å gjøre er det derfor 81 % av Høyres

programløfter som har blitt gjennomført helt eller delvis. Disse resultatene kan tyde på at hypotesen stemmer, at det er mer sannsynlig at partiets kjernesaker vil bli gjennomført.

Relatert til at skatte- og avgiftsnivået skal reduseres har Høyre fokus på at statens innblanding i næringslivet skal begrenses. Dette har som nevnt i stor grad kommet med i Sem-erklæringen, og det har blitt videreført til å bli vedtatt i løpet av regjeringsperioden. Blant annet har regjeringen kommet med en stortingsmelding (St.meld. nr. 22 (2001-2002)), som heter ”Et mindre og bedre statlig eierskap”. I tillegg har satsingen på å redusere skjemabelastningen, spesielt for bedrifter, kommet mer i fokus. Blant annet har dette skjedd gjennom at arbeidet for ”Et enklere Norge” har fått prioritet.

Hvordan gikk det med programløftene som gjaldt skolepolitikken? Høyre fikk ministerposten for Utdannings- og forskningsdepartementet, og fikk dermed ansvaret for dette politikkområdet. Forrige analyse viste at partiet kun fikk gjennomført 43 % av programløftene som gjaldt skole, utdanning og forskning. De programløftene som ikke har blitt gjennomført med politiske vedtak inkluderer også, som nevnt i kapittel 4, løftene rundt Kvalitetsreformen. Disse utgjør nesten 20 % av det totale antall løfter. Dette betyr at dersom disse ikke hadde vært med i Høyres partiprogram (noe de ikke trengte å være), ville prosenten bli 53 % delvis eller helt gjennomførte løfter. Selv om dette ikke er et mye høyere tall viser det at det har en viss betydning for resultatene. Hvilke løfter er det Høyre *har* fått gjennom med politiske vedtak? For det første er det dobbelt så mange løfter som var med i Sem-erklæringen som har blitt gjennomført, helt eller delvis¹². Disse programløftene er blant annet innføring av nasjonale prøver, og nasjonale faglige mål for hva en elev skal ha gjennomgått på de enkelte skoletrinn. Karakterene beholdes og i tillegg blir karakteren i andre fremmedspråk på ungdomsskolen tellende i opptak til videregående skole. For lærerne blir det økt bruk av lokale lønnsforhandlinger som kan gi

¹² I Sem-erklæringen var 14 av Høyres programløfter inkludert, mens med politisk vedtak ble det gjennomført totalt 27 programløfter (helt eller delvis), jf vedlegg 1.

mer differensiering av lønnen. Skolene skal også gis mer frihet, og blir selvstyrte økonomiske enheter. Sammen med de programløftene som kom med i Sem-erklæringen og har blitt gjennomført har Høyres politikk i stor grad påvirket hvilken politikk som ble ført i perioden 2001-2005. Både fokuset på at lærerne skal få et kompetanseløft, og at skolene skal ha mer frihet til å bestemme undervisning og opplegg selv har blitt videreført fra Sem-erklæringen. Hypotesen kan ikke avvises dersom man bare ser på dette området. Dette på bakgrunn av den høye økningen totalt sett i antallet programløfter som har blitt gjennomført, sett i forhold til hva som ble oppnådd i Sem-erklæringen. Høyre har fått gjennomført mye også på dette området, selv om det er langt unna tallene for skatte- og avgiftspolitikken. Som nevnt i kapittel to er partiets sakseierskap på skolepolitikken av en kortvarig karakter. Det er ikke noe som velgerne har forbundet med Høyre i stor grad før valgkampen i 2001. Dette kan bety at dette ikke har vært et satsningsfelt for partiet. Konsentrasjonen har vært på det langvarige sakseierskapet, skattepolitikken.

Til tross for de gode resultatene når det gjelder skatte- og avgiftspolitikken og skolepolitikken er det vanskelig å si at hypotesen er forsterket. Siden poenget var at programløftene der partiet har sakseierskap i større grad ville bli gjennomført enn andre løfter har analysen vist at hypotesen ikke er forsterket. Det er flere områder som ikke er innenfor Høyres sakseierskap der programløftene har blitt gjennomført i mye større grad, spesielt dersom man sammenligner med skolepolitikken. Dette gjelder for eksempel samferdsel og barne- og familiepolitikk. Det er kun løftene knyttet til Fiskeri- og kystdepartementet som har en dårligere gjennomføringsgrad enn skoleløftene.

5.2 Oppsummering

Analysen av den andre delen av beslutningskjeden har gitt få entydige svar. Et av de viktigste funnene er at koalisjonsavtalen har stor betydning for den politikken som føres i regjeringsperioden. De forhandlingene som skjer i forkant av at en regjering tiltrer er derfor viktige. Hypotesen om at programløftene som kom med i Sem-erklæringen i større grad ville bli gjennomført kan forsterkes. I tråd med teorien om det betingede partimandat

har partiet fått med mye av skattepolitikken i regjeringsavtalen, derfor har partiets mandat fra velgerne blitt fulgt opp i det tilfellet.

Hypotese IIb og IIc har ikke blitt forsterket i analysen. Det er altså ikke noen entydig sammenheng verken mellom fordeling av statsrådspostene og gjennomføring av programløfter, eller mellom partiets sakseierskap og gjennomføring av programløfter. Imidlertid viser analysen et fellestrekk som er at programløftene som omhandler skatte- og avgiftsspørsmål i stor grad har blitt gjennomført. Dette er i tråd med hva teorien om det betingede partimandat sier. Høyre har hatt sakseierskap på skattepolitikken over lengre tid. Velgerne vil dermed holde partiet ansvarlig for den politikken de fører på det området, og blant annet derfor er det så viktig for partiet å gjennomføre programløftene som angår skattepolitikken.

6.0 AVSLUTNING

Samarbeidsregjeringen hadde et vanskelig utgangspunkt da de dannet regjering i 2001. Kristelig Folkeparti, Venstre og Høyre skulle klare å bli enig om en felles politisk plattform, samtidig som de måtte få med seg opposisjonen på Stortinget. Det å være i en koalisjonsregjering som er i mindretall kan virke som en håpløs situasjon for et parti som ønsker å gjennomføre sin egen politikk. I denne oppgaven har jeg sett nærmere på i hvilken grad Høyre klarte å gjennomføre sine programløfter i regjeringsperioden 2001-2005.

I oppgaven har jeg undersøkt nærmere om Høyre har fulgt opp det mandatet som partiet fikk fra velgerne. I følge teorien om det betingede partimandat skal ikke partiet bare gjennomføre det som står i programløftene, mer spesifikt skal de gjennomføre det som er innenfor partiets kjerneområder. Som Narud og Valen (2007: 25) formulerer det:

"[...]partienes definisjon av eget mandat varierer med deres ideologiske ståsted og deres plass i den politiske konfliktstrukturen, og at velgerne en oppfatning av partienes 'sakseierskap'. Det er på disse premissene de både delegerer makt til partiene og holder dem ansvarlig for den politikken som føres".

I forbindelse med stortingsvalget i 2001 mente 41 % av velgerne at Høyre hadde best politikk på skatteområdet, mens 28 % mente at de var best når det gjaldt skolepolitikk. Derfor er det disse to politikkområdene som spesielt har vært i fokus i denne oppgaven.

Analysen av de fire hypotesene som ble fremsatt i kapittel 2 har vist at teorien om det betingede partimandat kan forklare en god del når det gjelder løftegjennomføringen. For det første har partienes plassering i konfliktdimensjonene mye å si for å forklare hva som har kommet med av partiprogrammet i Sem-erklæringen. Imidlertid er det slik at de dimensjonene som partiene relativt sett legger mer vekt på er de som vil ha størst betydning for hva de har fått med i Sem-erklæringen. Den relative betydningen av konfliktdimensjonene henger sammen med hva som er partiets hjertesaker. I analysen har det vist seg at Høyres langvarige sakseierskap på skatte- og avgiftspolitikken gir seg uttrykk i at partiet på dette området har fått gjennomført mye. Det kortvarige sakseierskapet på skolepolitikk som partiet opparbeidet seg i forbindelse med valgkampen i 2001 viser ikke den samme tendensen – på det området fikk partiet gjennomførte lite.

En side ved koalisjonsregjeringer som det i litteraturen har blitt antatt at har stor betydning er fordelingen av statsrådspostene. Statsrådspostene blir ofte fordelt etter de politikkområdene som partiene har spesiell tilknytning til. Det har blitt sagt at her vil det enkelte parti og den enkelte statsråd ha stor innvirkning på hvilken politikk som føres (Laver og Shepsle 1994; Strøm 1996). I analysen har jeg funnet at dette ikke er tilfellet. I gjennomsnitt blir like mange av programløftene gjennomført der partiet har statsrådsposten, som der de ikke har den. Imidlertid må det en nyansering til på dette punktet. Dataene viste at på de områdene der Høyre hadde statsrådsposten var det også flere og mer komplekse programløfter. Dette kan gjøre det vanskeligere for partiet å få gjennomført sin egen politikk.

En av de klareste konklusjonene som kan trekkes ut fra analysen er at regjerings-erklæringen har stor betydning for hvilken politikk som føres i den etterfølgende regjeringsperioden. Hva som ble resultatet for 80 % av Høyres programløfter kan forklares ut fra Sem-erklæringen. Hovedinntrykket er at dersom et parti ønsker å

gjennomføre sin egen politikk som medlem av en koalisjonsregjering, så må disse løftene komme med i den felles avtalen mellom regjeringskollegaene.

Høyre gjennomførte altså mye av det de lovte i 2001. Spesielt fikk de gjennom mye sett i forhold til alle hindringene som sto i veien, forhandlingene med regjeringskollegaer og mindretall i Stortinget. Hvilket svar fikk partiet fra velgerne på det de fikk gjort i løpet av regjeringsperioden? Høyre fikk 7,1 % lavere oppslutning i stortingsvalget i 2005 enn i 2001 (Aardal 2007: 15). Når det gjelder sakseierskap viser valgundersøkelsen at Høyre tapte på de fleste politikkområder. Spesielt tapte partiet mye av sakseierskapet de hadde på skatteområdet, der andelen velgere som mente at partiet hadde best politikk på det saksfeltet gikk fra 41 % til 25 % (Karlsen og Aardal 2007: 121). Når det gjelder skolepolitikken tapte partiet også mye av sakseierskapet, og gikk fra 28 % til 23 % i andel av velgerne som syntes partiet hadde best politikk på området. Noe av forklaringen på disse lave tallene er at skatter og avgifter ikke var i fokus i valgkampen i 2005, men det er slående hvor mye partiet har tapt på skatteområdet. Dette tapet av sakseierskap kommer altså etter en regjeringsperiode der partiet har gjennomført mye av sin politikk på det aktuelle området. Om det er velgerne som faktisk har endret mening om hva som er den beste skattepolitikken, eller om det er medias fokus på løftebrudd som har gitt dette resultatet er det vanskelig å svare på her.

6.1 Videre forskning

Denne undersøkelsen av Høyres løftegjennomføring har vært et nybrottsarbeid. Dette til tross for hvor viktig temaet er. At partiene gjennomfører det de lover er en av grunnforutsetningene i det demokratiske systemet vi har i Norge, og som også gjelder i de fleste andre land i verden. Dersom det mandatet som partiene får fra velgerne ikke følges opp mister partiet sin funksjon. Hvordan skal da velgere kunne vite hva de stemmer for ved valgene?

Selv om jeg har kunnet trekke på studier fra andre land har det vært vanskelig å finne fram til hvilken metode som er best å bruke, og hvilke begrepsdefinisjoner som er best. For å få denne typen studier til å bli bedre trengs det et metodisk rammeverk, som kan indikere hvilke fremgangsmåter som er fruktbare, og hvilke som bør unngås. Dette er noe det bør settes mer fokus på i den videre forskningen på dette feltet.

Det å studere løftegjennomføring gjør det mulig å undersøke en rekke sider ved det politiske systemet. Spesielt vil komparative studier, både av ulike land, og av ulike typer regjeringer gjøre det mulig å få svar på en rekke spørsmål om hvilke mekanismer som har betydning for i hvilken grad partiene får gjennomført sin politikk. Er det stor forskjell mellom en mindretallsregjering og en flertallsregjering når det gjelder hvor mye de får gjort i løpet av en regjeringsperiode? Eller er det avgjørende om det er en koalisjonsregjering istedenfor en ettpartiregjering? Slike typer studier kan gi svar på hvor effektive de ulike demokratiske systemene er i forhold til at den politikken som velgerne faktisk stemmer for blir en realitet.

En annen spennende tilnærming vil være å knytte løftegjennomføringen i større grad til implementering av løftene. Dette vil gi et enda mer helhetlig inntrykk av hva en regjering faktisk får til i løpet av en regjeringsperiode. I tillegg vil det belyse om de vedtakene som blir tatt blir reversert dersom det kommer en ny regjering med annet partipolitisk grunnlag i den påfølgende regjeringsperioden. Denne typen studier vil knytte valgforskningen nærmere studier av policy. Det blir da mulig å svare på hvilken betydning det har for en velger å stemme ved valget.

7.0 LITTERATUR

Aftenposten (20.10.2001) *Høyre vant nesten alt*. Hentet fra <https://web.retriever-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&documentId=055004200110200003&serviceId=2>. Lesedato 22.05.2008

Aftenposten (17.06.2005) *Systemets løftebrudd*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&documentId=055004200506170002&serviceId=2> Lesedato 17.11.2008

Aftenposten (05.10.2007) *Lang vei til Soria Moria*. Hentet fra: <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/politikk/article2033009.ece> Lesedato 04.02.2008

Brønnøysundregisteret (2005). *Årsmelding 2005*.

Budge, Ian, David Robertson og Derek Hearl (red.) (1987). *Ideology, Strategy and Party Change: Spatial Analyses of Post-War Election Programmes in 19 Democracies*. Cambridge: Cambridge University Press

Budge, Ian, Hans Dieter Klingemann, Andrea Volkens, Judit Bara og Eric Tanenbaum (2001). *Mapping Policy Preferences*. Oxford: Oxford University Press

Downs, Anthony (1957). *An Economic Theory of Democracy*. New York: Harper & Brothers

Esaiasson, Peter og Sören Holmberg (1996). *Representation from Above. Members of Parliament and Representative Democracy in Sweden*. Aldershot: Dartmouth

Grønmo, Sigmund (1998). "Forholdet mellom kvalitative og kvantitative tilnærminger i samfunnsforskningen", i Harriet Holter og Ragnvald Kalleberg (red), *Kvalitative metoder i samfunnsforskningen*. Oslo: Universitetsforlaget.

Heidar, Knut og Jo Saglie (2002). *Hva skjer med partiene?* Oslo: Gyldendal Akademisk

- Heidar, Knut og Einar Berntzen (2008). *Politikk i Europa*. Oslo: Universitetsforlaget
- Hellevik, Ottar (2002). *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap*. Oslo: Universitetsforlaget
- Holmberg, Sören (1989). "Political Representation in Sweden", i *Scandinavian Political Studies*, 20: 265-283.
- Holmberg, Sören (1999). "Policy Congruence Compared", i W.E. Miller, R. Pierce, J. Thomassen, R. Herrera, S. Holmberg, P. Esaiasson og B. Wessels, *Policy Representation in Western Democracies*. Oxford: Oxford University Press
- Holmberg, Sören (2000). "Issue Agreement", kapittel 7 i P. Esaiasson og K. Heidar (red.), *From Westminster to Congress and Beyond. The Nordic Experience*. Columbus: Ohio State University Press
- Holmberg, Sören (2004). "Polarizing Political Parties", i H. M. Narud og A. Krogstad (red.), *Elections, Parties and Political Representation. Festschrift for Henry Valens 80th Anniversary*. Oslo: Universitetsforlaget
- Holsti, Ole R. (1969). *Content Analysis for the Social Sciences and Humanities*. Reading: Addison-Wesley
- Høyre (2001a). *Høyres Stortingsvalgprogram 2001*. Oslo: Høyres Hovedorganisasjon
- Høyre (2001b). Hentet fra: http://www.hoyre.no/artikler/2008/7/dette_er_hoyre
Lesedato 01.10.2008
- Kalogeropoulou, Efthalia (1989) "Election Promises and Government Performances in Greece: PASOK's fulfillment of its 1981 election pledges", i *European Journal of Political Science*, 17: 289-311.
- Karlsen, Rune (2004). "Valgkamp i flerpartisystem – aktualisering av saker og kamp om eierskap", i *Tidsskrift for samfunnsforskning* 45: 611-635.
- Karlsen, Rune og Bernt Aardal (2007). "Politisk dagsorden og sakseierskap", kapittel 5 i Bernt Aardal (red), *Norske velgere. En studie av stortingsvalget 2005*. Oslo: Damm og søn A/S.
- Kristelig Folkeparti (2001). *Kristelig Folkepartis Stortingsvalgsprogram 2001*.
- Laver og Shepsle (red.) (1994). *Cabinet Ministers and Parliament Government*. Cambridge: Cambridge University Press

Laver og Shepsle (1996). *Making and Breaking Governments*. Cambridge: Cambridge University Press

Lipset, Seymour og Stein Rokkan (1967). *Party Systems and Voter Alignments*. New York: Free Press

Matthews, Donald og Henry Valen (1999). *Parliamentary Representation: The Case of the Norwegian Storting*. Columbus: Ohio State University Press

Narud, Hanne Marthe (2003). "Hvem skal styre landet? Velgernes syn på regjeringsalternativene ved valget i 2001", kapittel 8 i Bernt Aardal (red.), *Velgere i villrede. En analyse av stortingsvalget 2001*. Oslo: Damm og søn

Narud, Hanne Marthe og Audun Skare (1999). "Are Party Activists the Party Extremists? The Patterns of Opinion in Political Parties", i *Scandinavian Political Studies*, 22 (1): 45-65

Narud, Hanne Marthe og Kaare Strøm (2000). "Norway: A Fragile Coalition Order", kapittel 5 i Wolfgang C. Müller og Kaare Strøm (red.) (2000), *Coalition Governments in Western Europe*. Oxford: Oxford University Press

Narud, Hanne Marthe og Henry Valen (2003). "Det betingede partimandat", i *Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift*, 19: 145-173

Narud, Hanne Marthe og Henry Valen (2004). "Partiprogram og velgerappell", kapittel 2 i Bernt Aardal, Anne Krogstad og Hanne Marthe Narud (red.), *I valgkampens hete*. Oslo: Universitetsforlaget

Narud, Hanne Marthe og Ragnvald Waldahl (2004). "Den 'lange' valgkampen. Mediestoffet i månedene før valget", kapittel 7 i Bernt Aardal, Anne Krogstad og Hanne Marthe Narud (red.) *I valgkampens hete*. Oslo: Universitetsforlaget

Narud, Hanne Marthe og Henry Valen (2007). *Demokrati og ansvar. Politisk representasjon i et flerpartisystem*. Damm & søn AS, Oslo

Naurin, Elin (1999). *De lovar runt, men håller tunt? En studie av i vilken mån partier oppfyller sina valløften*. Masteroppgave. Statsvetenskapliga Institutionen, Gøteborgs Universitet

Ot.prp. nr. 22 (2001-2002). *Lov om endringer i lov 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror*. Landbruks- og matdepartementet

- Petrocik, John R. (1996). "Issue ownership in presidential elections, with a 1980 case study", i *American Journal of Political Science* 40: 825-850.
- Pomper, Gerald M. (1968). *Elections in America. Control and Influence in Democratic Politics*. New York: Dodd, Mead & Company, Inc.
- Pomper, Gerald M. og Susan Ledermann (1980). *Elections in America. Control and Influence in Democratic Politics*. New York: Longman Inc
- Rabinowitz, George og Stuart E. Macdonald (1989). "A Directional Theory of Issue Voting", i *American Political Science Review*, nr 83, s 93-121.
- Rallings, Colin (1987). "The Influence of Election Programmes: Britain and Canada 1945-1979", i Ian Budge, David Robertson og Derek Hearl (red). *Ideology, Strategy and Party Change: Spatial Analyses of Post-War Election Programmes in 19 Democracies*. Cambridge: Cambridge University Press
- Regjeringsinstruksen. *Instruks for Regjeringen av 23. mai 1909*.
- Rokkan, Stein og Henry Valen (1964). "Regional Contrast in Norwegian Politics", i E. Allardt og Y. Littunen (red.), *Cleavages, Ideology and Party Systems*. Helsinki: Westermarck Society
- Rose, Richard (1980). *Do Parties Make a Difference?* Chatham: Chatam House Publishers, Inc
- Royed, Terry J. (1996). "Testing the Mandate Model in Britain and the United States: Evidence from the Reagan and Thatcher Eras", i *British Journal of Political Science*, nr 26, s 45-80.
- Sem-erklæringen (2001) *Politisk Grunnlag for en Samarbeidsregjering*.
- Statusrapporten (2005). *Statusrapport for Samarbeidsregjeringen*. Statsministerens kontor.
- St.meld. nr. 1 (2002-2003). *Nasjonalbudsjettet 2003*. Finansdepartementet
- St.meld. nr. 16 (2001-2002). *Kvalitetsreformen Om ny lærerutdanning Mangfoldig – krevende – relevant*. Kunnskapsdepartementet
- St.meld. nr. 22 (2001-2002). *Et mindre og bedre statlig eierskap*. Nærings- og handelsdepartementet

St.meld. nr. 30 (2003-2004). *Kultur for læring*. Kunnskapsdepartementet

St.prp. nr. 1 (2001-2002). *Skatte-, avgifts- og tollvedtak*. Finansdepartementet

St.prp. nr. 1 (2004-2005). *Skatte-, avgifts- og tollvedtak*. Finansdepartementet

Strøm, Kaare (1990). *Minority Government and Majority Rule*. Cambridge: Cambridge University Press

Strøm, Kaare (1994). "The Political Role of Norwegian Cabinet Ministers", i Michael Laver og Kenneth A. Shepsle (red.) (1994), *Cabinet Ministers and Parliamentary Government*. Cambridge: Cambridge University Press

Thomassen, Jacques (1994). "Empirical Research into Political Representation. Failing Democracy or Failing Models?", i M.K. Jennings og T.E. Mann (red.), *Elections at Home and Abroad*. Ann Arbor: The University of Michigan Press

Thomassen, Jacques (1999). "Political Communication between Political Elites and Mass Publics: The Role of the Belief Systems", i W.E. Miller, R. Pierce, J. Thomassen, R. Herrera, S.Holmberg, P. Esaiasson og B. Wessels, *Policy Representation in Western Democracies*. Oxford: Oxford University Press

Thomson, Robert (2001). "The Programme to Policy Linkage: The Fulfilment of Election Pledges on Socio-Economic Policy in the Netherlands, 1986-98", i *European Journal of Political Research*. 40, s 171-197.

Thoresen, Hilde E. (2000). *Fra valg til vedtak*. Hovedoppgave. Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo

Valen, Henry (1981). *Valg og politikk. Et samfunn i endring*. Oslo: NKS-forlaget

Valen, Henry og Hanne Marthe Narud (2004). "Strategi og politikk. Ledernes vurdering av valgkampen", kapittel 3 i Bernt Aardal, Anne Krogstad og Hanne Marthe Narud (red.) *I valgkampens hete*. Oslo: Universitetsforlaget

Venstre (2001). *Venstres Stortingsvalgprogram 2001*.

Waldahl, Ragnar og Hanne Marte Narud (2004). "Den korte valgkampen. Mediestoffet i fire uker før valget", kapittel 8 i Bernt Aardal, Anne Krogstad og Hanne Marthe Narud (red.) *I valgkampens hete*. Oslo: Universitetsforlaget

Weber, Robert Philip (1990). *Basic Content Analysis*. Newbury Park: Sage Publications

Østerud, Øyvind, Fredrik Engelstad og Per Selle (2003). *Makten og demokratiet. En sluttbok fra Makt- og demokratiutredningen*. Oslo: Gyldendal Akademisk

Aardal, Bernt (1994). ”Hva er en politisk skillelinje?”, i *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 35: 218-249

Aardal, Bernt (2003a). ”Ideologi og stemmegivning”, kapittel 4 i Bernt Aardal (red.) *Velgere i villrede. En analyse av stortingsvalget 2001*. Oslo: Damm & Søn

Aardal, Bernt (2003b). ”Det første valg i et nytt årtusen”, kapittel 1 i Bernt Aardal (red.) *Velgere i villrede. En analyse av stortingsvalget 2001*. Oslo: Damm & Søn

Aardal, Bernt (2007). ”Velgere på evig vandring? Hva skjedde ved stortingsvalget 2005?”, kapittel 1 i Bernt Aardal (red.), *Norske velgere. En studie av stortingsvalget 2005*. Oslo: Damm & Søn

Aardal, Bernt, Anne Krogstad, Hanne Marthe Narud og Ragnar Waldahl (2004). ”Strategisk kommunikasjon og politisk usikkerhet”, kapittel 1 i Bernt Aardal, Anne Krogstad og Hanne Marthe Narud (red.) *I valgkampens hete*. Oslo: Universitetsforlaget

Aardal, Bernt og Ragnar Waldahl (2004). ”Bestemmer mediene hva vi skal mene, eller bare hva vi skal mene noe om?”, kapittel 12 i Bernt Aardal, Anne Krogstad og Hanne Marthe Narud (red.) *I valgkampens hete*. Oslo: Universitetsforlaget

8.0 VEDLEGG 1

Vedlegget består programløftene som er trukket ut fra Høyres partiprogram for 2001, og hva som er lagt til grunn for å kategorisere programløftene som gjennomført, delvis gjennomført eller ikke gjennomført. Programløftene er inndelt etter politikkområdene, som brukt i kapittel 4. Det er også indikert hvilket departement hvert løfte tilhører.

FORKORTELSER FOR DEPARTEMENTENE:

FD = Forsvarsdepartementet

SD = Sosialdepartementet

AAD = Arbeids- og
administrasjonsdepartementet

FIN = Finansdepartementet

NHD = Nærings- og

handelsdepartementet

UD = Utenriksdepartementet

MD = Miljøverndepartementet

KRD = Kommunal- og
regionaldepartementet

UFD = Utdannings- og

forskningsdepartementet

FKD = Fiskeri- og kystdepartementet

SAMF = Samferdselsdepartementet

BFD = Barne- og familiedepartementet

KKD = Kultur- og kirkedepartementet

OED = Olje- og energidepartementet

JPD = Justis og politidepartementet

LMD = Landbruks- og matdepartementet

HD = Helsedepartementet

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
				Kommet med	Delvis	Ikke	Gjennomført	Delvis	Ikke
Utenrikspolitikk									
Høyre vil arbeide for at Norge blir medlem i EU så raskt som mulig. UD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre mener Norge i internasjonale fora som Verdens Handelsorganisasjon må arbeide for frihandel og fri bevegelse av kapital, innenfor rammene av nødvendige regler for verdenshandelen. UD	Nei.	Ikke kommet med	St.prp. nr. 1 (2001-2002) (UD): Multilaterale handelsforhandlinger Norge er aktivt med. Åpen verdensøkonomi. Delvis gjennomført.			X		X	
For å unngå uheldige maktkonsentrasjoner vil Høyre arbeide for et internasjonalt konkurranseregulering. AAD	Nei	Ikke kommet med	Jf side 21 i Sem: Ot.prp. nr. 6 (2003-2004), Innst.O. nr. 50 (2003-2004): Arbeidet med ny konkurranselov startet i 2000, før Høyre kom i regjering. Delvis gjennomført.			X		X	
Høyre vil styrke de atlantiske bånd, som fortsatt er svært viktige i norsk sikkerhetspolitikk. FD	Side 11: Samarbeidsregjeringen vil forankre norsk sikkerhetspolitikk i NATO.	Delvis kommet med	Jf side 16: Bærebjelke i norsk sikkerhetspolitikk. Fra St.prp. nr. 1 (2001-2002) (FD, s 4): Sikkerhet og stabilitet i Europa, og dermed norske sikkerhetsinteresser, er fortsatt sterkt avhengig av NATO og de transatlantiske forbindelsene. Gjennomført.		X		X		
Høyre vil arbeide for en global rettsorden, der menneskerettigheter respekteres, og der verdier som likeverd, demokrati og frihet underbygges. Norge må derfor støtte opp om håndhevelsen av internasjonale rettsregler. UD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre støtter derfor opprettelsen av en internasjonal straffedomstol for brudd på menneskerettigheter. UD	Nei.	Ikke kommet med	St.prp. nr. 1 (2001-2002): 5 mill til FN for å bygge opp internasjonal straffedomstol. Gjennomført.			X	X		
Det øker behovet for at forbruker- og personvern hensyn også sikres gjennom et internasjonalt regelverk. UD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil arbeide for at Norge blir medlem av EU så raskt som mulig. UD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre mener Norge bør bidra til utviklingen av et stabilt russisk demokrati. UD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 15: Demokratifremmende tiltak. St.prp. nr.1 (2001-2002): Støtte til økonomiske tiltak. Vedtatt B. innst. S. nr. 3 (2001-2002). Delvis gjennomført.			X		X	

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
						X		X	
På det sikkerhetspolitiske området vil Høyre arbeide for å trekke Russland med i et konstruktivt samarbeid med NATO på det bilaterale plan. FD	Nei.	Ikke kommet med	Jf : NATO-Russland-rådet, St.meld. nr. 30 (2004-2005). Delvis gjennomført.			X		X	
Høyre vil derfor arbeide for et sterkt forsvar som er mer effektivt også skal kunne bidra til å håndtere kriser, nasjonalt og internasjonalt. Dette vil bety et forsvar som er bedre oppdatert når det gjelder materiell og som har en mer effektiv organisasjon enn i dag. FD	Side 11: Samarbeidsregjeringen legger vekt på at Norge utvikler et moderne og sterkt nasjonalt forsvar, med evne både til å løse nasjonale forsvarsoppgaver og til å bidra effektivt i alliert og internasjonalt samarbeid for fred og sikkerhet. (Og omstrukturering)	Kommet med	Jf side 17: Ny langtidsplan for Forsvaret, 2005-2008. St.prp. nr. 42 (2003-2004): Forsvaret må utvikles med sikte på å være relevant for summen av de prioriterte oppgavene. De samme styrkene må kunne håndtere hele spekteret av Forsvarets prioriterte oppgaver, uavhengig av om disse skal løses alene eller sammen med andre, nasjonalt eller internasjonalt. For det andre innebærer den at Forsvaret må gjøres mer forandringsdyktig, slik at det kontinuerlig kan tilpasses de rådende strategiske omgivelser (s 13). Gjennomført.	X			X		
Norges økende betydning som energileverandør øker faren for terrorangrep og sabotasje rettet mot infrastruktur og innretninger på sokkelen. Også den utstrakte bruk av datateknologi på alle områder i samfunnet har gjort mange funksjoner sårbare. Høyre mener at totalforsvaret må ha beredskap på dette. FD	Side 11: Totalforsvaret skal revitaliseres og samarbeidet mellom sivil og militær sektor utvikles for å utnytte de samlede ressurser best mulig.	Kommet med	Jf side 19: Det foreslås også en bredere tilnærming til totalforsvarsbegrepet i en ny tid, der et helhetlig og moderne konsept legger grunnlaget for gjensidig støtte mellom Forsvaret og det sivile samfunn. (Jf Langtidsplanen s 47) Gjennomført.	X			X		
Høyre vil sikre at norsk innsatsstyrke for internasjonale operasjoner holder et høyt nivå. FD	Side 11: Samarbeidsregjeringen legger vekt på at Norge utvikler et moderne og sterkt nasjonalt forsvar, med evne både til å løse nasjonale forsvarsoppgaver og til å bidra effektivt i alliert og internasjonalt samarbeid for fred og sikkerhet.	Kommet med	Jf side 17: Ny langtidsplan. Siktemålet er et moderne forsvar med betydelig forbedret operativ evne, som kan løse et bredt spekter av oppgaver raskere og mer effektivt enn før, både hjemme og ute. Jf over, s 13. Gjennomført	X			X		
Høyre vil opprettholde verneplikten. FD	Side 11: Samarbeidsregjeringen vil bevare verneplikten som en bærebjelke i det norske forsvaret.	Kommet med	Jf side 20: Langtidsplanen for forsvaret. I langtidsplanen for Forsvaret 2005-2008 foreslår Regjeringen at verneplikten videreføres som en bærebjelke i forsvarspolitikken og som en sentral del av forsvarskonseptet. Gjennomført	X			X		

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
Høyre vil åpne for vesentlig friere import av varer fra utviklingsland. UD	Side 6: Samarbeidsregjeringen vil derfor åpne for friere import av varer fra utviklingsland og heve nivået på bistanden til de fattigste delene av verden.	Kommet med	Jf side 11: Full toll- og kvotefrihet for import fra MUL-landene. Jf regjeringens handlingsplan "Landbruk mot fattigdom": Norge har innenfor sin GSP-ordning gitt full toll- og kvotefrihet for alle varer som importeres fra de minst utviklede landene (s 10). Gjennomført.	X			X		
I tillegg til å arbeide for en langt friere verdenshandel, vil Høyre supplere med et høyt nivå på bistanden til de fattigste deler av verden. UD	Side 6: Samarbeidsregjeringen vil derfor åpne for friere import av varer fra utviklingsland og heve nivået på bistanden til de fattigste delene av verden.	Kommet med	Jf side 9: Bistanden har økt med 4,3 mrd kr siden 2001. St.meld. nr. 35 (2003-2004): Regjeringen har som mål å øke bistanden til 1 prosent av brutto nasjonalinntekten (BNI) (s 86). Gjennomført	X			X		
Høyre er positiv til gjeldsavskrivning for de fattigste landene, men mener det bør stilles krav til respekt for menneskerettigheter og en økonomisk politikk som legger til rette for utvikling. UD	Side 9: Samarbeidsregjeringen vil gjennom gjeldslettetiltak bidra til å redusere de fattige landenes gjeldsproblemer. Sjekk også den norske gjeldsletteplanen.	Kommet med	Jf side 11: Har slettet gjeld, og vært med på internasjonale tiltak. Oppfølging av plan fra 1998. Ny handlingsplan fra 2004 (jf http://www.regjeringen.no/upload/kilde/ud/rap/2004/0043/ddd/pdfv/210149-handlingsplan.pdf). Multilateral gjeldsslette 2005, jf St.prp. nr. 1 (2004-2005) (UD). Gjennomført.	X			X		
			TOTALT	7	1	9	9	4	4
Økonomi									
Selektiv næringsstøtte til bedrifter og bransjer bør derfor utvikles til fordel for bedre rammebetingelser for all næringsvirksomhet. NHD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil i stedet redusere skatte- og avgiftssatsene. Dermed blir det mer attraktivt å bli eller etablere seg i Norge, både for personer og bedrifter. Den enkelte betaler mindre i skatt, men verdiskapingen og velferdsgrunnlaget forblir i landet. FIN	Side 14: Samarbeidsregjeringen tar sikte på at det i løpet av stortingsperioden 2001-2005 skal gjennomføres skatte- og avgiftslettelse på om lag 25 mrd kr.	Kommet med	Jf side 22: Har gjennomført reduksjoner på 23,5 mrd kroner. Kilde ikke funnet. Gjennomført	X			X		
Derfor mener Høyre at det totale skatte- og avgiftsnivået må reduseres ned mot nivået i EU-landene. Det må legges vekt på å redusere de skatte- og avgiftstyper som svekker Norges konkurransevne. FIN	Jf over	Kommet med	Jf side 22: Investeringsavgiften er fjernet. Jf Innst. O. nr. 48 (2000-2001). (Utenfor perioden). Har gjennomført reduksjoner på 23,5 mrd kroner. Kilde ikke funnet. Delvis gjennomført	X				X	

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
Høyre vil styrke norsk privat eierskap, samtidig som vi ikke frykter utenlandske investeringer i norsk næringsliv. Det offentlige oppgave er å sørge for rammebetingelser som stimulerer til bedriftsetableringer, og gjør det attraktivt for norsk og utenlandsk eide bedrifter å være lokalisert i Norge. FIN	Side 31: Sterkere privat eierskap er viktig for å vitalisere norsk næringsliv og stimulere til næringsutvikling. Private eiere som deltar aktivt i bedriftenes daglige liv og investerer egne midler i næringsprosjekter, har sterkere incentiver til å ivareta investeringene på en aktiv og god måte enn offentlige myndigheter.	Kommet med	Jf side 25: Stortingsmeldingen ”et mindre og bedre statlig eierskap”, nr. 22 (2001-2002). Fra meldingen (s 34): mer spesifikke tiltak som kan sikre et sterkere privat eierskap: skattepolitikk, stimulering av privat sparing og fondering av Folketrygden. Gjennomført.	X			X		
Høyre vil innføre økonomiske ordninger som stimulerer forsknings- og utviklingsarbeidet i bedriftene og samarbeid mellom bedrifter og forsknings- og utdanningsinstitusjoner. FIN	Side 31: Samarbeidsregjeringen vil stimulere næringslivets forskningsinnsats ved å innføre et skattefradrag for bedriftenes FoU-utgifter og styrke kunnskapsoverføringen mellom universitetene og næringslivet.	Kommet med	Jf side 24: Skattefradrag for bedriftenes FoU-utgifter. Fra St.prp. nr. 1 (2001-2002) FOR BUDSJETTERMINEN 2002 Skatte-, avgifts- og tollvedtak (pkt 2.3.2): bedriftene får anledning til å trekke fra 25 pst. av FoU-utgifter (forsknings- og utviklingsutgifter) opp til 4 mill. kroner pr. år i skatt. Gjennomført.	X			X		
Høyre vil at henvendelser og søknader til det offentlige som ikke er besvart innen en bestemt frist automatisk godkjennes. AAD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Antall regler og skjemaer som belaster småbedriftene, må reduseres. NHD	Side 31: Samarbeidsregjeringen vil forsterke innsatsen for å redusere skjema- og forskriftsveldet.	Kommet med	Jf side 74: Et enklere Norge. Enoksen (10.09.2006): Fra 1998 og frem til utgangen av 2005 er det registrert en nedgang på 11 % i den totale skjemabelastningen for næringslivet. Bare i 2005 var det en innsparing på hele 580 årsverk. Gjennomført	X			X		
For å fremme verdiskapning og utvikling i småbedriftene, vil Høyre forenkle arbeidsmiljøloven og bruke anbuds konkurranser i offentlig tjenesteproduksjon. NHD	Nei.	Ikke kommet med	Jf forslag om ny arbeidsmiljølov – Ot.prp.nr. 49 (2004-2005) (ingenting om småbedriftene, men om forenkling), i tillegg anbuds konkurranser. Gjennomført.			X	X		
Delingsmodellen må forenkles og forbedres. FIN	Side 14: Fjerne delingsmodellen.	Delvis kommet med	Jf side 24: Forslag om skattereform, St.meld. Nr. 29 (2003-2004). Gjør det mulig at delingsmodellen kan fjernes. Bifalt i Stortinget 11.06.04. Delvis gjennomført.		X			X	
Avvikling av formueskatt vil fremme privat eierskap og kapitaldannelse. FIN	Side 14: At norsk eierskap må styrkes, bl.a. gjennom nedtrapping av formueskatten.	Kommet med	Jf side 24: Formueskatten skal halveres i 2006 og 2007 og senere avvikles, jf St.meld.nr. 29 (2003-2004). Gjennomført.	X			X		

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
					X			X	
Høyre vil bygge statens eierskap i næringslivet kraftig ned. I selskaper hvor staten fortsatt har eierinteresser, vil Høyre skille mellom statens rolle som eier, og statens rolle som regulerings- og kontrollmyndighet. FIN	Side 15: I de fleste tilfeller kan fellesskapets interesser ivaretas like godt eller bedre gjennom utforming av lovverk, rammebetingelser og utøvelse av kontrollmyndighet. For flere statsselskaper vil det være positivt å få private inn på eiersiden, og få mulighet til å skaffe seg strategiske partnere.	Delvis kommet med	Jf St.meld. nr. 22 (2001-2002): "Et mindre og bedre statlig eierskap", Nou 2004: 7. Bifalt med noen mindre endringer. Delvis gjennomført.		X			X	
Gjennom reformer i Folketrygden vil Høyre bidra til å bygge opp private pensjonsfond som kan gå inn på eiersiden i norsk næringsliv. FIN	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 78: Det vurderes i forbindelse med arbeidet med nye pensjonsreform. Ikke vedtatt, Jf st.meld.nr 12 (2004-2005). Ikke gjennomført			X			X
Derfor vil Høyre redusere skatten på arbeidsinntekt. Bunnfradraget må økes for at de med lavere inntekter lettere skal kunne leve av egen inntekt. FIN	Side 14 [...] Øke bunnfradragene...	Kommet med	Jf side 24: Bunnfradrag er økt og toppskatten redusert. Jf St.meld. nr. 1 (2002-2003): bunnfradrag mv. er oppjustert med anslått lønnsvekst på 5 pst. St.prp. nr 1 (2003-2004): foreslår Regjeringen å øke bunnfradraget for egen bolig fra 80 000 kroner til 90 000 kroner i 2004. Gjennomført.	X			X		
Høyre vil arbeide for et flatere og enklere skattesystem. Høyre vil kombinere økte fradrag med en gradvis avvikling av toppskatten. FIN	Side 14: [...]log redusere toppskatten, for å få et flatere og mer rettferdig skattesystem.	Kommet med	Jf side 24: Egen stortingsmelding om skattereform, jf St.meld.nr. 29 (2003-2004). Delvis gjennomført	X				X	
Høyre vil redusere de norske særavgiftene. Blant annet vil Høyre redusere den samlede avgiftsbelastningen på bil. Det er også nødvendig å redusere avgiftene på grensehandelutsatte varer, deriblant avgiften på alkohol. FIN	Side 14: Samarbeidsregjeringen vil redusere særavgiftene på grensehandelutsatte varer. [...] foreta en full gjennomgang av avgifts- og tollsystemet, med sikte på lettelse, forenkling og opprydding.	Delvis kommet med	Jf side 23: Avgift på brennevin er redusert med 25 %. Jf figur 3.1 i St.prp. Nr. 1 (2006-2007). Delvis gjennomført.		X			X	
Selskapsbeskatningen må forbedres, blant annet ved å forbedre avskrivningsreglene. FIN	Side 15: Samarbeidsregjeringen vil forbedre avskrivningssatsene i selskapsbeskatningen.	Kommet med	Jf side 25: Forbedret i 2002, avskrivningssatser for maskiner økt fra 2003. Jf St.meld. nr. 1 (2003-2004). Delvis gjennomført.	X				X	
Høyre vil også fjerne den særnorske investeringsavgiften. FIN	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 78: Investeringsavgiften er fjernet. Jf Innst. O. nr. 48 (2000-2001). Utenfor perioden. Delvis gjennomført.			X		X	

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
Høyre vil fjerne dobbelbeskatningen på utbytte. Høyres mål om å fjerne toppskatten og å gjøre hele eller deler av trygdeavgiften om til innskudd på private pensjonskonti vil gi tilnærmet lik skattesats for ulike typer inntekt. FIN	Side 14: Samarbeidsregjeringen vil utvikle den midlertidige dobbeltskatten på utbytte.	Kommet med	Jf side 23: Fjernet 01.01.2002. Fra revidert nasjonalbudsjett 2002 (s 7): Det ble vedtatt en rekke endringer i skatte- og avgiftssystemet for 2002 i forbindelse med behandlingen av budsjettet i fjor høst. Blant annet ble skatten på arbeid redusert, en rekke avskrivningssatser ble hevet, og både flypassasjeravgiften og utbytteskatten ble fjernet. Gjennomført.	X			X		
Høyre vil lette belastningen ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter ved å redusere arveavgiften. FIN	Side 14: Samarbeidsregjeringen lette avgiftsbelastningen ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter.	Delvis kommet med	Jf side 24: Lempinger i arveavgiften – kan betales i avdrag. Jf St.meld. nr. 29 (2002-2003). Delvis gjennomført		X			X	
Høyre mener at det er et mål at flest mulig skal eie egen bolig, og vil utvikle fordelsbeskatning av egen bolig og fritidsbolig. FIN	Side 14: Fjerne fordelsbeskatning av egen bolig.	Kommet med	Jf side 23: Fjernet helt fra 01.01.2005 Jf St.meld. nr. 29 (2003-2004): Regjeringen mener at fordelsskatten bør utvikles i forbindelse med skattereformen. Gjennomført.	X			X		
Ved å sikre lokalsamfunnet en andel av skatteinntektene fra lokal næringsvirksomhet og ved å fjerne unødige statlige pålegg, vil Høyre gi kommunene større muligheter til å legge til rette for lokal næringsutvikling, blant annet gjennom større lokal råderett over arealbruken. KRD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil fjerne politiske hindringer for en forsvarlig utnyttelse av naturressursene. NHD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil redusere statens eierandeler i energi- og petroleumsindustrien. FIN	Side 18: Sjekk opp Innst. S. nr. 198 (2000-2001)	Sjekk opp innstilling. Delvis kommet med.	Jf side 25: Redusering av eierandeler. St.meld. nr. 22 (2001-2002): Regjeringen legger opp til at en slik reduksjon vil skje gradvis, både gjennom ulike former for nedsalg og gjennom reduserte statlige eierandeler som følge av fusjon, oppkjøp og lignende. Gjennomført.		X		X		
[...]og utvikle statens hjemfallsrett til vannkraftanlegg. OED	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre mener at naturgass i større grad må benyttes til innenlands verdiskapning. OED	Samarbeidsregjeringen vil i større grad ta i bruk naturgass til innenlands verdiskapning.	Kommet med	Jf side 31: Strategi er lagt fram. Jf St.meld. nr. 9 (2002-2003) Om innenlands bruk av naturgass mv. Regjeringen ser det som viktig å legge til rette for at naturgass i større grad tas i bruk til innenlands verdiskapning. Delvis gjennomført.	X				X	
			TOTALT	12	5	8	10	9	6

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
Sosialpolitikk									
Med friere åpningstider, også for offentlige kontorer, kan familien få varer og tjenester når det passer. AAD	Side 32: Oppheve åpningstidsloven. Bestemmelser som regulerer og begrenser åpningstider på søn- og helligdager, overføres til helligdagslovgivningen.	Delvis – fordi det ikke er eksplisitt om de offentlige kontorene.	Jf side 80: Åpningstidsloven er opphevet. Jf Besl. O. nr. 63 (2002-2003) Odelstingsbeslutning nr. 63: Lov 26. juni 1998 nr. 43 om åpningstider for utsalgssteder (åpningstidsloven) blir oppheva. Det offentlige mer tilgjengelig gjennom internett. Gjennomført		X		X		
Høyre vil derfor satse på barnefamiliene gjennom lavere skatt og økt valgfrihet. BFD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Full barnehagedekning [...] BFD	Side 22: Arbeide for full barnehagedekning innen 2003.	Kommet med	Jf side 45: Mål om gjennomføring i 2005. Jf Innst.S. nr. 255 (2001– 2002). Barnehageforlik 11.juni 2002. Delvis gjennomført.	X				X	
[...] og en videreføring av ordningen med kontantstøtte skal sikre reell valgfrihet for barnefamiliene. BFD	Side 22: Videreføre kontantstøtten, og øke beløpet i løpet av perioden.	Kommet med	Jf side 46: Ordningen er videreført og beløpet økt med 657 kr pr måned. Jf St.meld. nr. 1 (2002-2003): Regjeringen foreslår å øke kontantstøtten med 657 kroner per måned fra 1.8.2003. Dette tilsvarer småbarnstillegget i barnetrygden. Gjennomført	X			X		
Høyre vil derfor åpne for arbeidsinnvandring også for personer som kommer fra land utenfor EØS-området. KRD	Side 33: Samarbeidsregjeringen vil derfor ha en kraftig oppmykning i regelverket for arbeidsinnvandring til Norge.	Kommet med	Jf side 90: Spesialistkvote på inntil 5000 personer. Arbeidstillatelse i 2 år. EØS-regler. Jf St.meld. nr. 20 2004– 2005: Det skal opprettes en egen ordning for å korte ned saksbehandlingstiden for familiegjenforening for forskere som kommer til Norge gjennom UDIs spesialistkvote. Delvis gjennomført	X				X	
De som er sikret fast arbeid i Norge, bør få arbeids- og oppholdstillatelse. KRD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 12 – sjekk reform om arbeidstillatelse. Ikke gjennomført.			X			X
Flyktninger og asylsøkere som bor i Norge skal ha de samme rettigheter og plikter i samfunnet som nordmenn, med de begrensninger det følger av ikke å ha permanent oppholdstillatelse. KRD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 12? Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil arbeide for en raskere behandling av asylsøknader. KRD	Side 10: Samarbeidsregjeringen vil styrke asylinstituttet og sikre at praksis er i samsvar med internasjonale menneskerettighetsforpliktelser	Delvis kommet med	Jf side 12: Arbeid med ny lov er under arbeid. (Utlendingslovutvalgets innstilling, NOU 20: 2004). Delvis gjennomført.		X			X	

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
						X			X
Høyre går inn for særlige mottak der asylsøkere med voldstendenser og psykiske problemer kan få nødvendig hjelp. KRD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil stille krav om at alle nyankomne fremmedspråklige skal gjennomføre norskopplæring for å kvalifisere den enkelte til å greie seg både i arbeidslivet og i samfunnet for øvrig. KRD	Side 48: Kvalifiseringsprogram gjennomføres i alle kommuner. Aktuelle tiltak kan være språk- og arbeidstrening. Kompetansegivende kurs [...]	Kommet med	Jf side 130: Rett og plikt til norskopplæring. Introduksjonsprogram, jf LOV 2003-07-04 nr 80: Lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven). Gjennomført.	X			X		
Alle barn bør kunne norsk før de begynner på skolen. Det bør etableres tilbud i nærmiljøet som sikrer dette. KRD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre mener at språkopplæringen bør lede frem til en test som kvalifiserer den enkelte til videre utdanning eller til arbeidslivet. KRD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Øke antall år i yrkesaktiv virksomhet. SD	Side 33: Samarbeidsregjeringen vil endre skatte- og pensjonssystemet slik at det blir mer lønnsomt å stå lenger i arbeid før pensjonering.	Kommet med	Jf side 87: Pensjonsreform – trygghet for pensjonistene. Innst. S. nr. 195 (2004-2005) (s 47): Det skal lønne seg å jobbe for de som er over 62 år. Det skal være bedre muligheter til å kombinere pensjon og arbeid. Den øvre grensen for pensjonsopptjening på 70 år fjernes. Gjennomført.	X			X		
Den reelle pensjonsalderen må økes i forhold til i dag ved at det blir mer lønnsomt for eldre arbeidstakere å være i arbeid fremfor å gå av med pensjon. SD	Side 33: Samarbeidsregjeringen vil endre skatte- og pensjonssystemet slik at det blir mer lønnsomt å stå lenger i arbeid før pensjonering.	Kommet med	Jf side 87: Pensjonsreform – trygghet for pensjonistene. Jf NAV. Gjennomført.	X			X		
En aktiv oppfølging av trygdede og sosialhjelpsmottagere for å bringe flest mulig raskt tilbake i arbeid. SD	Side 33: Uføretrygdede skal jevnlig følges opp, slik at de får anledning til å utnytte sin restarbeidsevne.	Kommet med	Jf side 88: Prosjekt tilbake til arbeid, jf NAV. Gjennomført.	X			X		
Det må bli økt tilrettelegging for funksjonshemmede på arbeidsmarkedet. SD	Side 33: Styrke ordningen med lønnstilskudd for personer med nedsatt arbeidsevne, slik at det blir lettere å ansette disse.	Kommet med	Jf side 89: To forsøksordninger. Jf St.prp. nr. 1 (2001-2002): Bevilgningene til spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede økes reelt slik at det kan etableres 1 750 nye tiltaksplasser i 2002 og slik at forsøk med lønnstilskudd kan innføres. Delvis gjennomført	X				X	

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
Åpne for arbeidsinnvandring også fra land utenfor EØS-området. KRD	Side 33: Gjøre det lettere for personer fra land utenfor EØS-området å få arbeidstillatelse i Norge.	Kommet med	Jf side 90: Spesialistkvote på 5000., ++, jf St.meld.nr.20 (2004-2005). Delvis gjennomført.	X				X	
Høyre vil at arbeidet overfor fremmedspråklige langtidsledige skal være høyt prioritert for arbeidsmarkedsetaten. AAD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 131: Prosjektet ny sjanse. Fra IMDi: 13 prosjekter i syv kommuner fikk i 2005 midler til å prøve ut lønnet kvalifisering for denne gruppen etter modell av introduksjonsordningen for nyankomne flyktninger. Delvis gjennomført.			X		X	
Flyktninger må raskt integreres i arbeidsmarkedet fremfor å bli sosialhjelpsmottagere. Høyre vil derfor at det etableres et program som kombinerer arbeidspraksis og norskopplæring ved bosetting i kommunene. KRD	Side 48: Kvalifiseringsprogram gjennomføres i alle kommuner. Aktuelle tiltak kan være språk- og arbeidstrening. Kompetansegivende kurs [...]	Kommet med	Jf side 130: Introduksjonsprogram med kombinasjon av språk og arbeid. LOV 2003-07-04 nr 80: Lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven). Gjennomført	X			X		
Lettere å få godkjent utenlandsk utdanning, og å få komplettert utdanningen for å tilfredsstille norske krav . UFD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 13: Lettere å ta utdanning i EU-land. I tillegg se side 70-71. St.prp. nr. 56 (2004-2005) foreslått at Norge fra 2005 skal delta i Europass, EUs nye fellesordning for dokumentasjon av kvalifikasjoner, kompetanse og studieopphold i utlandet. Gjennomført			X	X		
Høyre mener at arbeidsmiljøloven må forenkles. AAD	Side 34: Myke opp arbeidsmiljølovens bestemmelser [...]	Kommet med	Jf side 90: Ny arbeidsmiljølov. Ot.prp.nr. 49 (2004-2005): Spesielt om midlertidige ansettelse. Gjennomført.	X			X		
Begrensningene i frivillig overtid og forbudet mot midlertidige ansettelse må fjernes. AAD	Side 34: [...] om frivillig overtid og midlertidige ansettelse.	Kommet med	Jf side 90: Ny arbeidsmiljølov. Ot.prp.nr. 49 (2004-2005): Spesielt om midlertidige ansettelse. Gjennomført.	X			X		
Høyre ønsker mer individuell avlønning i offentlig sektor. AAD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Organiserte og uorganiserte arbeidstakere må være likestilt i alle deler av arbeidslivet. AAD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil reformere offentlig tjenesteproduksjon ved å skille mellom bestiller og utfører av tjenestene. AAD	Side 32: Likestille kjøp av tjenester fra private bedrifter med offentlig egenproduksjon av tjenester.	Kommet med	Jf side 85: Nøytralt momsregelverk som gir likestilling. Jf Ot.prp. nr 1 (2003-2004): ny lov om kompensasjon for merverdiavgift til kommuner og fylkeskommuner. Gjennomført.	X			X		

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
					X			X	
Høyre vil styrke brukernes innflytelse over tilbudet, og legge til rette for et mer variert og mangfoldig tilbud gjennom å slippe private og frivillige organisasjoner til i konkurranse om bedre og mer kostnadseffektive tjenester. AAD	Side 32: Publikum må gis større muligheter til å velge hvem som skal utføre tjenester som det offentlige betaler.	Delvis kommet med	Jf side 84: Fritt brukervalg i kommunal sektor, prøveprosjekter. Jf KRD (2004): I Norge har to bydeler i Oslo kommune og Bærum kommune fra 2003 prøvd ut brukervalg i hjemmetjenester (praktisk hjelp i hjemmet) Larvik kommune har prøvd ut brukervalg i skolesektoren og Eide kommune vil fra 1. juni 2004 innføre brukervalg for praktisk hjelp i hjemmet (St.prp. nr. 66 (2002-2003)) . Delvis gjennomført.		X			X	
Det offentlige bør konsentrere seg om rollen som bestiller av velferdstjenester på vegne av befolkningen, og formulere og stille krav til disse tjenestenes kvalitet og innhold. AAD	Nei. Side 43: Samarbeidsregjeringen vil utrede et sterkere organisatorisk og praktisk skille mellom oppgavene som bestiller og utfører av sykehustjenester.	Delvis kommet med (kun for sykehusene)	Jf side 114: Skal etablere et tydelig organisatorisk skille. Sykehusreformen (Ot.prp. Nr. 66 (2000-2001)). Delvis gjennomført		X			X	
Det kan skje ved bruk av anbud, eller gjennom stykkprisbaserte finansieringsordninger der pengene følger brukeren til den tilbyder brukeren velger, offentlig eller privat. AAD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 84: Det er gjennomført forsøk på dette i et utvalg kommuner. Fra St.prp. nr 64 (2001-2002): Utforming og utprøving av modeller i kommunene der det med utgangspunkt i rammefinansiering legges opp til friere brukervalg og "penger følger bruker" vil bli initiert. Delvis gjennomført			X		X	
Derfor vil Høyre at uføretrygdete jevnlig gjennomgår en vurdering med tanke på tilbakeføring til arbeidslivet. SD	Side 33: Uføretrygdete skal jevnlig følges opp, slik at de får anledning til å utnytte sin restarbeidsevne.	Kommet med	Jf side 88: Prosjektet "Tilbake til arbeid", jf Ot.prp. nr. 102(2001-2002). Delvis gjennomført	X				X	
Høyre vil omorganisere arbeidsmarkedsetaten til en kvalifiseringsetat som skal arbeide med å dyktiggjøre mennesker som har særlige problemer med å få fotfeste i arbeidsmarkedet. AAD	Side 33: Omgjøre A-etat til en kvalifiseringsetat som skal få mennesker med problemer i arbeidsmarkedet ut i jobb.	Kommet med	Jf side 88: Styrking med 850 årsverk. Fra St.prp.nr 1 (2005-2006): Samtidig har ressursene til Aetat blitt styrket for å gi økt service til arbeidssøkerne gjennom tettere oppfølging. God oppfølging og tydelige krav om jobbsøknung til mottakere av dagpenger, bidrar til en raskere overgang til jobb. Delvis gjennomført.	X				X	
Høyre mener det er behov for i større grad å samordne arbeidet ved arbeidsmarkedsetaten, trygdekontorene og sosialkontorene for raskt og effektivt å kunne hjelpe mennesker til igjen å komme i arbeid igjen. AAD	Side 33: Bedre koordinering mellom trygdekontor, arbeidskontor og sosialkontor.	Kommet med	Jf side 88: Slå sammen til en ny statlig arbeids- og velferdsetat. Jf St.prp.nr. 46 (2004-2005): forslag til en ny arbeids- og velferdsforvaltning og foreslår bevilgning av budsjettmidler i 2005 til å starte opp gjennomføringen av reformen. Gjennomført.	X				X	

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
Høyre vil styrke ordningen med lønns subsidier til arbeidsgivere som ansetter personer som på grunn av helseproblemer har redusert arbeidsevne. AAD	Side 33: Styrke ordningen med lønnstilskudd for personer med nedsatt arbeidsevne, slik at det blir lettere å ansette disse.	Kommet med	Jf side 89: I tillegg til det ordinære er det to forsøksordninger. Jf St.prp. nr. 1 (2001-2002): Bevilgningene til spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede økes reelt slik at det kan etableres 1 750 nye tiltaksplasser i 2002 og slik at forsøk med lønnstilskudd kan innføres. Delvis gjennomført.	X				X	
Høyre vil arbeide for lavere skatter og avgifter, slik at familiene får beholde mer av egen inntekt. Høyre vil forbedre ordningen med inntektsfradrag for pass og stell av barn slik at det gis tilnærmet det samme fradrag for hvert barn ved skatteutmålingen. BFD	Side 14: Øke foreldrefradraget for legitimerede utgifter til pass og stell av barn for flerbarnsfamilier.	Delvis kommet med	Jf side 23: Økte med inntil 5000 kr for hvert barn utover det andre barnet. Jf st.prp. nr. 1 (2004-2005): I tråd med Sem-erklæringens mål om å øke foreldrefradraget for flerbarnsfamilier foreslår Regjeringen å forhøye fradraget med inntil 5000 kroner for hvert barn utover det andre barnet. Delvis gjennomført.		X			X	
Høyre vil bedre mulighetene for rådgivning og mekling for familier med samlivsproblemer. BFD	Side 23: Gi støtte til samlivskurs, familierådgivning og forskning om samlivsproblemer.	Kommet med	Jf side 47: 6,1 mill kr til lokale samlivskurs og utviklingstiltak. Jf St.prp. nr.1 (2004-2005): I 2004 ble samlivstiltakene styrket med 5 mill. kroner for å starte opp tilbudet med frivillig gratis samlivskurs for førstegangsforeldre i et utvalg kommuner. Gjennomført.	X			X		
Høyre vil oppheve åpningstidsloven som et bidrag til å styrke forbrukernes valgfrihet. BFD	Side 33: Oppheve åpningstidsloven.	Kommet med	Jf side 86: Åpningstidsloven er opphevet. Jf Besl. O. nr. 63 (2002-2003) Odelstingsbeslutning nr. 63: Lov 26. juni 1998 nr. 43 om åpningstider for utsalgssteder (åpningstidsloven) blir oppheva. Gjennomført	X			X		
Kommunene skal ikke ha anledning til å begrense butikkenes åpningstider. KRD	Side 32: Oppheve åpningstidsloven. Bestemmelser som regulerer og begrenser åpningstider på søn- og helligdager, overføres til helligdagslovgivningen.	Kommet med	Jf side 86: Åpningstidsloven er opphevet. Gjennomført.	X			X		
Høyre mener det bør være samme tilgjengelighet for vin som for øl, og vil tillate salg av vin og sterkøl i dagligvarebutikkene. Kommunene må få tilbake retten til å bestemme skjenketider for alkoholholdig drikke uten å være bundet av tidsrammer fastsatt av Stortinget. KRD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
						X			X
Den offentlige støtten til barnehagene samles i en stykkpris som følger barna til den barnehagen foreldrene velger, uavhengig av om denne er privat eller kommunal. BFD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil arbeide for å redusere foreldrebetalingen i barnehagene gjennom økt statstilskudd. BFD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 45: Makspris. Jf barnehageavtalen: Flertallet går inn for følgende justerte nedtrappingsplan for foreldrebetalingen: - 2003: 2500,- kr. som gjennomsnittspris fra og med 1.8.03 (i 2002-kroner). 2004: 2500,- kr. som makspris fra og med 1.1.04 (i 2002-kroner). 2005: 1500,- kr. som makspris fra og med 1.1.05 (i 2002 kroner). Gjennomført (men Høyre var ikke med i avtalen.).			X	X		
Høyre vil videreføre ordningen med kontantstøtte til småbarnsforeldre som ikke benytter seg av en offentlig subsidiert barnehageplass. BFD	Side 22: Videreføre kontantstøtten, og øke beløpet i løpet av perioden.	Kommet med	Jf side 46: Er videreført og økt. . Jf St.meld. nr. 1 (2002-2003): Regjeringen foreslår å øke kontantstøtten med 657 kroner per måned fra 1.8.2003. Dette tilsvarer småbarnstillegget i barnetrygden. Gjennomført.	X			X		
Høyre vil ha hjelpeordninger som understøtter hjemmene gjennom hjelpe- og avlastningstiltak. Høyre vil arbeide for gode arbeidsvilkår for frivillige hjelpeinstanser for å støtte barnet praktisk eller sosialt der familien svikter i å skape trygge oppvekstvilkår. BFD	Nei.	Ikke kommet med	Tja, se side 47. St.meld. nr 40 (2001-2002): Først når hjelpetiltakene i hjemmet ikke fører til god nok omsorg for barnet, er det aktuelt med tiltak utenfor hjemmet. Meldingen legger til grunn at samarbeid mellom ulike miljøer som arbeider med vanskeligstilte barn og foreldrene deres, er en forutsetning for et helhetlig, koordinert og godt tjenestetilbud. Gjennomført.			X	X		
Høyre vil ha et inntektssystem for kommunene som gjør det lønnsomt å legge til rette for boligbygging. Høyre vil arbeide for at den offentlige saksgangen går raskere, og at det offentlige raskt frigjør arealer til boligbygging når behovet oppstår. BFD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 104: I byene. Jf Storbymeldingen (St.meld. nr. 31 (2002-2003)): Kommunene er hovedansvarlige for byutvikling – blant annet gjennom sin myndighet etter plan- og bygningsloven. Staten skal legge best mulig til rette for kommunene og ivareta nasjonale mål og interesser. (Har egentlig regjeringen noen myndighet i saksgangen?) Ikke gjennomført			X			X
Høyre vil arbeide for at unødige reguleringer og byråkrati kan fjernes, blant annet gjennom en oppmyking i plan- og bygningsloven. KRD	Side 33: Samarbeidsregjeringen vil forenkle byggesaksforskriftene i plan- og bygningsloven	Delvis kommet med	Jf Storbymeldingen: Fortsette arbeidet med å forenkle og modernisere plan- og bygningsloven. Behandlingstiden er kortet ned, jf side 80 i statusrapporten. Gjennomført		X		X		

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
Høyre vil endre Husbanken til å bli en bank for førstegangsetablerere. Det vil gi disse rimeligere lån og redusere boligutgiftene til nyetablerte. Høyre vil avvikle Husbankens krav til nedre boareal. KRD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 127: Boligmeldingen, men ingen av Høyres forslag er kommet med. Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil stimulere til økt sparing til egen bolig gjennom blant annet Boligspareordningen for ungdom (BSU). Denne ordningen bør forbedres ytterligere gjennom at ungdom får anledning til å sette av et høyere beløp med skattefradrag enn i dag. FIN	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre mener derfor det offentliges oppgave bør være å gi støtte direkte til leietagere med spesielle behov, eller å bidra til at det bygges utleieboliger utelukkende for leietagere i en spesiell livssituasjon. KRD	Side 47: De kommunale satsene for stønad til boligutgifter må avspeile hva det reelt koster å leie/anskaffe bolig for familier av ulik størrelse.	Kommet med	Jf side 127: Boligmeldingen (St.meld. Nr. 23 (2004-2005)). Meldingen foreslår å styrke bostøtteordningen, og legge om fra å gi støtte til utleieboliger gjennom boligtilskudd (investeringsstøtte) til i større grad å bruke bostøtte (konsumentstøtte). Gjennomført.	X			X		
Høyre vil legge til rette for at alle eldre skal kunne bo i eget hjem så lenge de er i stand til det og ønsker det. Høyre mener at nødvendig pleie og omsorg skal være et offentlig ansvar, men legger til grunn at boligen er et personlig ansvar for den som er i stand til det. HD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 120: Melding om bedre kvalitet i de kommunale pleie- og omsorgstjenestene (vår 2004), St.meld. nr. 45 (2002-2003): Regjeringa ønsker spesielt å fokusere på brukaropplevd kvalitet, valfridom og individuell tilrettelegging av tenestetilbodet. Gjennomført.			X	X		
Høyre mener at det må bli lettere å etablere institusjoner som andelslag, hvor den eldre selv kjøper og eier en boenhet i et fellesskap, tilrettelagt for kvalifiserte pleie- og omsorgstjenester. HD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Dette ansvaret kan best ivaretas gjennom å skille bestiller- og utførerrollene slik at kommunen konsentrerer seg om bestillerrollen og stiller krav til tjenestene, mens det på utførersiden åpnes for konkurranse om å få levere tjenestene. HD	Nei.	Ikke kommet med	Kun utført prøveordninger, jf St.meld. nr 45 (2002-2003). Delvis gjennomført.			X		X	

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
Høyre vil legge til rette for at den eldre selv i størst mulig grad skal få velge sykehjem eller andre bo- og servicetilbud. Høyre vil følge opp "Handlingsplan for eldreomsorgen" slik at alle sykehjemsbeboere som ønsker det, kan få tilbud om enerom. SD	Side 45: <i>Handlingsplan for eldre?</i> Gjennomført	Sjekk opp handlingsplan for eldre.	Jf side 120: Handlingsplanen er i ferd med å slutføres, jf st.meld. nr. 31 (2001-2002) Avslutning av handlingsplan for eldreomsorgen: Utbyggingsmønsteret innebærer for landet samlet at eneromsreformen blir gjennomført. Gjennomført.	X			X		
En stadig økende befolkning av de eldste eldre gjør at det må satses sterkere på geriatri. HD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil legge til rette for økt arbeidsdeltagelse blant eldre. Eldre må få frihet til å velge om de ønsker å stå i arbeid også ut over den formelle pensjonsalderen. Skatte- og pensjonssystemet må utformes slik at det er lønnsomt å være i aktivt arbeid så lenge som mulig. FIN	Side 33: Endre skatte- og pensjonssystemet slik at det blir mer lønnsomt å stå lenger i arbeid før pensjonering.	Kommet med	Jf side 87: Incentiver for å stå lenger i jobb. Pensjonsreform – trygghet for pensjonistene (St.meld. Nr. 12 (2004-2005)). Gjennomført.	X			X		
Det må også bli lettere å kombinere pensjon og deltidsarbeid. SD	Side 33: Gjøre det lettere å kombinere alders- og uførepensjon med deltidsarbeid.	Kommet med	Ot.prp.nr. 102 (2001-2002), kombinerings av deltidsjobb og trygd – ikke tilslutning i Stortinget. Ikke gjennomført.	X					X
Høyre vil øke grensen for hva pensjonister kan tjene uten avkorting i pensjonen. FIN	Nei.	Ikke kommet med	Jf st.meld. om pensjonsreformen, side 101. Økning i mulighet for inntekt. Gjennomført.			X	X		
Derfor vil Høyre gjennomføre en trygghetsreform av Folketrygden, ved å sette av penger til de fremtidige pensjonene og gi den enkelte eiendomsrett til midlene. Høyres trygghetsreform av Folketrygden innebærer at tilleggspensjonene som opptjenes fremover skal bli privat eiendom, ved at deler av trygde- og arbeidsgiveravgiften gjøres om til obligatoriske pensjonsinnskudd som settes inn i private pensjonsfond. FIN	Tja side 45: Fondering av deler av folketrygdpensjonen vil kunne skape større trygghet blant folk for at det vil være økonomisk sikkerhet for de fremtidige pensjonsutbetalingene.	Sammenheng? Delvis kommet med	Jf side 118-119: Statens pensjonsfond ble vedtatt etablert. Jf St.meld. Nr 12 (2004-2005). Gjennomført.		X		X		
Samtidig vil Høyre respektere og sikre opptjente rettigheter i Folketrygden. Allerede opptjente pensjonsrettigheter skal sikres gjennom opprettelsen av et pensjonsfond. FIN	Tja side 45: Fondering av deler av folketrygdpensjonen vil kunne skape større trygghet blant folk for at det vil være økonomisk sikkerhet for de fremtidige pensjonsutbetalingene.	Delvis kommet med	Jf side 119: Statens pensjonsfond vedtatt etablert. Gjennomført.		X		X		

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
					X		X		
Gjennom denne trygghetsreformen av Folketrygden vil Høyre bruke olje- og gassinntektene til å sikre fremtidens pensjoner gjennom oppbygging av fond. FIN	Tja side 45: Fondering av deler av folketrygdpensjonen vil kunne skape større trygghet blant folk for at det vil være økonomisk sikkerhet for de fremtidige pensjonsutbetalingene.	Delvis kommet med	Jf side 119: Statens pensjonsfond vedtatt etablert. Gjennomført.		X		X		
Offentlige kontorer skal tilpasse sine åpningstider til brukernes behov, og gi rask og god service. Høyre mener at offentlig forvaltning gjennom bruk av Internett skal være tilgjengelig hele døgnet. AAD	Tja side 32: <i>Et enklere Norge?</i>	Sjekk opp et enklere Norge. Kommet med.	Jf side 78-87: norge.no og altinn.no. Gjennomført.	X			X		
Høyre vil arbeide for å bygge ned eller slå sammen offentlige kontorer og direktorater der det er naturlig. AAD	Side 32: Statlige virksomheter skal gjennomgås, blant annet med sikte på økt samordning og rasjonalisering.	Kommet med	Jf side 81: Ny statlig arbeids- og velferdsetat. Jf St.prp.nr. 46 (2004-2005). Diverse annet. Delvis gjennomført.	X				X	
Høyre vil forenkle de regionale statlige organer. Statlige forvaltningsorganer på lokalt nivå underlegges fylkesmannen. Overprøving av kommunale vedtak begrenses til legalitetskontroll og klage på saksbehandlingen. KRD	Nei.	Ikke kommet med	Evaluerer av "den nye fylkeskommunen", St.meld.nr. 19 (2001-2002): Kommunene skal ha ansvar for miljø og landbruk, fylkesmann med ansvar for nasjonal gjennomføring. Jf side 100: Regjeringen har overført ansvaret for store deler av de regionalpolitiske virkemidlene til fylkeskommunene for gjennom regionalt partnerskap å styrke den regionale utviklingen. Delvis gjennomført.			X		X	
Høyre vil arbeide for en valgreform som gjør at hver enkelt stemme i større grad enn i dag skal veie like mye, uavhengig av hvor i landet man bor. KRD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil dessuten arbeide for at velgerne ikke bare skal ha innflytelse på hvilke partier som blir representert på Stortinget, men også over hvilke enkeltpersoner som velges. Høyre vil derfor ha et element av personvalg også ved stortingsvalg. KRD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført ved stortingsvalg.			X			X
Høyre vil nedlegge fylkeskommunen. KRD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
						X		X	
Sykehus og videregående skoler er i dag fylkeskommunenes viktigste oppgaver. Høyre vil at staten skal ha ansvar for sykehusene og kommunene ansvar for de videregående skolene og institusjoner knyttet til rusmiddelomsorg og barnevern. KRD	Nei.	Ikke kommet med	Videregående skoler, kun enkelte forsøk. Rusmiddelomsorg overført til helseforetakene, jf rusmiddelreform I og II. Innenfor barnevern har det bare vært enkelte forsøk. Totalt: Delvis gjennomført			X		X	
... Fylkesveiene omklassifiseres til riks- eller kommuneveier. KRD	Nei.	Ikke kommet med	Forsøk i Trondheim, som ikke er videreført. (Jf. St.prp. Nr. 66 (2002-2003)). Ikke gjennomført.			X			X
Høyre ønsker mer effektive primærkommuner gjennom kommunesammenslåing eller et mer forpliktende kommunalt samarbeid. Det må derfor stimuleres til at kommuner finner det tjenlig å slå seg sammen. KRD	Nei.	Ikke kommet med	Fra St.prp. nr. 66 2002–2003 Om lokaldemokrati, velferd og økonomi i kommunesektoren 2004 (kommuneproposisjonen). For å legge til rette for frivillige kommunesammenslutninger ønsker Kommunal og regionaldepartementet å stimulere med positive virkemidler slik som støtte til konsekvensutredninger, støtte til informasjon og folkehøringer tilknyttet denne, eventuelt støtte til prosessveiledning, inndelingstilskudd, delvis kompensasjon for engangskostnader og fritak for enkelte statlige avgifter i forbindelse med sammenslutningsprosessen. Delvis gjennomført.			X		X	
Høyre vil styrke det kommunale selvstyret. KRD	Nei.	Ikke kommet med	Jf St.prp. nr. 66 2002–2003: Regjeringen vil styrke det lokale selvstyret gjennom desentralisering av oppgaver, myndighet og ansvar. Delvis gjennomført.			X		X	
Inntektssystemet må dessuten innrettes slik at det oppmuntrer til næringsutvikling i kommunene. Derfor må en andel av selskapsskatten tilbakeføres til kommunene. FIN	Side 48: Sikre at kommunene ar incitamenten for å legge til rette for næringsutvikling lokalt. En andel av selskapsskatten må derfor igjen tilfalle kommunene.	Kommet med	Jf side 131: En andel ble tilbakeført fra årsskiftet 2005. Symmetrisk inntektsutjevning for å redusere omfordelingsvirkningene. Gjennomført.	X			X		
Økt selvstyre krever fjerning av alle øremerkede tilskudd som ikke er et ledd i fristillingsreformene og baserer seg på "pengene følger brukeren"-prinsippet. Det er også behov for en radikal gjennomgang av de lover, forskrifter og regler som staten bruker for å styre kommunene. KRD	Side 48: De øremerkede tilskuddene til kommunene vil bli redusert. Overstyring må reduseres.	Kommet med	Jf side 131: Historisk plan i 2004, fulgt opp for 2005 og 2006. Jf St.prp. nr. 66 (2002-2003): Regjeringen vil øke kommunesektorens andel frie inntekter gjennom en betydelig reduksjon av øremerkede tilskudd. Gjennomført.	X			X		

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
				29	9	31	30	19	20
			TOTALT						
Miljø									
Derfor vil Høyre øke bevilgningene til miljøforskning og utvikling av miljøteknologi. MD	Side 18: Arbeide for at bevilgningene til forskning på teknologiutvikling og nye fornybare energikilder, herunder hydrogen, økes.	Kommet med	Jf side 30: Har økt med 10 mill kr fra 2002 til 2005. Gassnova etablert. Jf St.meld. nr. 25 (2002-2003): Regjeringen vil også styrke forskning for utvikling av miljøvennlig energiteknologi. Jf St.prp. nr. 1 (2004-2005): Olje- og energidepartementet har sett av vel 459 mill. kroner til miljøtiltak i 2005, som er ein auke på 83 mill. kroner frå året før. Denne auken kjem bl.a. av ei sterkt utvida satsing på forskning i skjæringsfeltet mellom energi og miljø, der forskning på hydrogen som energikjelde står sentralt. Utdannings- og forskningsdepartementet aukar sin miljønnsats frå 448,5 mill. kroner i 2004 til 485 mill. kroner i 2005. Denne auken kjem først og fremst frå løyvingar til Noregs forskingsråd (frå 67 til 77 mill. kroner) og til større miljørelaterte avsetjingar til Fondet for forskning og nyskaping. Gjennomført.	X			X		
Legge vekt på kostnadseffektive tiltak som gir mest miljø for pengene. MD	Nei	Ikke kommet med	Ikke gjennomført			X			X
Arbeide aktivt for forpliktende internasjonale miljøavtaler. MD	Side 17: Om Kyoto – skal gjennomføres og mer.	Kommet med	Jf side 28-29: Pådriver for gjennomføring. Jf tilleggsmelding, St.meld. nr 15 (2001-2002). Gjennomført.	X			X		
Og finne en god balanse mellom bruk og vern av naturressursene. MD	Nei	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre mener at Norge bør være en pådriver for forpliktende internasjonale miljøavtaler. MD	Tja, se side 17 om Kyoto-avtalen.	Kommet med	Jf side 28-29: Har vært pådriver, Jf tilleggsmelding, St.meld. nr 15 (2001-2002). Gjennomført.	X			X		
Høyre vil derfor arbeide for å iverksette Kyoto-avtalen så raskt som mulig. MD	Side 17: Samarbeidsregjeringen vil fremskynde etableringen av et nasjonalt kvotesystem og ikke vente til Kyoto-protokollens forpliktelsesperiode.	Kommet med	Jf side 29: Kvotesystem for klimagasser fra 2005 (er dette før avtalen?), jf St.meld. nr. 15 (2001-2002). Gjennomført.	X			X		

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
Høyre vil øke engasjementet gjennom avtaler, direkte prosjekter, støtte til mer miljøvennlig næringsvirksomhet og oppbygging av miljøfaglig kompetanse og interesse i Russland. UD	Side 10: Samarbeidsregjeringen vil bygge videre på et godt naboskap med Russland, og vil aktivt bistå landets bestrebelser på å [...] forbedre miljøet [...].	Vagt i Sem, men Kommet med	Jf side 15: Nordområdemeldingen tar opp problemene for det sårbare miljøet i nord. Jf St.meld. nr. 30 (2004-2005): Norge har investert nærmere 3 milliarder kroner i samarbeidet med Russland i nord. Dette har resultert i et bredt samarbeid og gjensidig åpenhet og tillit. [...] fra norsk side bidrar med store midler til modernisering av smelteverket i Nikel på Kola. Delvis gjennomført.	X				X	
Norge må arbeide for å engasjere EU sterkere i miljø- og atomsikkerhetsarbeidet. MD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
I tillegg til å fortsette satsningen på å utvikle alternative energikilder, vil Høyre øke den offentlige forskningsinnsatsen knyttet til bruk av naturgass. MD	Side 19: Bevilgningen via Norges forskningsråd til energiforskning økes med 100 mill.kr. over 2 år. Forskningsprogrammene skal blant annet omfatte renseteknologi, energieffektivitet og kommersiell anvendelse av CO ₂ .	Kommet med	Jf side 34: 210 mill kr til FoU på gasskraftverk med CO ₂ -håndtering. Jf St.prp. nr. 1 (2004-2005). Gjennomført.	X			X		
Derfor vil Høyre øke bevilgningene til miljøforskning og utvikling av miljøteknologi, legge vekt på kostnadseffektive tiltak som gir mest miljø for pengene, arbeide aktivt for forpliktende internasjonale miljøavtaler og finne en god balanse mellom bruk og vern av naturressursene. MD	Side 17: Skal legge frem en tilleggs melding som skal legge opp til en mer offensiv klimapolitikk.	Kommet med	Jf side 28: Tilleggs melding til Klimameldingen, jf St.meld. Nr. 15 (2001-2002). Delvis gjennomført.	X				X	
Gjennom en kombinasjon av miljøkrav og økte bevilgninger til forskning vil Høyre stimulere norske bedrifter til å ligge i forkant internasjonalt. I tillegg må reguleringer og avgifter som virker hemmende i forhold til miljøvennlig teknologi fjernes. MD	Nei.	Ikke kommet med	Om reguleringer og avgifter: Ikke funnet. Ikke gjennomført			X			X

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
				X			X		
Høyre mener at skatte- og avgiftssystemet må utformes slik at det lønner seg å opptre miljøvennlig. Høyre vil ta i bruk kvotehandel som miljøpolitisk virkemiddel både nasjonalt og internasjonalt for å redusere klimagassutslippene. For en del utslipp vil fortsatt konsesjonsbehandling med utslippstillatelser være nødvendig. MD	Se side 17 om Kyoto.	Kommet med	Jf side 28: CO2-avgift og kvotesystem. Jf St.meld. nr. 15 (2001-2002). Gjennomført.	X			X		
Høyre vil være forsiktig med inngrep i den private eiendomsrett som reduserer grunneiernes bruksrett. Der hvor det offentlige griper inn med vernevedtak, mener Høyre at grunneierne må sikres full erstatning for redusert bruksverdi. MD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil bevare allemannsretten til fri ferdsel i utmark og sikre adgangen til naturområdene. MD	Side 21: Kartlegge utviklingen og sikre allemannsretten og allmennhetens adgang til naturområder og strandsonen.	Kommet med	Jf side 42: Direktorat for naturforvaltning med håndbøker. Flere kommuner har fjernet ulovlige stengsler. Videreføring av strandsoneprojektet. Delvis gjennomført.	X				X	
Høyre ønsker ikke ytterligere innstramning i kommunenes muligheter til å gi dispensasjon fra byggeforbudet. MD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Å sikre det biologiske mangfoldet må prioriteres i arbeidet med Lokal Agenda 21. MD	Side 20: Dette krever vern av truede arter og en arealbruk som tar hensyn til det biologiske mangfoldet.	Vagt i Sem (delvis kommet med)	Jf side 27: Handlingsplan for bærekraftig utvikling (del av Nasjonalbudsjettet 2004). Blant annet etablert et forum for Lokal Agenda 21 med fokus på forholdet mellom Nasjonal Agenda 21 og lokale tiltak. Delvis gjennomført.		X			X	
Høyre mener derfor at det er viktig for Norge å støtte EUs arbeid med å etablere nasjonale utslippskrav. MD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
I tillegg må det bevilges tilstrekkelige midler til oppryddingstiltak og kalking av sure vassdrag i Norge. MD	Side 21: Forsterke innsatsen for å rydde opp i gamle miljøsynder.	Kommet med	Jf side 41: Redusere tungmetallavrenning i nedlagte gruver. Jf St.prp. nr. 1 (2006-2007). Forurensningsloven er gjeldende for havnemiljø. Økning fra 22,5 til 65 mill kr. Jf St.prp. nr. 1 (2004-2005). Delvis gjennomført.	X				X	
I tillegg til internasjonalt samarbeid om å begrense tilførselen fra langtransporterte forurensningskilder må det gjennom avgiftssystemet og offentlig innkjøpspolitikk stimuleres til redusert bruk av skadelige kjemikalier. MD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 27: Kjemikalier innen 2020 skal produseres og brukes på en slik måte at skadevirkningene for helse og miljø blir minimalisert. Baselkonvensjonen følges opp (Jf for eksempel st.prp. Nr. 1 (2002-2003), miljødep.). Delvis gjennomført.			X		X	

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
Med økt aktivitet i Norskehavet og i Barentshavet mener Høyre det er nødvendig å styrke både miljøkompetansen og oljevernberedskapen i Nord-Norge. FKD	Side 20: Styrke kyst- og oljevernberedskapen i Nord.	Kommet med	Jf side 107: Samarbeid med Russland om sjøsikkerhet og oljevernberedskap. Nord-Norge er prioritert. Jf St.meld. nr. 14, På den sikre siden – sjøsikkerhet og oljevernberedskap. Delvis gjennomført.	X				X	
Høyre vil prioritere arbeidet med å rydde opp i gamle miljøsynder. [...] Det bør derfor etableres et eget oppryddingsfond i et samarbeid mellom myndighetene og næringslivet for å fjerne miljøgiftene fra naturen eller begrense skadevirkningene. MD	<i>Ikke et oppryddingsfond.</i>	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
For å sikre at begge hensyn ivaretas, mener Høyre det er nødvendig med en ny og helhetlig gjennomgang av rovdyrpolitikken. MD	Side 20: Legge fram en stortingsmelding om rovdyrforvaltningen. (Både levedyktige rovdyrstammer og utmarksressurser)	Kommet med	Jf side 40: Melding lagt fram, med forlik i Stortinget. Jf St.meld. nr. 15 (2003-2004), Rovvilt i norsk natur. Gjennomført.	X			X		
Høyre vil styrke innsatsen for å bevare de ville laksebestandene gjennom å opprette nasjonale laksevassdrag og fjorder. MD	Side 20: Verne om villaksen. En samarbeidsregjering slutter seg til prinsippene om Nasjonale laksevassdrag og Nasjonale laksefjorder som viktige bidrag til en langsiktig bevaring av villaksen.	Kommet med	Jf side 40: St.prp.nr 79 (01-02) er vedtatt i Stortinget. Om opprettelse av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder. Gjennomført.	X			X		
Høyre vil arbeide for en bevisst offentlig innkjøpspolitikk, avgiftsfritak for gjenvinnbare varer, samt avgifter og andre virkemidler som stimulerer til redusert avfallsmengde. Høyre vil arbeide for at forbrukere, bedrifter og offentlig virksomhet betaler renovasjonsavgift etter hvor mye avfall de leverer og/eller hvordan dette er sortert. MD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre ønsker primært positive tiltak, som avgiftslettelse, stimulering til investeringer i miljøvennlig teknologi og panteordninger for å oppmuntre folk til å handle miljøvennlig og redusere utslippene. MD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
For å redusere utslippene og redusere rushtidsproblemene i de store byene vil Høyre øke satsingen på kollektivtransport. SAMF	Side 41: Samarbeidsregjeringen vil satse på bedre kollektivtrafikk, spesielt i storbyene.	Kommet med	Jf side 104 og side 110: Se St.meld.nr 26 (01-02) om Bedre kollektivtransport. Gjennomført.	X			X		

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
Høyre vil også stimulere bruken av transportmidler med liten eller ingen forurensning som el-biler og gassdrevne ferger, busser og biler. MD	Side 41: Stimulere til overgang til 0-utslippsbiler, bl.a. elektriske biler, hydrogenbiler og lignende.	Kommet med	Jf side 109: Tredobling av satsingen. Diverse tiltak for å fremme elbiler. Hydrogenutvalg (jf NOU 2004: 11 Hydrogen som fremtidens energibærer). Norge har innført gratis offentlig parkering, fritak for bomavgift, fritak for engangs- og årsavgift, redusert avgiftsgrunnlag ved bruk av elbil som firmabil og innføring av nullsats (merverdiavgift) for elbiler. Som en prøveordning har elbiler siden sommeren 2003 hatt mulighet til å benytte kollektivfelt i Oslo og Akershus. Gjennomført.	X			X		
Høyre vil dessuten øke forskningsinnsatsen på hydrogen som miljøvennlig energikilde for bl.a. transportsektoren. MD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 109: Egen ekspertgruppe for bruk av hydrogen i transportsektoren. Jf st.prp. nr. 1 (2003-2004). Delvis gjennomført.			X		X	
Høyre mener at hensynet til kommende generasjoners naturopplevelser tilsier en restriktiv holdning til videre vassdragsutbygging, og at vi lar de aller fleste vassdrag som står igjen forbli urørt. Det bør i stedet satses på modernisering og oppgradering av eksisterende kraftverk og kraftoverføringsnettet. OED	Side 18: Hensynet til kommende generasjoners naturopplevelser tilsier en restriktiv holdning til videre vassdragsutbygging, og at vi lar de aller fleste vassdrag som står igjen forbli urørt.	Kommet med	Jf side 31: Flere nye vassdrag har blitt vernet. Sauda-utbyggingen er vedtatt. Jf supplering av verneplan for vassdrag, st.prp.nr. 75. Gjennomført.	X			X		
Høyre vil derfor åpne for innenlandsk bruk av naturgass til bl.a. kraftproduksjon for å erstatte mer forurensende energikilder. OED	Side 18: Naturgass kan brukes på en miljøvennlig måte både som energikilde, som råstoff til industrien og i transportsektoren. Det er således behov for en satsning på distribusjon og bruk av naturgass innenlands.	Kommet med	Jf side 31: Egen stortingsmelding om økt bruk av naturgass. Jf St.meld. nr. 9 (2002-2003) Om innenlands bruk av naturgass mv. Gjennomført.	X			X		
Gasskraftverk må betale for sine klimagassutslipp gjennom å kjøpe utslippkvoter når det nasjonale og internasjonale kvotesystemet er på plass. OED	Side 19: Samarbeidsregjeringen legger til grunn Stortingets vedtak i Innst. S. nr. 122 (1999-2000) om at det ikke skal stilles strengere utslippskrav for klimagasser enn det som er vanlig for gasskraftprodusenter i andre EØS-land.	Ikke kommet med	Jf side 32: St.meld. nr. 9 (2002-2003). Ikke gjennomført.			X			X

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
Høyre vil derfor øke bevilgningene til forskning og stimulere til ENØK og økt energieffektivitet. MD	Nei.	Ikke kommet med	Jf st.meld. nr. 54 (2000-2001) og St.meld. nr. 15 (2001-2002) Tilleggsmelding til St.meld. nr. 54 (2000-2001) Norsk klimapolitikk. ENOVA – istedenfor ENØK. Gjennomført.			X	X		
For Høyre er det en forutsetning at forskning, industriell aktivitet, gruvedrift og reiselivsnæring foregår på en miljøvennlig og mest mulig skånsom måte. Næringene skal drives på en økonomisk sunn basis uten driftstilskudd fra staten. Under disse forutsetningene går Høyre inn for å gjøre driften ved Svea Nord permanent. Høyre mener at det ikke må åpnes for nye områder for kullgruvedrift som krever etablering av ny infrastruktur. MD	Side 21: Legge vekt på miljøhensynene når kulldriftens framtid på Svalbard skal vurderes.	Delvis kommet med	Jf side 41: Videre drift i Svea, men skal ikke gå utover villmarkspregede områder. Vern av biologisk produktive områder (Reindalen). Jf St.prp. nr. 2 (2001-2002) Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S og Svea Nord-prosjektet. Delvis gjennomført.		X			X	
			TOTALT	17	2	14	13	9	11
Kultur									
Høyre mener det er viktig å støtte våre bærende nasjonale kulturinstitusjoner. KKD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre ønsker at det offentlige også bidrar til at nyskapende kunst og kultur får gode arbeidsvilkår. KKD	Side 25: Nye kunst- og kulturformer må ha de samme mulighetene for støtte som tradisjonelle kulturelle uttrykk.	Kommet med	Jf side 54: Fra garantiinntekt til arbeidsstipend, gradvis overgang. Jf Kulturmeldinga 48 (2002-2003). Delvis gjennomført.	X				X	
Høyre vil opprettholde offentlig støtte til frivillige organisasjoner innen kulturen. Støtten fra det offentlige må komme som et supplement til, og motivere til, eget inntektsarbeid. KKD	Side 26: For samarbeidsregjeringen er det viktig at de frivillige organisasjonene gis gode og stabile økonomiske betingelser.	Delvis kommet med	Jf side 58: Endring av tippeskakel. Momskompensasjon. Jf Ot.prp. nr. 44 (2002-2003): fordeles det samlede overskuddet fra Norsk Tippings spill fra 1. januar 2005 likt mellom idrett- og kulturformål. Delvis gjennomført.		X			X	
I tråd med dette vil Høyre endre Norsk Språkråds formålsparagraf om å "støtte opp om utviklingstendenser som på lengre sikt fører målformene sammen". KKD	Nei.	Ikke kommet med	Jf Ot.prp. nr. 95 (2001-2002): Den sovende paragrafen oppheves. Gjennomført.			X	X		
Høyre vil la bibliotekene spille en sentral kulturpolitisk rolle. For å ta i bruk nye medier bør bibliotekene kunne innkreve egenandel til dekning av utgifter til kostbare nye tilbud. Boklån skal fortsatt være gratis. KKD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
Høyre vil at staten eller den som krever utgraving og undersøkelser av kulturminner, påtar seg kostnadene ved dette. MD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre mener at eiere av kulturminner som får bruksverdien redusert som følge av vern bør bli økonomisk kompensert for dette. MD	Nei.	Ikke kommet med	Jf St.meld.nr. 16 (2004-2005) Leve med kulturminner. Kun ved arkeologiske arbeider. Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil derfor gi mulighet for fradrag i skattbar inntekt for private gaver til kulturinstitusjoner, idretten og øvrige organisasjoner. KKD	Side 26: [S]e på ulike muligheter for skattefradrag for næringslivet ved kunstkjøp og sponing av kulturaktiviteter.	Delvis kommet med	Jf side 56: Innkjøpsordning for <i>fonogrammer</i> er styrket, jf kulturbudsjettet 2004. Ikke gjennomført.		X				X
For å styrke arbeidet med bevaring av kulturminner, vil Høyre opprette et kulturminnefond i samarbeid mellom privat og offentlig kapital. MD	Side 26: Opprette kulturminnefond som bygger på et samarbeid mellom privat og offentlig kapital for å styrke arbeidet med bevaring av kulturminner.	Kommet med	Jf side 56: Dobling av fondet fra 200 mill til 400 mill kr. Dannet ved revidert nasjonalbudsjett 2002. Delvis gjennomført (ikke privat).	X				X	
I tråd med samfunnsutviklingen bør det arbeides for å skape flere store fondsbaserte bidragsytere til kulturlivet enn Norsk Kulturfond. Disse kan være etablert og drevet i kombinasjon med private interesser. KKD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført (ikke privat).			X			X
I prioritering av midlene til anlegg vil Høyre legge vekt på lik tilgang til idrettsanlegg over hele landet. KKD	Side 25: Samarbeidsregjeringen vil legge til rette slik at både breddeidretten og toppidretten skal ha gode vilkår.	Delvis kommet med	Jf side 56: Tilskuddene er styrket, til Norges idrettsforbund og Olympisk komitè, jf st.prp. Nr. 1 for Kultur- og kirke departementet for hele perioden. Gjennomført.		X		X		
NRK må derfor sikres en forsvarlig finansiering for å ivareta disse interesser og hensynet til å opprettholde en bred og uavhengig programprofil. KKD	Side 25: NRK har som statseid og reklamefri kringkaster et særlig ansvar for et variert programtilbud. NRK bør fortsatt ha lisens som sin dominerende inntektskilde, men andre inntektskilder bør vurderes for å møte nye utfordringer.	Kommet med	Jf side 55: Presisering og utdyping av NRKs allmennkringkasteroppdrag. De økonomiske rammevilkårene er styrket: I budsjettet for 2003 ble NRK tatt inn i momssystemet med full fradragsrett på inngående mva og 12 % mva på kringkastingsavgiften. NRKs økonomiske rammevilkår ble styrket med ca. 4 %. Fra 2004 ble mva på lisensen redusert til 7 %. Jf st.prp. nr. 1 for Kultur- og kirke departementet. Gjennomført.	X			X		

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
					X			X	
Den rivende utviklingen innen informasjonsteknologi gjør at lisensfinansiering i fremtiden ikke nødvendigvis vil være best egnet eller den enerådende finansieringskilde for NRK. Derfor mener Høyre det er naturlig å utrede privat medeierskap i NRK. KKD	Tja, side 25: NRK bør fortsatt ha lisens som sin dominerende inntektskilde, men andre inntektskilder bør vurderes for å møte nye utfordringer.	Delvis kommet med	Jf side 55: Mva på lisens ble redusert til 7 %, jf St.prp. Nr. 1 (2004-2005). Delvis gjennomført.		X			X	
Høyre mener at Eierskapstilsynet bør nedlegges. Oppgaven med å sørge for konkurranse i mediesektoren overlates til Konkurransetilsynet. KKD	Side 25: For å sikre mangfold og konkurranse i mediene vil Samarbeidsregjeringen arbeide for størst mulig etableringsfrihet i medienæringen. Overvåkingen av konkurransen i medienæringen overlates til Konkurransetilsynet.	Kommet med	Jf side 56: Medietilsynet er nytt tilsyn fra jan 2005. Konkurransetilsynet ansvar også for medienæringen. St.meld. nr. 17 (2002-2003) «Om statlige tilsyn ». Gjennomført.	X			X		
Høyre mener at pressestøtten bør fjernes. KKD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført (s 56)			X			X
Høyre vil opprettholde retten til å gå til privat straffesak ved injurier. JPD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
For å sikre ytringsfrihetens kår i Norge, vil Høyre at Grunnlovens vern av ytringsfrihet må presiseres ved å innføre et eksplisitt vern av møte- og demonstrasjonsfriheten. Høyre vil gi ytringsfriheten i de nye mediene og kommunikasjonskanalene det samme vern og den samme begrensning som gjelder i samfunnet for øvrig. JPD	Nei.	Ikke kommet med	Delvis gjennomført, jf st.meld. nr. 26 (2003-2004).			X		X	
Høyre vil oppheve forbudet mot politisk reklame i fjernsynet. JPD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Reformarbeidet med overføring av større ansvar til kirkelige organer bør fortsette. Høyre mener at reformarbeidet bør føre til at skille mellom kirke og stat. KKD	Side 27: Når Bakkevig-utvalgets innstilling foreligger i 2002, er det naturlig at hele forholdet mellom kirke og stat tas opp til bred gjennomgang.	Kommet med	Jf side 59: Utvalg oppnevnt for å utrede forholdet mellom stat og kirke, jf. St.prp. Nr. 1 (2003-2004). Skal avslutte arbeidet i 2005 (ikke klart innen regjeringsperioden). Delvis gjennomført.	X				X	
			TOTALT	5	4	10	4	6	9
Kriminalitet									
Høyre mener derfor at det offentlige må redusere antall lover og forskrifter, og forenkle resterende lovverk. NHD	Side 32: Gjenoppta et enklere Norge	Delvis kommet med	Jf side 74: Forenkling av regelverk. Jf Et enklere Norge, Tiltaksplan 2004-2005 med resultatrapport for 2003-2004 (rapport fra nhd). Delvis gjennomført.		X			X	

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
Høyre vil derfor bruke de muligheter som ligger i Schengen-avtalen for å effektivisere etterforskning og pågripelse av forbrytere på tvers av landegrensene. JPD	Nei – ikke eksplisitt.	Ikke kommet med	Jf side 14: Skal delta i nytt grensekontrollbyrå. Aktivt med i diskusjon rundt anvendelse, gjennomføring og videreutvikling av regelverket i Fellesorganet. Delvis gjennomført.			X		X	
Høyre vil derfor styrke ettervernet, blant annet gjennom økt støtte til Kriminalomsorg i Frihet. JPD	Side 51: Samarbeidsregjeringen vil styrke rehabilitering gjennom opplæring i fengslene og ved ettervern, bl.a. i samarbeid med frivillige organisasjoner.	Kommet med	Jf side 140: Økte bevilgninger til kriminalomsorgen, jf for eksempel st.prp. Nr. 1 (2002-2003). Delvis gjennomført.	X				X	
Høyre ønsker individuelt tilpassede soningsopplegg, med vekt på utdanning og annen kvalifisering til et arbeidsliv utenfor fengselet. JPD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 141: Spesielt rettet mot rusmisbrukere. Jf Narkotikaprogram med domstolskontroll (ND), prøveprosjekter (Jf Lov av 17.6.2005 nr. 92 om endringer i straffeloven åpner for at domstolene i en prøveperiode kan sette som vilkår i en betinget dom, at domfelte gjennomfører et narkotikaprogram). Delvis gjennomført.			X		X	
Høyre vil ha økt bruk av kontraktsoning hvor den innsatte forplikter seg til ikke å bruke narkotika, mot tidligere løslatelse. Høyre vil ha økt kontroll av de innsatte, og vil gi fengslene muligheter til å undersøke besøkende for å stoppe innførselskanalen. JPD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Saker som vedrører vold mot barn skal være prioritert av politiet og gis en hurtig domstolsbehandling, slik at barna slipper den belastning det er at saker drar ut over flere år. JPD	Side 50: Bekjempe vold mot eldre, barn og kvinner.	Delvis kommet med	Jf side 136: Treårig handlingsplan, ”Vold i nære relasjoner” (jf Justis- og politidepartementet). Gjennomført.		X		X		
Høyre mener at både ungdom og barn under den kriminelle lavalder må møtes raskt med reaksjoner dersom de begår straffbare handlinger, selv for mindre alvorlige forbrytelser. Nye og ulike reaksjonsformer bør innføres. JPD	Side 50: Barn og ungdom som er på vei inn i kriminalitet, må møtes med en rask reaksjon, og det må bli bedre samarbeid mellom ulike instanser for å stanse en mulig kriminell løpebane i starten.	Kommet med	Jf side 143: Dagskonferanser i politidistriktene. SNU-prosjektene. Sammen mot barne- og ungdomskriminalitet (2005-2008), jf Justis- og politidepartementet. Delvis gjennomført.	X				X	

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
						X			X
Høyre mener at barnevernsloven må endres til også å kunne anvende tvang overfor personer under den kriminelle lavalder for å beskytte samfunnet mot kriminelle unge. Som en del av disse reaksjonsformene vil Høyre forslå å etablere lovhjemmel for å benytte elektronisk husarrest og samfunnstjeneste som reaksjon på kriminell adferd for barn under den kriminelle lavalder. JPD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil arbeide for obligatorisk bruk av konfliktråd overfor barn og unge, og i større grad enn i dag pålegge dem å reparere den skade de har gjort ved hærverk og tagging. JPD	Side 50: Samarbeidsregjeringen vil styrke konfliktrådsordningen. Denne tydeliggjør den enkeltes ansvar for sine handlinger, og er spesielt viktig for unge/førstegangs lovbrutere.	Kommet med	Jf side 135: Politiets bekymringssamtale er lovfestet. Mekling i konfliktråd er fremmet for domstolene. Jf Ot.prp. nr. 106 (2001-2002). Gjennomført.	X			X		
Høyre vil videre forsterke foreldrenes økonomiske ansvar for skadeverk og kriminalitet utført av barn og unge. JPD	Side 50: Unge lovbrutere må i større grad gjøre opp for seg, og foreldrenes økonomiske ansvar må klargjøres.	Kommet med	Ikke gjennomført.	X					X
Politi og tollvesen må få tilstrekkelige ressurser til å møte utfordringene fra narkotikakriminaliteten. JPD	Tja side 51: Samarbeidsregjeringen vil sikre politiet økte driftsmidler, slik at politiet har ressurser å sette inn i pressituasjoner.	Delvis kommet med	Jf side 143: Politireformens første fase er gjennomført med betydelig styrking av driftsbudsjetter. Jf Statsbudsjettet 2005. Delvis gjennomført.		X			X	
Høyre avviser enhver form for liberalisering av bruk og omsetning av narkotika. JPD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke eksplisitt.			X			X
Skolemiljøet skal være rusfritt. Høyre vil styrke kampen mot bruk av rusmidler på skolen og i ungdomsmiljø for øvrig. JPD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Det må reageres allerede ved første lovbrudd. JPD	Side 51: Samarbeidsregjeringen vil tilføre politiet ressurser til å bekjempe hverdagskriminalitet og mindre forbrytelser. Å sette grenser for akseptabel adferd i en tidlig fase, kan bidra til å stanse en kriminell løpebane alt i starten.	Kommet med	Jf side 143: Dagskonferanser i politidistriktene. SNU-prosjektene. Sammen mot barne- og ungdomskriminalitet (2005-2008), jf Justis- og politidepartementet. Delvis gjennomført.	X				X	
Ingen sak med kjent gjerningsmann skal henlegges. JPD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
Høyre vil fjerne flaskehalsen hos politi, påtalemyndigheter, domstoler og i kriminalomsorgen for å redusere tiden mellom anmeldelse, pågrepelse, dom og soning. JPD	Side 51: Samarbeidsregjeringen vil styrke bemanningen og fjerne flaskehalsen hos politi, påtalemyndighet, domstoler og i kriminalomsorgen for å redusere tiden mellom anmeldelse, pågrepelse, dom og soning.	Kommet med	Jf side 141: Ot.prp.nr 66 (01-02) om hurtigere saksbehandling. Delvis gjennomført.	X				X	
For å få en høyere oppklaringsrate vil Høyre gi adgang for domstolene til å gi straffenedsettelse for tilståelse. Høyre vil også gi adgang til å gi straffenedsettelse for vitenprov i andre saker enn den vedkommende er tiltalt i. JPD	Nei.	Ikke kommet med	Jf https://web.retriever-info.com/services/archive.html?method=displayDocument&documentId=055004200407120114&serviceId=2 . Delvis gjennomført.			X		X	
Høyre vil ta initiativ til en samlet gjennomgang av strafferammene for å få en bred vurdering av alvor og straffenivå for de forskjellige forbrytelsene. JPD	Side 50: Samarbeidsregjeringen vil gjennomgå straffenivået i ulike typer saker for å få bedre samsvar mellom forbrytelse og straffenivå.	Kommet med	Jf side 140: Straffeskjerpelse, ny og moderne straffelov. Jf Ot.prp. nr. 109 (2001-2002) + nr 62 (2002-2003). Gjennomført.	X			X		
For de forbrytelser som kan møtes med samfunnstjeneste, mener Høyre at brudd på vilkårene skal medføre omgjøring til soning i fengsel. JPD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil avskaffe automatikken i prøveløslatelse. Brudd på prøvetidvilkår skal gi full soning for gamle forhold, i tillegg til ny utmålt straff. JPD	Nei.	Ikke kommet med	Sendt på høring september 2005, jf Justit og politidepartementet. Ikke gjennomført.			X			X
Høyre mener at forbrytelser med en strafferamme på mer enn 3 måneder begått av personer som ikke er norske statsborgere, bør medføre utvisning, med mindre særlige forhold taler mot det. JPD	Nei.	Ikke kommet med	Endring til straff på 6 måneder eller mer, jf ot.prp. Nr. 51 (2003-2004). Delvis gjennomført.			X		X	
Høyre vil innføre minstestrafte ved gjentatt pådømmelse av grove vinningsforbrytelser. Ved pådømmelse av flere straffbare forhold samtidig, må den utmålte straff kunne økes til mer enn 1,5 ganger maksimalstraffen, slik regelen er i dag. JPD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 140: Gjengangerkriminalitet gir straffeskjerpelse. Se Ot.prp.nr 62 (02-03): strafferammen skjerpes med inntil det dobbelte dersom en tidligere domfelt person på ny begår en straffbar handling av samme art som han tidligere er domfelt for. Delvis gjennomført.			X		X	
Norsk varetektsordning skal være i samsvar med internasjonale konvensjoner. JPD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke eksplisitt.			X			X

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
						X		X	
Høyre mener at politiet bør ha en desentralisert struktur med vekt på lokale politistasjoner, slik at den enkelte politimann blir kjent i og med nærmiljøet. JPD	Nei.	Ikke kommet med	Opprettholdt, jf Politireformen. Delvis gjennomført.			X		X	
For å ha et politi som har kunnskap om alle slags miljøer i et flerkulturelt samfunn, vil Høyre støtte en aktiv rekruttering av kvalifiserte søkere med innvandrerbakgrunn til politihøgskolene. JPD	Side 50: Samarbeidsregjeringen vil arbeide aktivt mot rasisme og rasistisk motivert vold, mot diskriminering og fremmedfiendtlighet. Politiet bør rekruttere flere med innvandrerbakgrunn.	Kommet med	Jf side 138: Handlingsplan mot rasisme og diskriminering, juli 2002. Aktivt arbeid for rekruttering av personer med minoritetsbakgrunn i politiet. Jf Barne og likestillingsdepartementet. Gjennomført.	X			X		
Høyre er motstander av å pålegge politiet arbeid som ikke har noe med kriminalitetsbekjempelse å gjøre, og vil fjerne oppgaver som kontroll av båtregistrering og butikkens åpningstider eller areal. JPD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil frita polititjenestemennene for oppgaver som politiet strengt tatt ikke behøver å gjøre. Slike oppgaver omfatter blant annet fangetransport, arrestforvaring, kontortjenester og vaktoppgaver. I tillegg er det nødvendig med mer kontorpersonell til administrative oppgaver for å frigjøre politifaglig kapasitet. JPD	Side 51: Det er viktig å frita politiet fra oppgaver som andre kan gjøre slik som fangetransport, arrestforvaring, kontortjenester og vaktoppgaver.	Kommet med	Jf side 143: Prøveprosjekter med at private aktører eller kriminalomsorgen tar seg av fangetransport. Jf St.meld. Nr. 42 (2004-2005). Delvis gjennomført.	X				X	
Høyre vil derfor at det skal opprettes sentrale institusjoner hvor spesielt krevende og potensielt farlige sinnslidende kan få kvalifisert behandling av høyt kompetente spesialister. JPD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
			TOTALT	9	3	16	4	13	11
Utdanning									
Høyre ønsker å styrke rådgivningstjenestene. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke eksplisitt.			X			X
For å styrke det faglige innholdet i skolen, vil Høyre øke antallet undervisningstimer på småskoletrinnet. UFD	Side 29: Samarbeidsregjeringen vil styrke opplæringen ved at timetallet på barnetrinnet/ mellomtrinnet økes, og ved at den enkelte skole gis større frihet til å benytte	Kommet med	Jf side 63: Utvidet timetallet med 3+5+4 timer på barnetrinnet. 25 % skal disponeres ut fra lokale forutsetninger. Jf St.meld. nr. 30 (2003-2004): Høsten 2002 ble timetallet på 1.-4. trinn økt med i alt tre uketimer for å bedre opplæringen i grunnskolen med spesiell vekt på å styrke elevenes lese og skriveferdigheter.	X			X		

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
	timetallsressursen.		Gjennomført.						
For å sikre at alle elever tilegner seg grunnleggende ferdigheter, vil Høyre innføre rutinemessige tester av elevenes lese-, skrive-, og regneferdigheter. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 63: Det er innført nasjonale prøver [...] Jf St.meld. nr. 30 (2003-2004): Som en del av dette systemet vil det gjennomføres nasjonale prøver i sentrale fag og opprettes et nettsted (skoleporten.no). De første nasjonale prøvene gjennomføres våren 2004. Gjennomført			X	X		
Ved avslutning av grunnskolen skal det avholdes skriftlig eksamen i norsk, engelsk og matematikk. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil sette nasjonale faglige mål for hva en elev skal ha gjennomgått på de enkelte skoletrinn. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 63: Departementet introduserer fem grunnleggende ferdigheter (muntlig, lese, skriftlig, regne og digitale verktøy), jf St.meld. nr. 30 (2003-2004). Gjennomført.			X	X		
For å kunne vurdere og sammenligne skolenes faglige nivå vil Høyre innføre nasjonale normerte prøver fra mellomtrinnet. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 63: Det er innført nasjonale prøver [...], jf St.meld. nr. 30 (2003-2004). Gjennomført.			X	X		
Barna forventer at de skal få lære å lese og skrive når de begynner på skolen. Disse forventningene ønsker Høyre at skolen skal innfri. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 63: Lese- og skriveopplæring skal starte i 1.klasse. Jf St.meld. nr. 30. Gjennomført.			X	X		
Høyre vil beholde karakterer som evalueringsform i ungdomsskolen og den videregående skolen. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Jf St.meld. nr. 30 (2003-2004). Gjennomført.			X	X		
For å gi elevene større utfordringer, bør elevene få mer tilpasset undervisning. De må og få anledning til faglig fordypning etter evner og interesser i enkeltfag. UFD	Side 28: For å gjøre det lettere å gi elevene på ungdomstrinnet et tilpasset opplæringstilbud, må det åpnes for mer valgfrihet og mulighet til faglig fordypning.	Kommet med	Jf side 61: Skolene har blitt gitt mer fleksibilitet. Jf St.meld. nr. 30 (2003-2004). Gjennomført.	X			X		
Høyre vil utvide ordningen med valgfag i ungdomsskolen. UFD	Tja, jf over.	Delvis kommet med	Ikke gjennomført.		X				X
Karakterer i fremmedspråk og valgfag fra ungdomsskolen skal telle med ved opptak til videregående skole. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 61: 2.fremmedspråk gjøres obligatorisk som et praktisk fag på ungdomstrinnet og vurderingen i faget skal telle med ved opptak til videregående opplæring. Jf St.meld. nr. 30			X	X		

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
			(2003-2004). Gjennomført.						
Høyre vil derfor styrke fremmedspråkopplæringen. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 61, og jf St.meld. nr. 30 (2003-2004). Gjennomført.			X	X		
Derfor må det opprettes flere spesialtilbud og skoler for elever med atferdsproblemer, der de kan få den hjelp og støtte de trenger av kompetent personale. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke funnet.			X			X
Høyre ønsker et todelt Kristendoms- og livssynsfag. Livssynsdelen skal være obligatorisk, mens det gis fritak fra kristendomsdelen. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke funnet. (ikke gjennomført?).			X			X
For å øke valgfriheten og mangfoldet vil Høyre legge til rette for flere grunnkurs. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 68: Færre og bredere yrkesfaglige utdanningsprograma X. Jf St.meld. nr. 30 (2003-2004). Ikke gjennomført.			X			X
For å styrke fagutdanningen vil Høyre at det skal være mulig å konsentrere seg om yrkesfag gjennom å legge større vekt på yrkesrettet teori og praksis etter grunnskolen. UFD	Side 29: Samarbeidsregjeringen vil legge større vekt på yrkesrettet teori og praksis i yrkesfaglig studieretninger. Det må bli større muligheter til å velge alternative løp med mer yrkesorientert utdanning.	Kommet med	Jf side 67: Mulighet for fordypning og praktisering fra første år. Utvikling av kompetanseplattformer. Jf St.meld. Nr. 16 (2001-2002). Delvis gjennomført.	X				X	
Bedriftenes rett til å velge lærling og gjensidig prøvetid for lærlinger må gjeninnføres. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke funnet.			X			X
Samtidig må det etableres flere tilbud som kombinerer teori og yrkesfag. Dette innebærer en todeling av yrkesutdanningen, med en del for dem som ønsker en sterkt yrkesfaglig spesialisering, og en del som er en kombinasjon av yrkesfag og teoretiske fag. UFD	Tja side 29: Samarbeidsregjeringen vil legge større vekt på yrkesrettet teori og praksis i yrkesfaglig studieretninger. Det må bli større muligheter til å velge alternative løp med mer yrkesorientert utdanning.	Delvis kommet med	Jf side 67 + 68: Det gis mulighet for fordypning og praktisering innenfor ønsket lærefag fra første år [...]. Jf St.meld. nr. 30 (2003-2004). Delvis gjennomført.		X			X	
Høyre vil gjøre det mulig å differensiere undervisningen i større grad enn i dag. UFD	Side 29: Samarbeidsregjeringen vil styrke opplæringen ved at timetallet på barnetrinnet/ mellomtrinnet økes, og ved at den enkelte skole gis større frihet til å benytte	Kommet med	Jf side 61: Skoleeier kan disponere inntil 25 % av timetallet for tilpassing til den enkelte elev og til lokale forhold. Jf St.meld. nr. 30 (2003-2004). Gjennomført.	X			X		

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
	timetallsressursen.								
For å sikre et høyt faglig nivå, vil Høyre avholde skriftlig eksamen i alle skriftlige fag og muntlig eksamen i minst et muntlig fag for alle elever. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil gjøre den skriftlige sidemålsundervisningen valgfri. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil arbeide for at det opprettes flere IB-linjer (International Baccalaureate) i Norge. UFD	Side 29: Samarbeidsregjeringen vil utvide IB-tilbudet [...].	Kommet med	Jf side 68: Ikke gjennomført, kun forsøksordninger.	X					X
Høyre vil derfor ha en individuell avlønning av lærerne. UFD	Side 29: Lærerlønnen må bli mer differensiert ut fra kompetanse, ansvar og funksjon.	Kommet med	Jf side 67: Åpnet for, og økt bruk av lokale forhandlinger. Ansvar overført til kommunene. Kilde ikke funnet. Delvis gjennomført.	X				X	
Høyre ønsker at skoleeierne overtar lønnsforhandlingene med lærerne. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 67: Økt bruk av lokale forhandlinger? Jf St.meld. nr. 30 (2003-2004): Ansvar overført til kommunene. Delvis gjennomført.			X		X	
Høyre ønsker å styrke lærerutdanningen blant annet gjennom en tredeling hvor studentene kan spesialisere seg mot småskoletrinnet, mellomtrinnet eller ungdomstrinnet. UFD	Side 29: Samarbeidsregjeringen vil styrke allmennlærerutdanningen bl.a. ved å legge til rette for differensiering av utdanningen.	Kommet med	Jf side 66: Nye rammeplaner for utdanningen. Større muligheter for spesialisering. St.meld. nr. 16 (2001-2002). Delvis gjennomført.	X				X	
For å sikre at lærerne har tilstrekkelig med kunnskaper, vil Høyre kreve at lærere som underviser i teorifag på ungdomstrinnet, har minst ett års faglig fordypning i sine undervisningsfag. UFD	Side 28: Det er et mål at lærere som underviser i teorifag på ungdomstrinnet har minst ett års faglig fordypning (20 vekttall) i sine undervisningsfag.	Kommet med	Jf side 61: Sterkere vekt på spesialisering og faglig fordypning. Stipend. Jf St.meld. nr. 16 (2001-2002) Delvis gjennomført.	X				X	
Opplæring å i avdekke og følge opp lese- og skrivevansker hos de minste barna gjøres obligatorisk. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 64: Obligatorisk begynneropplæring i lesing, skriving og matematikk er gitt større plass i den nye lærerutdanningen. Nye etter- og videreutdanninger. Jf St.meld. nr. 16 (2001-2002). Delvis gjennomført.			X		X	

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
						X			X
I forbindelse med praksisperioder tidlig i lærerutdanningen må studentene få en grundig evaluering av sin egnethet som lærere. På den måten kan uegnede studenter på et tidlig tidspunkt rådes til å avbryte utdanningen. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Elevene må beskyttes mot lærere som ikke er egnet for læreryrket. Høyre vil derfor endre regelverket slik at det blir lettere å ta uegnede lærere ut av undervisningssituasjonen. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke funnet, ikke gjennomført.			X			X
For å sikre at lærerne er faglig oppdatert, vil Høyre satse på systematisk og målrettet etterutdanning og kompetanseutvikling for lærere. UFD	Side 28: Lærere som arbeider på ungdomstrinnet, må få tilbud om både faglig og pedagogisk etterutdanning tilpasser dette skoletrinnets behov.	Kommet med	Jf side 67: Historisk kompetanseløft med finansiering på 2-3 mrd. Iverksatt etter- og videreutdanning. Jf St.meld. nr. 16 (2001-2002). Gjennomført.	X			X		
I videregående skole er det viktig å rekruttere lærere med lektorkompetanse. UFD	Side 29: I videregående skole er det særlig med tiltak for å rekruttere og beholde lektorer med hovedfag.	Kommet med	Jf side 66: Universitetene har utviklet 5-årige integrerte lærerutdanninger. Stipend for videreutdanning. Jf St.meld. nr. 16 (2001-2002). Gjennomført.	X			X		
Høyre vil gi alle elever grunnleggende opplæring i bruk av informasjonsteknologi. Derfor vil vi satse på etterutdanning av lærere og sikre alle elever tilgang til datamaskiner med Internett-tilkobling. UFD	Side 29: Samarbeidsregjeringen vil fortsette satsingen på IKT i grunnskolen og videregående opplæring. Målet er å sikre alle elever tilgang til PC med Internett-tilkobling.	Kommet med	Jf side 64: Etterutdanning i IKT. Program for digital kompetanse 2004-2008? Og jf St.meld. nr. 16 (2001-2002). Delvis gjennomført.	X				X	
Høyre vil fjerne lover og retningslinjer som i dag detaljstyrer skolehverdagen. Det offentlige regelverk skal gi skolene størst mulig grad av frihet til selv å utvikle gode læringsmiljø for sine elever. UFD	Side 28: Den enkelte skole bør få større frihet til å organisere undervisningen, slik at man best mulig når målet om tilpasset opplæring for den enkelte elev.	Kommet med	Jf side 61: Skoleeier gis økt fleksibilitet i organisering og tilrettelegging. Jf St.meld. nr. 16 (2001-2002). Delvis gjennomført.	X				X	
Høyre mener at skolene bør bli selvstyrte økonomiske enheter med egne styrer. Den enkelte skole bør selv ansette personale, bestemme over skolebudsjettene og organisering av undervisningen, fastsette timeplan og godkjenne pedagogiske tiltak. Rektor skal være faglig og administrativ leder ved den enkelte skole. Rektorene bør	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 61: Ot.prp.nr. 67 (2002-2003): større lokal fridom blir fremja i denne proposisjonen. Delvis gjennomført.			X		X	

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
ansettes på åremål. UFD									
Høyre vil samtidig innføre systematisk intern skole- og lærerevaluering. I den videregående skole bør elevene trekkes med i lærerevalueringen. Det opprettes et uavhengig skoletilsyn som får ansvar for den eksterne evalueringen av skolen. Skoletilsynet overtar dette ansvaret fra de statlige utdanningskontorene, som avvikles. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke funnet, ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil at foreldre skal få rett til å velge grunnskole for sine barn. Imidlertid bør barna ha fortrinnsrett til å gå på den nærmeste skolen. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke funnet, ikke gjennomført.			X			X
Karakterene i de enkelte fag fra ungdomsskolen bør tillegges vekt i forhold til hvor relevante de er for den linjen eleven søker på. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil finansiere skolene ved at pengene i større grad følger eleven. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Åpenhet er en forutsetning for at det frie skolevalget skal ha mening. Høyre vil derfor at elever og foreldre skal få informasjon om skolens faglige og pedagogiske profil og nivå. Samtidig skal den enkelte skole offentliggjøre anonymiserte eksamensresultater. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Resultatene ble offentliggjort i 2004 (jf: regjeringen.no/nn/dep/kd) Delvis gjennomført.			X		X	
Friheten til å velge må også gjelde private skoler. Høyre vil endre privatskoleloven slik at alle som ønsker det, og som oppfyller generelle nasjonale krav, får lov til å starte private skoler. [...] For å sikre finansiering vil Høyre likestille offentlige og private skoler økonomisk. UFD	Side 28: Privatskolen må forbedres, med sikte på en forenkling av kriteriene for godkjenning og en langt kortere saksbehandlingstid.	Kommet med	Jf side 62: Ot.prp.nr 33 (2002-03). Ikke finansiering. Delvis gjennomført.	X				X	

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
For elever med særlige behov på grunn av funksjonshemninger, store lærervansker eller atferdsproblemer, må støtten fra det offentlige være større enn for elever uten slike tilbud. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført (se i sammenheng med "Høyre vil finansiere skolene ved at pengene i større grad følger eleven.").			X			X
Høyre vil sikre universiteter og høyskoler som uavhengige institusjoner. De skal ha stor frihet til å bestemme opptakskrav, velge fagsammensetning og bestemme innholdet i undervisningsfagene. UFD	Side 28: Innst. S. nr 337 (2000-2001)	Delvis kommet med	Jf side 70: Har endret loven (kvalitetsreformen). Innst.S.nr. 337 (2000-2001). Havner dette innenfor perioden jeg skal undersøke? Utenfor perioden.		X				X
Universiteter og høyskoler må sikres uavhengighet av politiske myndigheter ved at de blir selvstendige juridiske enheter, med frihet til å velge styresammensetning og organisasjonsmodell. Det må åpnes for private eiere i dagens offentlige utdanningsinstitusjoner. UFD	Side 29: Samarbeidsregjeringen vil legge til grunn at de høyere utdanningsinstitusjoner selv skal kunne fastsette den interne styringsstruktur i sine organisasjoner, og at dette ansvaret skal ligge hos institusjonens styre.	Delvis kommet med	Jf side 70: Kvalitetsreformen, jf Innst.S.nr. 337 (2000-2001). Utenfor perioden.		X				X
Høyre ser på private institusjoner som likeverdige med de offentlige. Høyre ønsker konkurranse mellom institusjonene innen høyere utdanning, og ønsker private tilbud velkommen. UFD	Side 28: jf innstillingen over. Uklart, sjekk Innst. S. nr 337 (2000-2001)	Delvis kommet med	Jf side 70: Likebehandling av statlige og private høyere utdanningsinstitusjoner, ellers jf Innst.S.nr. 337. Utenfor perioden.		X				X
Finansieringsordningene innen høyere utdanning må tilrettelegge for mest mulig like konkurransevilkår mellom private og offentlige institusjoner. Høyre mener at finansieringen skal være tredelt hvor en del skal være fast basisbevilgning; en del skal være aktivitetsbasert hvor institusjonen mottar verdisjekk fra staten for hver student; og en del skal være en separat bevilgning til forskning. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Jf Innst.S.nr. 337: Private høgskular bør ha høve til å konkurrere om dei strategiske budsjettmidlane til forskning. Utenfor perioden.			X			X
Studentene skal fritt kunne velge om de vil utdanne seg i Norge eller i utlandet. Verdisjekken man mottar til en utdanning i Norge, må inngå som en del av et gebyrstipend studenten mottar for å finansiere skolepenger ved en akkreditert institusjon i utlandet. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Jf Innst.S.nr. 337: Side 5, Slår sammen dagens grunnbeløp, butillegg og tillegg for bøker og materiell til ein basisstønad. Utenfor perioden.			X			X

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
Høyre mener at utgangspunktet for dimensjonering av høyere utdanning skal være studentenes valg. Av ressurs hensyn og av hensyn til gjennomføring av praksisdelen innenfor enkelte studier, må likevel institusjonene kunne begrense antallet studenter. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Jf Innst.S.nr. 337, side 3: Dei fire breddeuniversiteta vil få fullmakt til å etablere og leggje ned studium på alle nivå. Utenfor perioden.			X			X
Den norske gradsstrukturen og karaktersystemet bør følge internasjonale standarder. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Jf Innst.S.nr. 337, side 2: Ny gradsstruktur (BA og MA). Utenfor perioden.			X			X
Det er ikke ressurser til flere klassiske universiteter i Norge, men Høyre vil åpne for at institusjoner som tilfredsstillere strenge faglige krav til universitetsutdanning innen visse fag, og som samtidig har en viss faglig bredde, kan gis rett til å bruke betegnelsen universitet. Forutsetningen er at det opprettes et Senter for evaluering og akkreditering som på strengt faglig grunnlag skal godkjenne grader og institusjonsbetegnelser. Dette senteret overtar arbeidsoppgaver fra Norgesnettrådet, som avvikles. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Jf Innst.S.nr. 337, side 3: Departementet meiner at det ikkje er rom for fleire breiddeuniversitet enn dei ein har i dag. Side 4: Noregsnettrådet skal styrkes, men vil komme tilbake med arbeidsdeling og mandat. Utenfor perioden.			X			X
Kostnadsnormen i studiefinansieringen må dekke alle reelle kostnader i studietiden, også i de største byene. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Jf Innst.S.nr. 337, side 5: Økning av utdanningsstøtte. Utenfor perioden.			X			X
Grensen for inntekt ved siden av studiene bør heves. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre mener at institusjonene har et helhetlig ansvar for det totale læringsmiljø. Dette bør kunne få uttrykk ved at den lovfestede ordningen med studentsamskipnader avvikles. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Jf Innst.S.nr. 337, side 2: Studentsamskipnadene skal fortsatt ha ansvar for velferdstilbudet. à X. Utenfor perioden.			X			X
Høyre vil arbeide for en ordning som gjør det mulig å ta med seg den statlige garantien for studielån til ordinære banker. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Jf Innst.S.nr. 337, side 6: Mer fleksibel og moderne tilbakebetaling. Utenfor perioden.			X			X
Høyre mener at studentene selv må få velge om de vil melde flytting fra hjemstedskommunen til kommunen hvor de studerer. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Forskning og publisering skal være fri for politisk innblanding. UFD	Nei.	Ikke kommet med. Jf Innst.S.nr. 110	Jf Innst.S.nr. 110, side 2: Den offentlige styringen av forskningen må innrettes slik at den er tilpasset forskningens egenart og			X			X

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
		(1999-2000)	mangfold. Utenfor perioden.						
Høyre vil derfor arbeide for et klarere skille mellom grunnforskning og anvendt forskning i fordeling av forskningsmidler. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre mener at den samlede forskningsinnsatsen må komme over gjennomsnittet for OECD-landene. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Jf Innst.S.nr, side 1: styrke forskningsinnsatsen slik at Norge i løpet av 5 år kommer opp på gjennomsnittet i OECD-landene. Jf SSB (http://www.ssb.no/aarbok/tab/tab-190.html). Ikke gjennomført.			X			X
For å sikre at de beste kandidatene blir rekruttert til forskning og høyere utdanning, må det tilbys konkurransedyktig lønn. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre ønsker en forsert utbygging av studentboliger. Høyre vil arbeide for økt offentlig støtte til å finansiere bygging av studentboliger. UFD	Side 29: Boligtilbudet for studenter bedres.	Delvis kommet med	Jf side 71: Bevilgning på 628 mill kr. Ny finansieringsordning. Jf NOU 2003: 25 og NOU 2002: 2. Gjennomført.		X		X		
			TOTALT	13	6	40	13	12	34
Samferdsel									
Store avstander i landet, flaskehals i veinettet og lange transportveier til markedene i utlandet gjør det nødvendig å satse på investeringer i veier og havneanlegg. Høyre vil derfor øke bevilgningene til veiinvesteringer betydelig. SAMF	Side 7: Samarbeidsregjeringen vil øke ressursene til veginvesteringer og vedlikehold.	Kommet med	Jf side 105: Betydelig økning i samferdselsinnsatsen veiinvesteringene har hatt en realøkning på 18 %. Jf St.prp. nr. 1 (2004-2005). Delvis gjennomført.	X				X	
Høyre vil også at private kan prosjektere, bygge, vedlikeholde og drive infrastruktur som havner, jernbane og flyplasser. SAMF	Side 40: Full konkurranseeksponering av Vegvesenets, Jernbaneverkets og Kystverkets produksjonsavdelinger.	Delvis kommet med	Jf side 106: Statens vegvesen (Mesta), jf St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2002-2003) Om omdanning av Statens vegvesens produksjonsvirksomhet til statlig aksjeselskap. Varslet konkurranse for jernbanen. Også Kystverket. Delvis gjennomført.		X			X	

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
Høyre vil derfor satse bevisst på kollektivtrafikk i tettbygde strøk, og åpne for at de større byene overtar ansvaret for kollektivtilbudet i sitt område. SAMF	Tja side 42: Samarbeidsregjeringen vil legge frem en egen stortingsmelding om kollektivtransport, hvor det fremmes ulike tiltak for å bedre kapasitet, økt frekvens, mer effektiv organisering og prisreduksjoner. [...] gi storbyområdene nødvendig handlefrihet til mest mulig effektiv samordning og bruk av samferdselsmidler til gode kollektivsystemer i og rundt byene.	Delvis kommet med	Jf side 110: St.meld.nr 26 (01-02) Bedre kollektivtransport. Jf også st.prp. nr. 1 (2004-2005) (Samferdsel): Kollektivtransporten er i budsjettforslaget for 2005 styrket med rundt 1,7mrd. kr i forhold til saldert statsbudsjett for 2001. Delvis gjennomført.		X			X	
Høyre vil redusere den samlede avgiftsbelastningen på kjøretøy. FIN	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 24: Omlegging av bilavgiftene er under utredning, jf for eksempel St.meld. Nr. 29 (2003-2004). Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil derfor fjerne passasjeravgiften på flyreiser. FIN	Side 40: Samarbeidsregjeringen vil som et bidrag fjerne passasjeravgiften.	Kommet med	Jf side 109: Fjernet april 2002. Jf Nasjonalbudsjettet 2002. Gjennomført.	X			X		
Kun i områder der det ikke er grunnlag for kommersiell utbygging av bredbåndstjenester, bør myndighetene stimulere til utbyggingen. NHD	Side 40: I områder hvor det ikke er grunnlag for kommersiell utbygging av bredbåndstjenester, vil myndighetene stimulere utbyggingen.	Kommet med.	Jf side 108: Høykom-programmet jobber med dette. Jf St.meld.nr. 39 (2002-2003) "Breiband for kunnskap og vekst". Gjennomført.	X			X		
Høyre er imot rushtidsavgift. FIN	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
			TOTALT	3	2	2	2	3	2
Fiskeri og landbruk									
I de kommende forhandlingene i Verdens Handelsorganisasjon vil Høyre prioritere en friere verdenshandel med fiskeprodukter. FKD	Side 34: Samarbeidsregjeringen vil prioritere økt frihandel med fiskeprodukter i de kommende WTO-forhandlingene.	Kommet med	Jf side 92: Offensiv satsing på EFTAs frihandelsavtaler. Vanskelig med gjennomslag i WTO, derfor satsing på EFTA, jf St.prp. nr. 1 (2005-2006) FOR BUDSJETTÅRET 2006 Skatte-, avgifts- og tollvedtak. Delvis gjennomført.	X				X	
Høyre mener at enhetskvoter eller andre sammenslåingsordninger bør innføres for alle regulerte fiskerier. FKD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre ønsker å sette av rekrutteringskvoter	Nei.	Ikke kommet	Ikke gjennomført.			X			X

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
slik at unge mennesker får muligheten til å etablere seg. FKD		med							
For å sikre mangfold og en dynamisk utvikling av fiskerinæringen er det viktig at eierskapet til den norske fiskeflåten er spredt. FKD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre mener at deltakerloven må liberaliseres, slik at det i større grad blir anledning for andre enn fiskere å investere i fiskeflåten. FKD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Fiskere med svak lokal markedsstilling må fortsatt sikres mot manglende konkurranse på mottakssiden, for eksempel gjennom en ordning med minstepris. FKD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil i utgangspunktet innføre en full etableringsfrihet i næringen [fiskeri], innenfor de grensene som miljøhensyn setter. Det skal fortsatt stilles krav til kompetanse og dyrehelse. Inntil markedsadgangen til Europa er sikret, kan likevel enkelte produksjonsbegrensninger for laks være nødvendige. FKD	Tja, side 34: Legge til rette for fortsatt vekst.	Ikke kommet med	Jf side 92: Konesjoner, 50 nye i 2003. Se St.meld. Nr. 19 (2004-2005). Delvis gjennomført.			X		X	
Lokale og regionale kystvernplaner må utformes slik at de ikke hindrer utviklingen av havbruksnæringen. FKD	Nei.	Ikke kommet med	Sjekk opp vedtatte kystvernplaner for Nordland og Troms. Se pressemelding: http://www.regjeringen.no/en/archive/Bondeviks-2nd-Government/md/Nyheter-og-pressemeldinger/246605/vern_av_unik_kystnatur_i_nordland.html?id=248417 Delvis gjennomført.			X		X	
Høyre vil ivareta den biologiske kompetansen og grunnlaget for å utnytte de fornybare ressursene i primærnæringene. MD	Side 35: Ressursene må forvaltes på en bærekraftig måte slik at det biologiske grunnlaget og miljøkvaliteter i kulturlandskapet sikres.	Delvis kommet med	Jf side 93: Nasjonalt miljøprogram er etablert. Nasjonal agenda 21, jf Nasjonalbudsjettet 2004. Delvis gjennomført.		X			X	
Høyre vil liberalisere reglene for omsetning av landbrukseiendommer. LMD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil derfor sikre uavhengige produsenter konkurransedyktige rammebetingelser og gjøre konkurranselovgivningen gjeldende for omsetningsleddet. LMD	Side 36: Samtidig må uavhengig aktører sikres rettfærdige rammebetingelser. Sentrale konkurransevilkår må fastsettes av Statens	Kommet med	Jf side 98: For melk skal Konkurransetilsynet overvåke sektoren. Jf Forskrift om prisutjevningsordningen for melk, 04.12.2003. Delvis gjennomført.	X				X	

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
	Landbruksforvaltning eller et annet uavhengig organ.								
De årlige jordbruksforhandlingene avvikles. LMD	Side 7: Videreføre forhandlingsinstituttet, men forenklinger i forhandlingsopplegget vurderes.	Ikke kommet med	Jf side 99: Forenkling av avtalen. Jf Jordbruksforhandlingene 2003 Sluttprotokoll fra forhandlingsmøte 15.05.03. Ikke gjennomført.			X			X
Det må etableres en praktisk og rettferdig markedsordning for melk. LMD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 99: Prisutjevnings-ordningen er gjennomført, jf over. Gjennomført.			X	X		
Høyre vil derfor at de offentlige tilskuddene til jordbruket gjøres mer produktjonsnøytrale bl.a. gjennom arealstøtte. Dette forutsetter en effektivisering av melkeproduksjonen ved bedre tilretteleggelse for samdrift og mer rasjonelle driftsløsninger. LMD	Side 35: Både hensynet til handlingsrommet i landbrukspolitikken og behovet for bedre markedsbalanse nasjonalt tilsier en videre tilpassing til mer produktjonsnøytrale tilskuddsordninger.	Delvis kommet med	Jf side 94: Inntektsfradrag for jordbruket, jf St.prp. nr. 65 (2001-2002) Om jordbruksoppgjøret 2002 – endringer i statsbudsjettet for 2002 m.m. Delvis gjennomført.		X			X	
Profilen på tilskuddsordningene bør endres slik at innsats og initiativ belønnes enten gårdsbruket er stort eller lite. LMD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
For å sikre forbrukerne lave matpriser mener Høyre at importvernet og markedsreguleringen bør nedtrappes. LMD	Tja side 35: Forskjellene i matprisene i forhold til våre naboland bør reduseres.	Delvis kommet med	Jf side 95: Forskjellen er redusert i snitt med 5 %. Kilde ikke funnet. Råvarepris økt. Delvis gjennomført.		X			X	
Det bør være et system for merking av matvarer hvor forbrukerne informeres om hvor varen er produsert og hvilke tilsetningsstoffer den inneholder. LMD	Side 35: Samarbeidsregjeringen vil opprinnelsesmerke matvarer [...]	Delvis kommet med	Jf side 97: Ordning med beskyttelse av opprinnelsesbetingelser er innført. Jf Forskrift for beskyttede betegnelser fra 2002 (Matloven). Gjennomført.		X		X		
For å styrke økonomien i skogbruket vil Høyre selge statens produktive skogeiendommer. LMD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil innføre nye regler for opprydding etter skipsforlis, slik at miljøkatastrofer unngås. FKD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
			TOTALT	2	4	13	2	7	10
Helse									
Høyre vil gi pasienten lovfestede rettigheter til nødvendig helsehjelp. HD	Side 43: Lovfeste pasientenes rett til behandling innen individuelle frister fastsatt på medisinsk grunnlag.	Delvis kommet med	Jf side 116: Endringer i pasientrettighetsloven, jf Ot.prp. nr. 63 (2002-2003). Gjennomført.		X		X		

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
Høyre vil overføre ansvaret for sykehusene til staten. HD	Side 43: Samarbeidsregjeringen vil følge opp sykehusreformen	Delvis kommet med	Jf side 114: Sykehusreformen gjennomført 2002. Jf Ot.prp. nr. 66 (2000-2001) Om lov om helseforetak m.m. (helseforetaksloven). Utenfor perioden.		X				X
Samtidig som det politiske ansvaret samles på statlig nivå, vil Høyre gjennom fristilling gi sykehusene utstrakt lokal frihet til å drive profesjonelt uten politisk og byråkratisk overstyring. Høyre vil fristille sykehusene som selvstendige juridiske enheter, som står fritt til å ta beslutninger om drift og investeringer for å sikre et effektivt og kvalitativt godt tilbud. HD	Side 43: Samarbeidsregjeringen vil følge opp sykehusreformen	Delvis kommet med	Jf side 114: Jf Ot.prp. nr. 66 (2000-2001): Regionalt helseforetak og helseforetak er egne rettssubjekter. Utenfor perioden.		X				X
Høyre vil slippe private aktører til i det offentlige finanserte helsevesenet og legge til rette for konkurranse mellom private og offentlige eide sykehus. HD	Side 43: Yte innsatsstyrt finansiering for behandling hos alle godkjente private tjenesteytere som driver etter avtale med regionale helseforetak eller helseforetak.	Delvis kommet med	Jf side 114: Ot.prp. nr. 66 (2000-2001) Det bør være bevissthet om områder der det åpnes for konkurranse, og at det på en del områder ikke bør være konkurranse. Utenfor perioden.		X				X
Høyre mener at pengene skal følge pasientene som konsekvens av fritt sykehusvalg. HD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 114: Usikkert om pengene følger brukeren. Ikke funnet/ikke gjennomført.			X			X
Refusjonssatsen må økes, og refusjonene må innrettes slik at de i større grad gjenspeiler sykehusenes reelle kostnader. HD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Psykiatri og sykehusenes funksjoner når det gjelder forskning og undervisning bør fortsatt finansieres gjennom rammebevilgninger. HD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke funnet.			X			X
Høyre vil lovfeste pasientenes rett til nødvendig helsehjelp innen medisinsk fastsatte frister. Dersom fristen ikke oppfylles, skal pasienten tilbys behandling ved privat sykehus eller i utlandet for det offentliges regning. HD	Side 43: Lovfeste pasientenes rett til behandling innen individuelle frister fastsatt på medisinsk grunnlag. Dersom fristen ikke overholdes, skal pasienten tilbys behandling ved privat sykehus eller i utlandet for det offentliges regning.	Kommet med	Jf side 116: Innført, jf Ot.prp. nr. 63 (2002-2003). Gjennomført.	X			X		
Høyre vil benytte helserevisjonsfirmaer for å foreta internasjonale sammenligninger av effektivitet, kvalitet og behandlingsmetoder i helsevesenet. HD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
Høyre mener at helsevesenet i større grad må ta i bruk moderne informasjons- og kommunikasjonsteknologi, slik som IT-baserte løsninger innen behandling av pasientdata, telemedisin og Internett. HD	Nei.	Ikke kommet med	Jf ”Si@”, den nye tiltaksplanen for elektronisk samhandling i helse- og sosialsektoren i perioden 2001-2003. Delvis gjennomført.			X		X	
For å sikre et medisinsk-faglig grunnlag for prioriteringer når det gjelder retten til nødvendig helsehjelp, vil Høyre opprette faggrupper som skal gi råd om prioriteringer innen sitt fagfelt, og styrke det tverrfaglige, samordne prioriteringsutvalget som skal gi råd om prioritering mellom faggrupper. HD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil innføre egenandeler for enkelte lavt prioriterte tjenester. HD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil skjerme kronikere og andre med stort behov for helsetjenester gjennom et nytt egenandelstak som dekker utgifter disse har til helsetjenester og legemidler som i dag ikke dekkes under det ordinære egenandelstaket. HD	Side 44: Innføre et egenandelstak II for utgifter funksjonshemmede og kronikere har til helsetjenester som i dag ikke omfattes av den eksisterende takordningen.	Kommet med	Jf side 117: Vedtatt i 2003, jf Ot.prp. nr. 4 (2002-2003). Gjennomført.	X			X		
Høyre vil øke satsningen på behandling for trygdepenger. SD	Side 33: Utvide ordningen med kjøp av helsetjenester til sykemeldte til nye diagnoser og behandlingsformer, slik at flere bringes raskere tilbake i arbeid.	Delvis kommet med	Jf side 88: Skattefritak for arbeidsgiver. Jf Ot.prp. nr. 1 (2002-2003) Skatte- og avgiftsopplegget 2003 – lovendringer. Delvis gjennomført.		X			X	
Høyre vil styrke forskningen på kvinnehelse og kvinnesykdommer. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
For å sikre forsvarlig behandling av psykiske lidelser, vil Høyre arbeide for en balanse mellom behandlingsplasser i institusjon og tilbud i nærmiljøet for mennesker som kan bo i eget hjem. HD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 114: Opptappingsplan for psykisk helse, se for eksempel St.meld. Nr. 16 (2002-2003). Delvis gjennomført.			X		X	
Barne- og ungdomspsykiatrien må prioriteres, spesielt med vekt på tilbudet til mennesker som har sammensatte vansker med rusproblematikk og behov for psykiatrisk behandling. HD	Nei.	Ikke kommet med	Jf side 114: Opptappingsplan for psykisk helse, se for eksempel St.meld. Nr. 16 (2002-2003). Delvis gjennomført.			X		X	
Høyre vil derfor gi gen- og bioteknologisk forskning og produktutvikling gode rammevilkår. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Jf St.meld. nr. 20 (2004– 2005) Vilje til forskning. Delvis gjennomført.			X		X	
Høyre velger likevel å støtte opp om	<i>Tja, enig om å være uenig</i>	Delvis kommet	Gjennomført.		X		X		

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
kvinnens rett til selv å avgjøre, innen den lovbestemte tidsramme, om et svangerskap skal avbrytes eller ikke. HD		med							
Fordi alt menneskelig liv har samme menneskeverd, mener Høyre at lovregler må utformes slik at sortering av menneskelig liv ut fra egenskaper ikke skal forekomme. Eugenisk indikasjon fjernes som selvstendig abortkriterium. HD	Side 44: Fjerne eugenisk indikasjon som selvstendig abortkriterium.	Kommet med	Jf side 118: Ikke parlamentarisk grunnlag. Ikke gjennomført.	X					X
Høyre går imot kloning av menneskelig liv, også kalt terapeutisk kloning, fordi igangsettelse av liv kun av den hensikt å bruke det innenfor medisin, ikke er akseptabelt. HD	Side 44: Ikke tillate terapeutisk kloning [...].	Kommet med	Jf side 118: Økt forskning på adulte stamceller. Bevilgningene er styrket, jf st.prp. nr 1 (2002-2003), Helse- og omsorgsdepartementet. Delvis gjennomført.	X				X	
Høyre vil at den enkelte skal ha rett til både å få tilgang til så vel som å få slippe informasjon om egen genetisk disposisjon for sykdommer. HD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil styrke utdanningskapasiteten for leger og sykepleiere. Akutt personellmangel må møtes med rekruttering utenfor Norge og fra utdannet personell i Norge som ikke lenger arbeider i helse- og omsorgssektorene. UFD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre ønsker en restriktiv narkotikapolitikk med vekt på behandling og rusfrihet. For en del narkomane vil legemiddelassistert behandling være best egnet. HD	Side 46: Motvirke legalisering av narkotika, nasjonalt og internasjonalt. Sørge for et tilbud om legemiddelassistert rehabilitering til narkomane [...].	Kommet med	Jf side 122: Ordningen har blitt ivaretatt gjennom bl.a. Handlingsplanen mot rus og den økte satsingen på lavterskel helsetilbud. Jf St.prp. Nr. 1 (2002-2003), Helse- og omsorgsdepartementet. Gjennomført.	X			X		
Høyre vil bruke tvangsbehandling av narkomane når det kan motiveres for videre behandling med sikte på rusfrihet. HD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
Høyre vil opprette flere akuttplaner innen alkohol- og narkotikaomsorgen kombinert med en sterkere satsing på ettervern. HD	Side 46: Alle som ønsker behandling må få tilbud om det.	Kommet med	Jf side 121: Jf Rusreform I og II. Se for eksempel St.prp. Nr. 1 (2002-2003) Helse- og omsorgsdepartementet. Delvis gjennomført.	X				X	
Det hjelper lite med akuttplaner hvis man må returnere til sitt tidligere rusmisbrukermiljø etter avrusning. Det må tilbys verdigere botilbud til de tyngste misbrukerne, slik at de har alternativer til gaten eller hospits. SD	Nei.	Ikke kommet med	Nasjonal strategi: På vei til egen bolig. Jf St.meld. nr. 23 (2003/2004) Om boligpolitikken. Delvis gjennomført.			X		X	

Løfter fra Høyres partiprogram 2001	Fra Sem-erklæringen	Gjennomføring i Sem	Politiske vedtak (sidetall viser til Statusrapporten).	Sem-erklæringen			Politiske vedtak		
Høyre vil sikre frivillige organisasjoner rammevilkår som gjør at de fortsatt kan gjøre en viktig innsats på dette området. HD	Side 46: Øke støtten til de frivillige organisasjonenes rusforebyggende arbeid.	Kommet med	Jf side 121: Økning i støtte. Holdningskampanje gjennomført. Jf Rusreform I og II og Handlingsplanen mot rusproblemer. Delvis gjennomført.	X				X	
Arbeidsmarkedsetaten bør følge bedre opp for å gi funksjonshemmede et arbeidstilbud. SD	Side 46: Samarbeidsregjeringen vil arbeide for å øke yrkesaktiviteten blant funksjonshemmede.	Kommet med	Jf side 124: Tiltaksplan for rekruttering og beholde personene i statlig sektor, jf IA. Gjennomført.	X			X		
Høyre vil gi arbeidstakeren økt ansvar for å komme tilbake i arbeid ved å innføre egenandeler hvor den enkelte selv betaler en del av utgiftene ved sykelønnsordningen. Redusert utbetaling av sykelønn reduserer faren for misbruk av ordningen. Høyre mener at egenandelene kun skal innføres ved egen sykdom, og ikke ved fravær knyttet til egne barns sykdom. SD	Nei.	Ikke kommet med	Ikke gjennomført.			X			X
			TOTALT	8	6	16	6	9	15